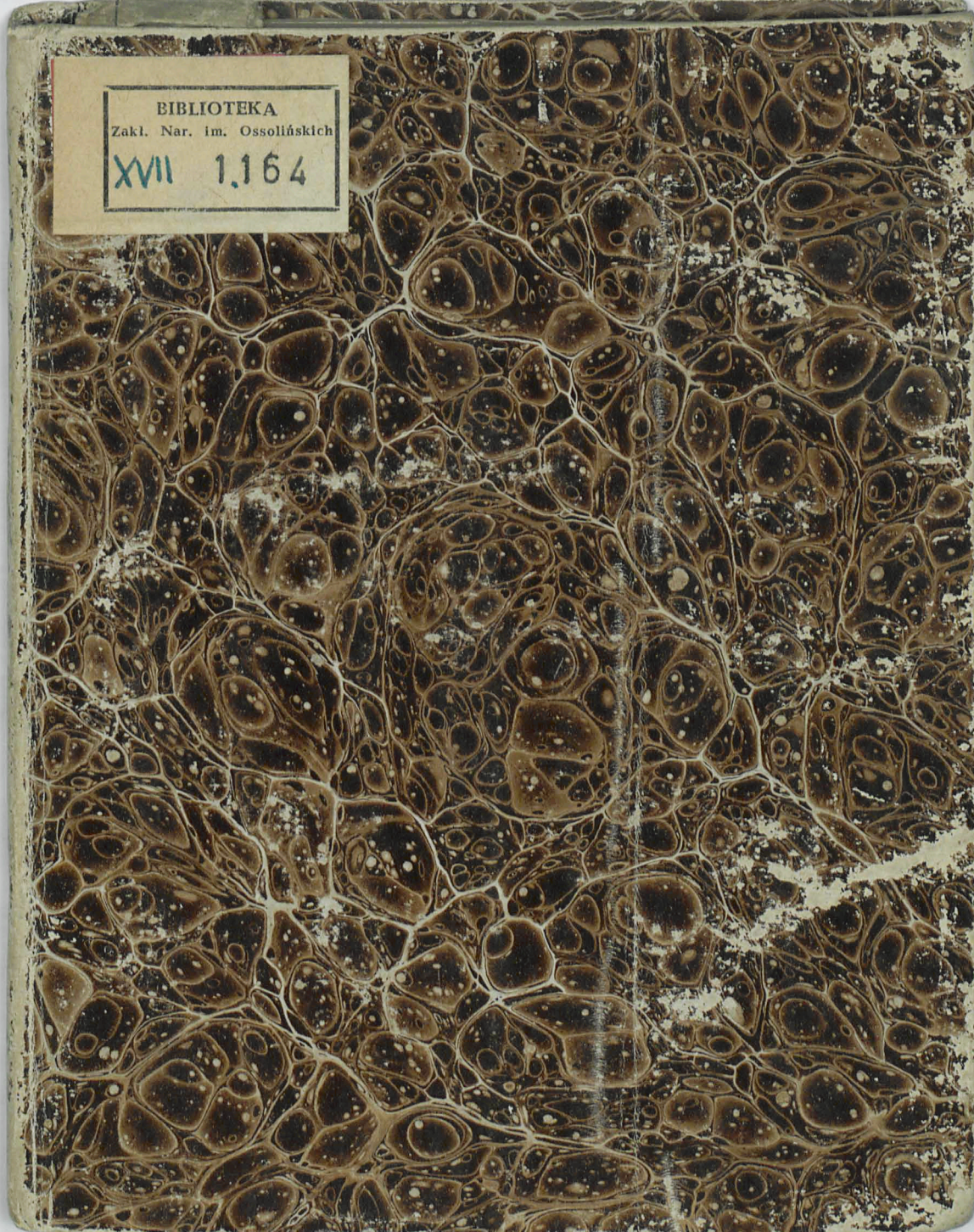

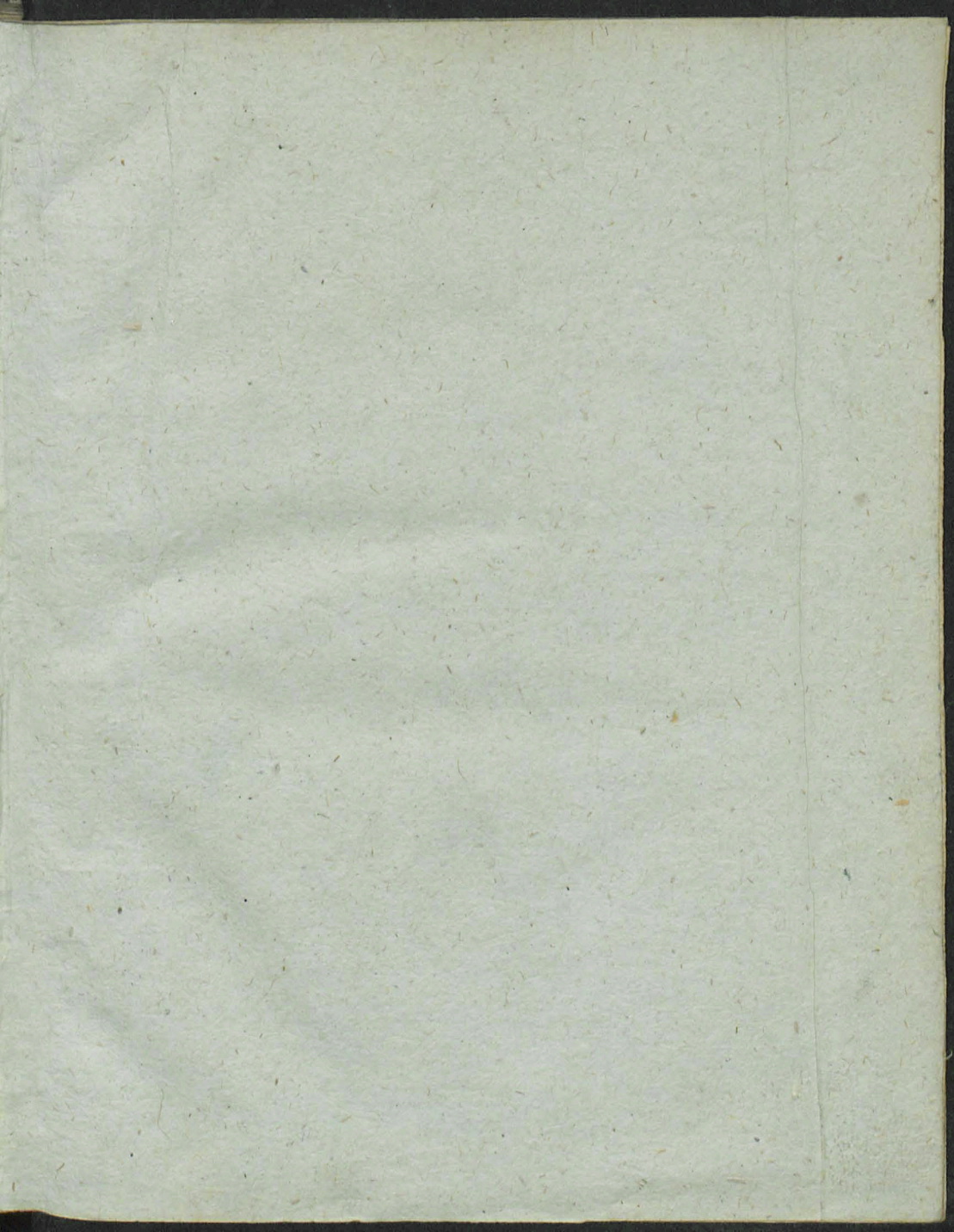
BIBLIOTEKA

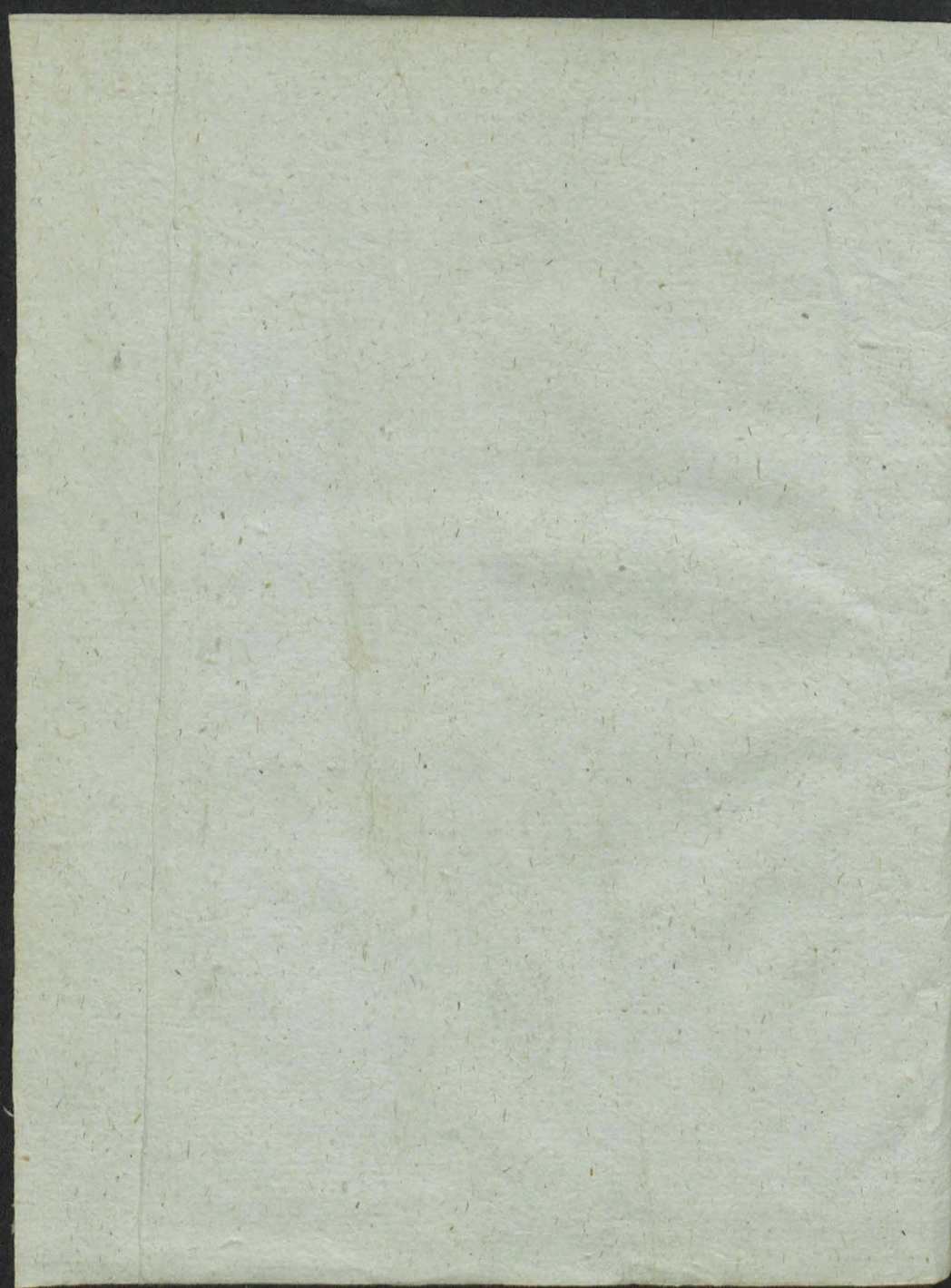
Zakł. Nar. im. Ossolińskich

XVII 1.164

1001

10.

PRZYCZYN
KILKADZIESIAT,
KTÓRE KATHOLIKA KA-
żdego / w Powszehney Kościoła Chrześci-
ańskiego Wierze zatrzymać máia / a iesliby
z niey wypadł / do niey go / za łaska
Boża / zaś przywrócić mogą.

Wydane przez K. IERZEGO CERAZYNA,
Kroloway Jey Młosci Kapellana.

Prouerb : Cap : II.

Jeśli mądrość wnidzie do serca twego / a wmiętność
duszy twojej spodobać się będzie / porada wstrzeże cie / y
roztropność zachowa cie / abyś byl wybawion od drogi
złej / y od czlowieka co przewrotne rzeczy mowi : który
opuszcza droge prosta / a chodzi po ścieżkach ciemnych.

Proverbia Cracoviana Capellani
Cum licentia Illust. & Reueren. Episcopi Cracouien :

W Krakowie / v Wojciecha Kobylńskiego /
Roku Pańskiego / 1612.

2.180

1664

A. Z. L. B. K. S.

Krolowstkie Cnoty / rozum / wyszystkie obyeczanie
Po Bogu / z Krolow wroslkich / Zaczny rodzay dacie.

XVII 1164-III

NAIASNIEYSZEY
 IEY KROLEWSKIEY, MCI,
 PANNIE, PANNIE ANNIE, Z LASKI
 BOZEY KROLEWNIE SZWEDZ-

kiej / &c. &c. moiey Miłościwey
 Krolewnie.

Vielkie żniwo zawsze jest / Na-
 iasnieysza Miłościwa Krolewno /
 w Kościele Bożym : tak sam to Dba-
 wiciel nasz opowiedzieć raczył / y
 wiele robotników potrzebuie. Ja niegodny będąc
 też z łaski iego świętey / do niego wezwány / a nie
 mogąc Pánu y Gospodarzowi swemu Niebieście-
 mu / top wielkich ábo stogow nazać y nánosić / za-
 możnemi żenicami z daleką chodząc / z kłosa / y wia-
 zalem snopek ten máły / ktory P. Bogu ná część y
 chwale oddawszy / wáśzey Krolewskiej Miłości / iá-
 ko Bogomodlca y slugá najyniszy wszytkich Wá-
 szych Krolewskich Mici / vnizenie przypisuię : nie
 wąpiac / że choc máła Książká tá / y od máley o-
 soby / nie będzie iednak ták dálece pogárdzona / że-
 by Wáśzá Krolewska Mióść / ktora godzińka do
 przeczytania iey / obrocić raczyć nie miała. Gdyż
 wiem / że między innemi / stanu swego Krolew-

W. K. M.

skiego zabawami / te też iedne W. K. M. mieć ra-
czyś / rozmyślać w Zakonie Pánstím / we dnie y
w nocy. Co w społeczności Kościoła Chrześci-
ánskiego / Cánu Bogu miło y zbáwiénno / á W.
K. M. ziedna / onego Krolestwa Korone / co od-
miány nie zna / á oplywa radosciami y pociechá-
mi takimi / iákich áni oko widziálo / áni ucho sly-
szálo. Pánie Boże / rácz W. K. M. chowác dlu-
go / w dobrym / szesliwym zdrowiu / á dáć sie
nápatrzyć / co raz do większych pociech / y ozdób /
Krolewskiego domu swego.

Wáskey Krolewskiej M. ci.

Bogomolcá y slugá namizky /

K. IERZY CERAZYN,
Krolewey J. M. Kapellan.

PRZYCZYNA I.

**Kościół powszechny Kátholicki / który
Rzymstiem zowa / ma takie znaki y własności /
które nie mogą / iedno prawdziwy Kościół
Boży wyświadczać.**

Sę jest to rzecz pewna / że Pan Bog z nie-
zmierney dobroci swoiey / á miłosci ku narodowi lu-
dzkiemu, chce aby wszyscy byli zbawieni /
y do poznania prawdy przysli / á przeto
Syna swego iednorodzonego ná swiat zeslal / aby go droga swa
Krwia odkupil / á wszyscy przez ten zbawienia dostali. Tego pe-
ne pismo : y rozumiem / że to każdy przyzna nie czekając wiel-
kich dowodow. Nie mniej y to / że kto nie jest w prawdziwym
Pana Chrystusowym Kościele / który jest ciátem iego / Zborem y
zgrupowaniem / glosu iego sluchającym / á wola pełniącym /
ten zbawienia nie dostąpi / iako y oni wszyscy czasu potopu
zgineli / co w Korabiu z Noem nie byli. Za czym idzie / że Ko-
ściół Boży z swoia nauka / y wtóra / z oddawaniem czci / chwale
y / y sluzby Bogu swemu / musi bydź záwsze iáśny widziány y tá-
kimi znaki objaśniony / żeby każdy co chwaty Bozey prágnie /
á zbawienia swego szuka / mogl go widzieć y znaleść / á pozna-
wszy go śmieie z Dawidem rzec. **To jest Dom Boży / á**
blagosławiony w nim Narod / ktorego Panem
Bog iego / Lud który obral ná dziedzictwo sobie.
Gdyż nie zapaláta swiáctá / y stawia je pod korzec / ále ná swie-
telnik / aby świecilo w sýstkim co w domu sá. Cozby to aborniem

1. Thi-
mot: 2.
Eph: 5.

Eph: 1.

Gen: 7.

Pfal: 32.

Matth: 5.

że sie tak rzeze / była za wola zbawienia ludzkiego / wzywać Dy-
 by / Pogany / do swiactosci Ewangielicy / za tym do Krzstu / y w-
 zywania innych Sakramentow Swierych / a nie pokazac im/
 gdzieby tey swiactosci dostawać / wezyc sie iey / y Sakramentow
 zażywać mogli? Być to nie może. Nadrość y opatrzność Boża
 nieogarniona / Dobroć / Miłość nieskończona / żadną miarą tego
 dopuścić nie może. Kościół Boży musi być zawsze / znacznym/
 widzianym / aby sie w nim świeciło imię iego swiete / o co nam
 każdego dnia / prosić Zbawiciel nasz roztazuje. Dla potwierdze-
 nia tedy naszego / y pociechy wielkiej / a wpańietania zarzędzio-
 nych / za pomocą Bożą Kościoła tego Swietego / nieomylnie
 znaki sie beda wyliszac / pochodzace z własności / prawdziwemu
 tylko Kościołowi należacych / tudzież z nauk tego Swiatoble-
 wych. A kto prawdziwy Kościół Boży pozna / y temu wierzy /
 ten bez rośelakiego zamarszenia przyznawać y wierzyć będzie / że
 to co wezy / y podać do zbawienia potrzebnego / szera jest pra-
 wda. Nie może abowiem prawdziwy Kościół / oraz wezyc y
 prawdy y nie prawdy. Jeden Pan / iedna Wiara / ie-
 den Chryst. Nie ma spólku żadnego / Chrystus Pan z Be-
 lialem. Ani Duch Boży z Duchem Szataniskim / ktory jest Dy-
 cem wszystkich nieprawdy / y mezoboyca od początku.

Eph: 4.
 2. Cor: 6
 Ioan: 16
 Ioan 8.

PRZYCZYNA II.

Z znaku Powszeczności Kościoła Katholicznego.

Z nie iako Synagoga Mozysehowego Zakonu / nowe nasze
 Z Jeruzalem / Kościół Chrysta Pana / w iednym tylko na-
 rodzie być ale sie po wszystkich krajach / przestronego
 swiata rozszerzac miał / swiadezo o tym Prorocy swieci y samże
 Syn Boży prawda wieczna na miejscach niezliczonych pism
 swietego. Z ktorych była tylko tu sie przywiedzie / boby im ko-
 ra nie było.

A naprzod

A naprzod Maláchiasz do Żydow mówi / imieniem Bożym
 te właśnie słowa. Nie mam dobrej wolej w was mo-
 wi Pan zastepow / ani dárú przyjme z ręki wášej
 ábowiem od Wschodu Słońca / áže do Zachodu /
 wielkie jest imie moje miedzy Pogány y ná každym
 miejscu / poświęcaia y ofiárnia imieniowi memu
 Ofiáre czysta bowiem wielkie jest imie moje mied-
 zy narody. Ezaiáš naprzod tak mówi. A będzie w o-
 státnich dniách zbudowana Góra Domu Páńskiego
 go / á poplyna do niey wszyscy Poganie / y po-
 dzie narodow wiele y rzeka. Podźmy / wstapmy
 ná Gore Páńską / do domu Jákowego / y náucz-
 nás drog swoich / ábowiem z Syonu wynidzie
 Zákon / á słowo Páńskie z Hieruzálem. Toż y máto
 mie tymi słowy / jest v Proroká Micheášá. Ná drugim mie-
 scu / mówi iesze Ezaiáš imieniem Bożym. Ato podniosę
 do Pogánow rękę swoie / á do Narodow wy-
 wieszę znák swoy / y przynosić beda syny swe ná
 rękú / á Corki ná rámionách swych / y beda Kro-
 lowie piástunowie ich / á piástunkámi Krolowe.
 Tenże dáley w te słowa. Dla Syonu nie vmilkne / á
 dla Hieruzálem nie vspokoi sie / áž wyniknie iáko
 iáśność spráwiedliwość tego / y vžrza Poganie
 spráwiedliwego swego. O Tymże Kościele Pána
 Chrystusowym / że miał opánováć wszystkie kraie / y rosherzyć
 sie po wszystkich narodstích / iáśnie w Psálmie Dawid przepo-
 wiedziat. Pan / (mówi w osóbie Pána Chrystusowey) rzekł /

Mal: 1.

Esa: Ca-
pité 2.Michea:
Cap: 4.
Esaia:
Ca: 49.Esaia:
Ca: 62.

Psal: 2.

do mnie Syn moy testis ty / iam dzisia ciebie / splo-
dzil / zaday ode mnie a damci Pogány w dziedzic-
two / a osiádłosc twoia konczyzny ziemie. **Tak A-**
bráhámowi / ofstata sie obietnica / ze w plemieniu tego / kto-
rym jest Pan Chrystus / miaty byc blygoslawione narody.

Tak Symeon / w Hierozolimskim kościele Zbawiciela nase-
go piastuiac / spiewat. **Ato swiatłosc na objawienie**
Pogánów. **Tes Powsechnosc / sam Pan Chrystus wy-**
razil / kazac Apostotom / na wszyltel swiat isc Chrzciec /

w Imie Oycy / y Syna / y Duchá swietego / a o-
powiadac Ewangelia w wszylkiem stworzeniu.

Toz obiecowat v Mattheusza swietego. Ze miata byc prze-
powiadana Ewangelia ieg po wszylkim swiecie.

Powiadamy tedy / iz ta obietnica wprzod wspomniona /
Boga zywego / Synowi swemu wczyniona / takze przytoczona
inse Prorocwa / a jest tego nierowno wiecey w samey Religiey
Katholickiey Rzymstiey / sie ziscity. Abowiem przez te same po-
wszystkiem Poganstwie y Narodziach / ofstata sie wielkie imie
Paiskie / y postanowito sie w nich / Dziedzicstwo Zbawiciela nas-
zego. Gdyz Poganie / zarzucirfzy batwochwaltwo swe do tey
wiary przystawali / Cesarze oni / nieprzyjaciele chwaty Bozey / a
krwie Chrzescianskiey rozlewcy okrutni / nie tylko przyjmowali
ia / ale p rarcie jako sie wyssey z Zaiasba sponniato / piastun-
mi tey starali sie. Niech ktorego kto chce Narodn Historya we-
znie przed sie / naydzie tego wlasnego Confessora / co go na
wrocil / naydzie ktorego roku sie to ofstalo / a to przy tym / ze ma
na ina / tedno na Katholicka Rzymsta wiare jest nawrocon /
y inz to przez Szesnascie set lat y wiecey / po krajach niekiedy
Poganstkich / wiara Katholicka / y teraz w nowonalezionych In-
dyach / wielbi sie imie Paiskie. Czego Adwersarze nasy / o swych

setiach

światach powiedzieć nie mogą / bo dopiero za Dyców naszych /
 albo co powyżej mało / rozszedły się to w tym / to w innym kacie
 Państwa / iednak barzo Chrześcijańskich / a zaraz ustraty / to jest /
 w infażas Sekte od pierwej rożną przemieniady się / ni nauki /
 ni czasów / ni miysa / powsechności mając.

PRZYCZYNA III.

Znaku iedności Kościoła Katholickiego.

Kościół Pana Chrystusow nie może być tylko ieden / iako
 św. Paweł mówi. Jeden Bog / ieden Chrystus /
 iedna Wiara. Powsechnie Kredo Apostolskie / tegoż
 nas uczy: y nie możemy wierze Kościoły / ale wierze Kościoła.
 Ta iedność w Katholickim tylko Kościele pokazać się może.
 Abowiem po Najwyszym naszym wiernym a Wielebnym Pa-
 sterszu / Chrystusie Panu / mamy tu od niego / Kościołowi swo-
 mu zrzadzonego y przetożonego Pastera / widomego ziemskie-
 go / który będąc z postanowienia y wolej tego / wsytkiemu
 Chrześcijaństwu w Duchownych rzeczach Opoka / y tego Na-
 miestnicą Stowa / pod ktora wsytkie infażonki się iedno-
 za / w iedno Ciało / Kościół też nasz iednym czyni y w iedności
 zachowują. Abowiem wsyscy infaży po świecie Biskupi mnieys-
 szy/wiekszy z swoimi Proximyalnymi Kościoły / z Duchowien-
 stwem swoim y z ludem wiernym / tego Najwyszego Pastera
 głosu słuchają / temu samemu tu w Chrześcijaństwie y iedne mu
 należące posłuszeństwo oddają / do niego się po wyroty y rozsa-
 dek przypadających waptliwosci / albo rożnic wcietają / w tego
 osobie przodownie ono wypełniają co Pan Chrystus rzekł. **Kto**
was słucha mnie słucha / kto wami gardzi mna
gardzi. Pokazuje się nad Stółce iasniey / iedność ta / w Ko-
ściele naszym / ząd że iedneś wiare mamy y nauke z tymi Chrze-

Eph: 4

Luc: 10.

ściány / co byli przed nami / każdego wieku po wszystkich Narodziach / y z tymi co teraz są Katołikami / bądź w Europie / w Azye / y na świecie Nowym.

O Ewangelikow iaka jedność / na oko sie widzi. Jedno nastali a nie darmo na Sekty rozne sie rozdzieli / wszystko iako o sobie mowia y pisa / postepnia / przeto / Confessiom formom nowym / Katchezizmom odmiennym / Końca v nich nie ma / a nie w rzeczach małych / ale w głownych Punktach / tak Sakramentow / iako innych nauk do Zbawienia y wiary należących. Przyczyna tego wszystkiego / iż gospodarza domá nie ma / wsey Biskupi / Pasterze / Doktorowie / sam sobie każdy wodzem / do jednego przetożoneg / żaden sie nie zna / a ząd wszystka mieszanina. Przetoż oni swoy Zbor / żadna miara tym jednym Kościołem zwąc nie mogą / bo nasz Kościół przed ich Zborem był / a był wyznaniem wsego Chrześciaństwa y oczywistem każdego świadcstwem / y innymi niezbitemi dowody / tym jednym. Acos / który po niem przyseidi spoteczności z niem ani jedności / tak w naukach / iako y obyeczaiach nie mając / iako to ich / tym jednym bydź nie może / pogotowiu / ani Apostolskim. Bo kiedy Lutherani / abo Kalwinistowie nastawali / a Zbory swe zakładac poczynali / iesli mowili y wierzyli Kredo Apostolskie / że Kościół jest / nasz Kościół wyznawali / y nasz wierzyli / bo w tamten czas naden inzego nie b yto / y przeto też inzego szukać nie mieli. Jesli w tamten czas / w Kredzie nie wierzyli tego Artykulu / Apostolskiego wiary nie mieli / zatem ani Apostolskiego Kościoła / gdyż Wiara Apostolska / a Kościół Apostolski / oboje to nie może bydź od siebie oddzielone.

PRZYCZYNA IV.

O znaku wsta wicznego zwyciestwa Kościoła Dostojnego przeciw Adwersarzom swoym.

Znał też nieomylny Kościół Pana Chrystusowego / że jest
 niezwycażony / iako to / Anioł Pańmia Maryey opowiedział
 v Lukáša świętego / że Pan Bog Synowi iey na- Luc: 11.
 milżemu miał dać Stolicę Dawidá Cycá iego /
 á że krolowác miał w Domu Jákobowym / á kro-
 lestwo iego nie miało mieć końca. Pan Chrystus sam
 v Mátheusza świętego / tym co ie rozsytał przepowiadác Ewán-
 gilia y Chrzcic / obiecał też to / że z nimi miał byđz przez Mat: 28.
 wšytkie dni áże do skończenia świata. Krolestwo
 Chrystusowe y Dziejstwo wtašne / tu ná ziemi jest Kościół
 iego święty. Ten iesli kiedy był z świata wygładzon / abo ná gto-
 we ponetán / tedy ani Pána Chrystusová obietnica / ani opowia-
 dání Anielskie / nie zisćito sie / y takim sposobem nie bytby Zbá-
 wiciel iego z nim záwše / przeciwko tášnemu písmu. Gdyž nie
 dla iednego tylko ržtowieżego wieku / abo dla dwóch á trzech set
 lat pierwszych / w ktorych samych chca Ewángelicy / y co nie
 sezerze / że Kościół nie zepsowany był / droga swá Břew Pan
 Chrystus wylał / y wiare prawdziwá sezept / lecz dla wšytkiego
 świata / y Narodow / iednych po drugich następujacych od pier-
 wšego przysćia swego / áże do wtorego / kiedy w Chwale swoiey
 stawi sie / ná on dzień strážny / sadzić żywe y umarte. Bo gdsieby
 sie ináczey bylo estáto / bárzeby sie chlubić mogła Synagoga
 Żydowska / z trwatošci y z rozkrzewienia swego / niżeli Kościół
 Chrystusow Zákonu Nowego / tego Boże nie dá. pełnić sie
 musí obietnica Zbáwiciela našego / Kościółowi y świętemu Pio-
 trowi wzymiona. Ty iesćes Opoła á ná tey Opoce zbu-
 duie Kościół moy / á bramy piekielne nie przemo- Mat: 16.
 ga przeciw niemu.

Wielkieš to sa stowá po nas w písmie świętym / y strážne
 záwše byđz musza wšytkim Adwersarzom našym / niech oni po-
 błażáiac sobie / tula iako chca sumnienie swoie / wyktády Mł-

strzow swych / ktorych przeciw tak iasnému textowi / narwymy
 ślali aby prawdziwe iego rozumienie / przed ludźmi zaciemnić mo-
 gli / przedśie każdemu Ewangelikowi / ktory ie czyta / abo slysy /
 w głowie barzo zabrzmić musza / podając mu to do serca / y do
 sumnienia / że to pewnie Pan Chrystus / nie o iego Sekty Zbo-
 rze mowi / ale o daleko różnym inszym a wielkšego wywiadcze-
 nia y znakomitszym zgromadzeniu.

Esa: 40. Wypatniaty sie tedy y Proroctwa / y obietnica Zbawiciela
 našego / w Kościele Katholickim nieprzerwanie / aż do tych
 czasow / y beda wypelniac zawse / a my sie tym chlubić mozem /
 że v nas / nie v nich. Verbum Domini manet in aeternum. Nasz
 Kościot iasnością swą / iawnem wyznawaniem / nauki y wiary
 swey / wladza Duchowieństwa našego / y Nabożeństwem / wyrza-
 dzaniem czci Chwały Bogu swemu / w oczach wšystkiego swiata /
 głośnie zawse y nie przerwanie slynat / ni grzechy / chociaś
 domownikow iego nadwzelić / ni chytre Kacerstwa podkopać /
 ni okrucieństwa Tyranow / wywrocic go mogty. Porozbiłali iego
 nieprzyjaciele oń głowy swe / a on przedśie zostawat sie na placu.

Pfal: 18. Wyśtatkniac z weselem iako Ołbrzym / do odpra-
 wowania drogi swejey w Narodźtech. Albowiem
 iako on w Zakonie Doktor poczestny / w Dziełach Apostolskich /
 Aa: 5. dydy przestrzegat. Sprawa a dzieło ktore z Bogą jest
 rozzerwac sie nie moze.

Sekta każda z zaścierzenia abo z zagniewania sie z kim /
 wiec z proźney chluby / bystrych a niespokoynych dowcipow /
 wszczynata sie / a wzmogly na gromade iaka / y satym na pote-
 ge / Katholiki przesławowata / cessto ich wlasne Oczyste miey-
 sca posiadaiac / nie dlugo iednak tey radości bywato. Dsprá-
 wiedliwiála sie zaś predto Nadrośc / przed syna-
 mi swemi. To jest Kościot Boży utrapiony / lecz nie poneka-
 ny / nad tymiś odstepnikami swymi / wladzy swey znowu dosta-
 wat /

wat / abo náinšych mieyscach / iako o Joppie pišo. Dwo-
 isto mu to Pan Bog oddawał / a Zacerstwa od niego
 potepione y wyklete z Sorytarzami swemi co im holdowali / w
 niwecz obrocone sa / tak zeby ich teraz y pamiatki nie bylo / kie-
 dyby w naszych historyach / y v Oycow swietych ich poczatti /
 pomnozenia / y wstania tez / opisane nie byly. Nie moze tedy ja-
 dna Sekta y z terazniejszych / y z dawnych / żadna miara Ko-
 ściotem Chrystusowym leczyc sie abo mienic.

PRZYCZYNA V. Z znaku swiatobliwosci Kościoła Katholickiego.

Kościot Pana Chrystusow ten jest / ktory jest swietym / co w
 Kredzie wyznawamy / bo naprzod Cialem jest / Swietego
 nad swietymi. Ktory go tak vmitował / ze same-
 go siebie wydal zań / aby go poswiecił / oczyscia-
 iac go omyciem wody / w słowie żywota / y wysta-
 wil go sobie Kościołem chwalebny / niemá-
 cym zmazy / ani smárzki / ani co takowego / ale zeby
 był swietym y niepokalanym. Wiec w nim przemie-
 sliwa Duch Swiety / Duch prawdy / Pocięszyciel / ktorego poslat
 y posyta Ociec w Imie Chrystusowe / y ktory wezy go wśelatiey
 prawdy y swiatobliwosci. A temu w nim sa a nie gdzie indziej
 Sakramenta wtasne a prawdziwe lud Boży poswiacajace / o-
 czym bedzie nizey. Nakoniec w nim jest obcowanie y spole-
 cznosć Swietych / tak zmártych iako y żywych / ktora spolecznosć
 swietych y Kommuńia / takze w Kredzie wyznawamy.

Ny teraz o takowey tylko swiatobliwosci mowiac / ludzi
 swietych / co w iednosci Kościoła Katholickiego Ducha Bogu

Hæbr: 11

Sap: 5.

Apoc: 17

1. Roç. 15

De per-
secutio
ne Van-
dalicæ
cõtra Par-
men:
& Dona-
tistas.

swemu oddali / śmiecie to y dorodnie powiedziec mozem / że tã
ktorych świetych y świeciec o ktorych s. Paweł mowi. Że ich
świat nie był godzien / a Nadrość / Że ich żywot szu-
leństwem zdal sie / a koniec beze czci / a teraz poli-
czeni sa miedzy synami Bożymi / y miedzy swiety-
mi czaska ich. Tugdzie nikt nie pokaze / iedno w Kościele
Katholickim Rzymskim. Tu wybrane na chwale Boża naczy-
nia bogoboyności doskonałe / cudownie wyswiadczone tysiacami
mi sie lieza : tu Męczennikow y Męczennic pozty niekonczone :
co omyły śaty swoje we krwi Barantowey. Poy-
zrzemy iedno w Historie Chrześciańskie w Żywoty Swietych /
w Kalendarze / w Martylogia : znajdziemy tego mnostwo nie-
przebrane / a ktoby tym zacnym Autorom / y miedzy nimi wie-
lom Dycom swietych po wszystkim Chrześciaństwie rozsądzo-
nym / wiary nie dawal / a od nich tak wierne y dotoznie opisa-
nych / swietobliwości odsadzal / abo ie wiec w inszym a nie w
Katholickiem Kościele / popisowal / tenby ostatnia niewier-
ność y krabrnosc po sobie pokazal / a wlasnie tako pisino mowi /
popelnisby. Grzech wieszcy sprzeciwiac sie / a zbro-
dnia bawochwalstwa / niechcac przyzwalic.

Męczniſtwa Chrześcian / Katholickow / z wielkim a pilnym
porządkiem / Kościelni Pifarze opisują : Samych Papiezow kie-
ladziesiąt wylizają / ktorzy pozawisly od Tyberyusza Cesarza /
przez panowanie Okrucnikow onych przekletych. Nerona / De-
cyusza / Dioklecyana / Maximina / Waleryana / inszych tym po-
dobnych / Męczniſka Korone podieli. Biskupow / Kapitanow /
ludu wiernego liczby nie maſz. Co od Arianow y Donatystow w
Africe / y na inszych mieyscach nacierpiato sie / Katholictwo naste-
kro chce wiedziec niech czyta Optata Milerwitana / tamtego
wieku Historyka / Augustyna swiatego / y Wiktora Dyczeńskie-
go : Lecz y v drugich wſzedzie tego petno.

Za Pradziadów y Dziadów naszych / od Husa / y dyscy-
 ta a Hetmana tego Żytki / w Czechach / porzym od Luteranów /
 Nowożrzców / Kalwinistów / y inszych Sektarzów w Niem-
 czech / w Jnderlandzie / w Anglię / we Francyę / rowżem tam-
 tym / iesli nie trosze abo okrutniejszy przesładowania odnieśli
 Katholicy nasi. Strach y žal / wśytkiego spominac. Kaptany/
 Zakonniki / niesłychanymi mekami mordowano / lud wierny tak-
 że przy służbie Bożej często y modlitwach : Kościoły łupiono /
 Biblioteki palono / w grobiech dawno odpozywającym Kro-
 lom swym / y pobożnym Biskupom / nie przepuszczano / w hi-
 storyach tamiecznych kráíów naydzieś tego prawdziwe y dowo-
 dne opisanie.

v s. Dy-
 onizego
 nád Pá-
 ryzem/sk
 Kárlá
 dziewio
 tego.

Leż y w Polsce naszej / nie mamy im za co dziękować.
 Nie mogą oni / nam Katholicom nic takowego zadawać / abo
 na sie przesiadowania takiego / przykłady zaciągac / y meczenni-
 kami sie nazywać / bosiny nie przyjezdżali / do żadnego kráiu/
 na Luterska / abo Kalwiniska ziemie / ludzie ich wáry do siebie
 przewabiac / Kościoły ich odbierac / Katedry posiadac. bo tako-
 wey ziemie nigdzie na świecie nie było. Ale my na swych miey-
 scach / y przed nimi wśedzie byliśmy. Religia naša z Przekoże-
 niem Duchownym / y wiernymi Katholicami / cawne / wol-
 ne / wśytkimi práwy y zwyczajami utwierdzone Exercitium mia-
 ła w zupełney posessyey Katholicstwa swego. Leż oni przecie-
 wym sposobem / takó indzie / tak y do nas / do ziemie tednego ie-
 zyka / co iest nabożeństwa / y wáry dawno sejepione / wemkna-
 wśy sie / zaraz poczeli nas przesładowac / a pierwey niżejichmy
 ich znali / abo im lubo złego lubo dobrego co wezynili. Jeli Ko-
 ściót náš Babilonem nazywać. Przekożone naša Antychrystami /
 nas wiernie starożyne Chrzesciány batwochwalcami. Rzucili sie
 wnet na Kościoły naše / na ozdoby ich y zbiory / na Obrázy / na pá-
 miatki odkupienia našego. Sakramenta naše wázyli sie bluznić /
 o ziemie / nawet y w ogień pomietywać. O roślewaniu Erwie y
 wyganianiu naszych / w inszych kráích / y frogim Tyránstwie /

gdzie go mogli dobrać / uż sie wyżej nie co wspomniato.

A moześ bydz przesławowanie nad to / abo y Krzyżda wiek-
sa: Kiedy sie nam targaja na Boga naszego / na Swiatnice /
Chwate / y Sluzbe jego / na Poswiecone Duchowienstwo / na
nas samych dostoyność y waznosc nasze Chryścianaństwo / a czynia
to wsty y reka ci co sobie vlubili / obietki y opaczne mniemania
niespokoynych gtow swych / darono od starozytności Chryścia-
niaństwa / za kacerstwa potępione.

Wiecy sie w tym serzyć / żal nie dopuszcza. Niech Niebo y
Ziemia / miedzy nami rozsadzi. W naszym tedy Kościele / że do
proposycyey swey sie wroce / sa prawi święci nie gdzie indzie / w
nas włafni Meczennicy nie w Adwersarzow.

Uieśliby kto z ich strony rzekł / że też tu / y orodzie ludzjom wia-
ry ich / to z Inquicyey / to z inšych przypadkow / od naszych

Deu : 17. zdrowie odeymowano / to mu isc nie moze. Abowiem iako w

Leu : 24. Starym Zakonie / gdy kogo dla bliźnierstwa vłamionowano /
abo że Kapłana najwyższego nie vsłuchał / z swiata zgladziono /
co zarżke bywało / nie stawiał sie Meczennikiem / tak y owi / do-
wieść pierwey mata / że ich nie dla bliźnierstwa / odszeptenstwa /
abo rebelley iakiey pokarano / bo iako Cypryan święty / y wšyscy
Doktorowie święci weza. Non mors sed causa facit Martyrem.
Trzeba dla wyznania prawdziwey nie podeyżżanej Wiary / w
pokorze zdrowie polożyć / a w spoteżności Kościoła Chrystusze-
wego / toż to dopiero / w Porzet Meczennictwa poydzie.

PRZYCZYNA VI.

Ze Kościół teraznieyşy Kátholicki / náułe swa
teraznieyşa wziął od Kościoła co przed nim był :
tamten zaś od powyżşe^o : y tak ida po stopniách / ażę
do on^o primitiwne^o / za Chrysta P. y Apostołow
jego śś. Linia nie przerwana / czego Ewángelicy o
swych Zborzech dowieść / y pokazać nie moga.

Jz Pan Bog dał Chrystusa Pana Słowa nad Eph: 1.
 wſzytkim Kościołem / który ieſt Ciałem iego /
 a zupełność iego / wſzystko we wſzytkim napelnia.
 iako ſwięty Paweł piſe / pewna rzecz / że / onże ſłowo ſwoie ſwie-
 te / wykład iego / y wſyſtkę zbawienią naukę / temuſi to Ko-
 ściółowi ſwemu obdał y powierzył. y z tad go Paweł S. zowia.
Domem Boga żywego / ſłupem y vmocnieniem 1. Thir: 3.
prawdy. Jdzie tedy to iasnie z tego / że kto ſie chce prawdzi-
 wego ſłowa Bożego naſłuchać / wiaſnego iego wykładu nau-
 czyć / iſtotney nieomyſlney prawdy dowieſzcieć / ten wſyſtkiego
 w Kościele Chrystuſowym wezyć y pytać ſie ma / a za tym
 powiadamy / że Kościół naſz teraznieyſzy / to ieſt Zebranie po
 wſyſtkim świecie Chreſcjan / Katholikow / tak Duchownych /
 iako y ſwieckich tej Religiey y Wiary / ktora teraz wezy y trzy-
 ma / nauczyło ſie od Kościoła Katholickiego / to ieſt, takiegoż ze-
 brania przed ſobą bedacego / na przykłađ daymy / tak ſto lat.
 Tamten zaś Kościół tak ſto lat / od Kościoła który go poprze-
 dział taſi ſtem lat. Owo idac wzgore po ſtu lat / przybziemy do
 pierwſzego Kościoła / założonego od Chrystuſa Pana y Apoſto-
 tow iego **Świętych** / z którym iſ wſyſtkie tych wspomnionych
 wieków Kościoły / iedneſi zarowe wiare trzymały / a drugim przy-
 rece podawały / orczywiſcie ſie pokaze we wſyſtkich głownych do
 zbawienia należacych Artykułach / także y zwoyezańach. Jednaſi
 nie odmienna ſtatoſcía wezyły / o Trocy Świętey: o przedwie-
 czności Syna Bożego / o Duchu Świętym: o Świętoſcíach No-
 wego Zakonu: o Miſey ſwiętey / o zwierzchnoſcía Papiſkiej / o
 wolney woley / o Cyscu / o wzywaniu Świętych / a w Summie /
 o wſyſtkich punkciech wiary naſzey Chreſcjanſkiej.

Dowodzi ſie to / z pozoſtawionych nam / do tych czasow /
 dſiwna opatrzoſcía Boża / rozlicznych Ksiąg / Doktorow ſta-
 rowiecznych / Gycow Świętych Greckich y Lacińſkich / kaźdego

wieku / z Historiy Kościelnych / Koncylj / to jest / z Seymow
 Duchownych / tak walnych ze wŹyskiego Źwiata zebranych / i
 to y Prowincyalnych. Kto temu nie wierzy / niech sie doŹwiada
 czy / dopuŹsya v nas y gdzie indziej / do Bibliotek bogatych / ka
 zdemu w Kolegiach / w Klastorzach / czy y v ludzi prywatnych /
 wŹelakich nastarŹszych Ksiąg jest dostatek wielki. By iedno kto
 rego kolwiek Księgi otczyt / naydzie w nich zaraz y wyŹrzy /
 wierutne Papięztwo (jako teraz na obide nasze moria / acz my
 sie tego nazwiŹka bynamniey nie wŹtydzimy choc przed Lutrem
 v zadnego Autora nie czytamy go) to jest / wŹlasnā y iasna Ko
 Źciota Katholickiego nauka: A toj KoŹciot nasz / tego co wezy /
 nauczyt sie od KoŹciota drugiego / przed soba bedacego / a wŹla
 snie od Pana Chrystusa / y Apostotow poŹtego / iako sie tego Źu
 cessya a linia prawdziwego dziecięstwa / a rodziŹcu / nie omylnie
 dolezy.

EWangelicki Zbor / nie mogt sie nauczyt tego / co wezy od
 pierwszego y starszego przed soba Zboru / bo go nie byto / mogt
 pokazac tak siedmdziesiat / abo osmdziesiat lat / Zbor Husy
 tow / abo Luteranow / ale iako powyŹzey pytać bedzięŹ / wŹstać
 musza bo żaden z tych Herstow y Autorow / nie poŹsedt / ze Zbo
 ru iakiego / przed soba bedacego / ale sam nauke Źwey myŹli za
 szawŹy / wezmow piŹnmem abo kazaniem nasposobiwŹy / Zbor
 sobie zanmożył y wroŹcił.

Jasniesza to rzecz nad Stońce / ze przed Lutrem / Kalwi
 nem / Zwinglusem / Luterskiego / KalwiŹskiego / ani Zwingli
 ańŹkiego Zboru nie byto. Nad to dat Pan Chrystus KoŹciotoru
 Ephc. 4. swemu / iako Paweł Źwiety iasnie wylicza. Apostoty / Pro
 roki / EWangelisty / Pasterze / Doktory / tu wy
 pełnieniu Źwietych na sprāwe posługowānia ciā
 ła Źwego. Doktada tamże dla czego / aby chmy nie byli
 małymi / chwieiac sie y daiac sie vnoŹickāzdemu

wiārowi

wiátrowi / náuki we złości ludzkiej y chytrósci
tu zámwiedzieniu w bład.

Wedla tedy tych słow Páwta świętego / v nas z łaski Bozey
zámwse byli Pasterze iedni Naywyszy / drudzzy pomniéyszy / po
wsytekich kraách / byli też Doktorowie rozliczni / swiatobliw
sćia wielka y náuka / wsytkiemu swiátu ogłoszeni / a z tych też /
Kościót náš terazniéyszy / wiadomośc y swiadectwo bierze / o sprá
wách / náukách / obrzedziech pierwsz^o Kóściótá : z nich także zgo
dny a własny wyklad / miáysc trudnych písma s. sluchając w tym
Syráchá / ktory radzi / miedzy wiele stárzszych rostro
pnych stáwac y mądrosći ich z sercá przyłoczac sie /
aby sie moglá wśelaka Boz^a powiesć slyšec.

Także y Páwta świętego wspominaćcego. Abychmy pá
mietali na przelożone náše / ktorzy nam powiá
dali Slowo Boz^e / ná ktorzych obcowánia ko
niec párzaiac / náśládownac wiáry mamy.

Jako tedy Ewangelicy / swey náuki Zboru / przed sobą / co
sie iúž dowiedzo / pokazac nie mogą / tak ani Pasterza / coby ie
w przodkach ich / tak pást / iako ich teraz Ministrowie pásá / ani
też Doktorá żadnego stárego / abo Dycá świętego / od ktoregoby
nowa te swá náuka wyczerpneli. Przeto nászbye iáwno káždemu /
že wsytkie te błedne wymysly co ich prowadzý / z ich własney nie
spokoyney a wickrowatey głowy pošly.

Sezysze to o sobie Luter wyznawca. Ze ná poczátku / sam
cylko był do tey roboty / y podwaga ia záczynal / iednak že go
pochluba ludu pospolitego trzešwiá / y poczawšy / konac iúž
musiał.

A tu bytoby mieysce przypómniec / co samże o sobie iáwnie
píše / kto iego Ministrzem był / y ná cych dowodach przestál / že
Náša / iako on z grzechem mówi / potatna zarzucit : także kto
Zwingliuszowi / z Stárego Zakonu figurowany Text przypom
niat

Ies: syr:
Cap: 6.

Hab: 13.

Tom: 1.

Iena: 3

fol: 4. In

cõuual:

fo: 241.

244.

Thom: 6.

fo. 443.

Item de

Mis: pri

uata.

Zwingl:

in subli

dio Eu-
charist:
Exo: 12.
ĕĕ. phale
strā firs
Dni,

niał / aby takowym kstatem / Literalne o Nāświetszym Ciele
Pāńskim / Awāngelicy słowa wykreć / ale zem sie wziął zā to /
co nāskrońmney mowić / y nagładzey dam temu pokoy.

PRZYCZYNA VII.

Kościół Kātholicki trzyma sie wśyſkiego słowa
Bożego / pisanego y nie pisanego : ktore podaniem
Apostolſkim abo Tradicya zowa / ā to k-
wāngelicy wśyſtko odrzucāia / co po-
daniem do nas przyſło.

Kościół powszechny Chrześcāński / ktory Rzymſkim zowia /
fundament nauki y reaty ſwey / przy natchnieniu Ducha
Święte^o / ktory niem rządzi y nawodzi go w wśelaka prawa
de / nie częś tyłko Słowa Bożego zaktada / ale zupełnie wśytko :
to ieſt / Słowo Boże piſane / a k temu Słowo Boże podane.
Słowem Bożym piſanym zowie to wśyſtko / co mamy w ſtā-
rym y nowym Teſtamencie / od deſzki do deſzki. Słowem
Bożym nie piſanym / tradicya / iako mowia / abo podaniem / zo-
wie nauka te Chryſtuſowa y Apolſka / ktora w te mianowane
Kiegi nie weſta / ale przepowiadana byā wſnie / weżona przy-
ktady / ſprawa / dzielem / za tym oſtała w ymietetnoſci / w pamię-
ciach / y w zwycaiach pierwſzych Chrześcān / ktorzy iā zaraz teſ
piſmy ſwemi częś / ā częś takſe przyktady / ſprawa / wſna na-
uka podawali innym daley : ā ci zas takſe daley / od wieku do wie-
ku / od Kościoła do Kościoła / nie przerwana trwałoſcia y ie-
dnoscia / aż do dzisieyſzego wieku y Kościoła.

Tego podani; y tradicyey / menaganiemi y nie przekona-
ni / ſwiadkowic ſā Wezmowie Apolſkocy / y imi z nimi ſpoł
abo zaraz po nich żywiacy / ā rowieñmicy tych Piſarze ſwieci /
ktorzy ſiła w ſwoych Kiegach te^o ma; / co w tamten čas w ſwie-

to szepionym Kościele zachowywano / wezono / choć sie to w
pisanym Słowie Bożym nie znajdowało. Iako to Dionizyus
Areopagita. Clemens co Constitucye Apostolskie napisał. Po-
licarpus wezeń s. Jana / Tertulian / Cyprian / Hilary / Basyli-
y drugich barzo wiele / a świadectwo Kościoła jest nadewszyst-
ko / ktorego powsechność / iako naród niezmiernie wielki / a ni-
gdy nie wstawiający / ięzyk swoy / co jest / nauke y zwyczaj / z ro-
dzicow do synow / z tych zaś do wnukow / aż daley / nieprzerwa-
nie / prawie z mlekiem wśytkim podawał / bez konicy.

Własność y nature podania tego / iako powsechnie mo-
wym Tradycy / opisiuie nam Paweł święty / także y Łukasz świę-
ty: Paweł święty do Tymotheusza w te słowa piše. Ty tedy
synu moy / coś słyżal przez wiele świadkow / to
zalecay wiernym ludziom / ktorzy sposobni beda
inżych wzyć. A Łukasz święty podaniem Ewangeliey swey /
kredyt czyni mówiąc. Tak piše / iako nam podali ci / co
z początku byli / wstugaczami słowa. Nawet do tako-
wego podania weźnie swe / zawse święty Paweł odsyła / y aby go
słuchali roszkazuje / do Philipensow w Kapitule Czwartej.

Bracia ktoreście rzeczy przyieli / słyżeli / y wi-
dzieli / we mnie / to czynicie. 2. Thesal: 2. Bracia stoy-
cie mocno / a trzymajcie podanie ktoregoście sie
nauczyli lubo przez mowe / lubo przez list nasz.

2. Thesal: 3. Opowiadam wam / abyście sie chroni-
li bracia każdego nie porządnie obcuiacego / nie
wedla podania / ktore przyieli od nas. W Działach
też Apostolskich mamy / że kiedy weźniowie y Apostotowie prze-
chodzili przez miasta. Podawali im: Tradebant illis,
strzedz nauk / ktore byly postanowione od Aposto-

2. Tim:
2.

Lucę 1.

Act; 16.

low y stárszych w Hieruzalem. Wiecey inszych swięć
dectw / y pisma / o Tradycyách iest / ale komu ná tych nie dosyć
y drugie nie pomoga.

Tego Podania mamy oczywistych przykładow wiele / o kto-
rych sie potym nieco bedzie mowito. Lecz iest ieden powšedni
dobrze a znaczny / by sie w nim Adwersarze naszym baczyc chcieli /
a to w liezbie Koczney Zbawiciela naszego / ktorachmy tego Ko-
ku / day Boze fortunnie / Tysiacem šesćia set y dwunascia Lat /
pisac poszeli / nie biorac tego dowodu z pisma / gdyzby sie też
w nim nie znalazł / ale bedac wperniem / podaniem ludzi spot z
nami zywiacych / lecz stárszych / do ktorych liezba tego wedlug
ich lat / od stárszych takze / niz oni / przysła byta. Napisanoc w
prawdzie w Ewangeliey / ze Pan Chrystus za panowania Cesa-
rza Augusta sie wrodził / ale ze ob Cesarza Augusta / aż do tego /
teraz w tym Roku panuiacego Cesarza Rudolpha / Tysiac šesć
set dwunascie Lat / ni mniey / ni wiecey / rad wyszrze iako sie tego
do rachnie / co pismu tylko a nie podaniu przy nim wierzyc kaza.

Nuz to samo / ze wierzymy iż ta Biblia / co ia czytamy / te
Ewangelie swiete / y Listy Apostolskie / co ich przymniemy / sa
tymi prawdziwie / a nie podmiotem takim zmyslonym / co nam
wyswiadcza? nie co innego / iedno przodkow naszych przed na-
mi bedacych Chresćciańskich / mianowicie Kosćcioia Powšechne-
go / nam ie za to / wdanie y podanie. Skad ona swietego Augu-
styna głošna y wiadoma mowa / Ewangeliey bym nie wierzył /
kiedyby nie do tego / nie przywodzila Kosćcielna poważnośc.

Nauke o Trocy swietey / wszystkie po prawdziu mamy w
pismie / y z pisma / iednak tak iasna y wyrazona / po części z po-
dania / Kredo Apostolskie / Hasło wšyſtkiego Chresćciaństwa /
zegnanie Krzyzem Swietym / inszych rzeczy bärzo wiele / podac
niem samym do nas przysło / y owšem stársza iest podana nau-
ka / y pierwey byta nizeli Ewangelia: abo Listy Apostolskie / bo
był Kosćciol Pana Chrystusow / choc Ewangeliey iesteze żadney

písaney nie byto / a pewna rzecz / że wiecey tego nie rowno byto /
co Pan Chrystus spráwuiac przez tak wiele Lat / tu ná zemi zbá-
wienie náše / czynił y wezyl / takže y Apostolowie swięci / mžela
teraz w písnié swiętym mamy.

Ažá nie wiemy / že Pan Chrystus / w Soboty do Synágo-
gi wstępowat y wezyl / tak / že sie zdmiwálináđ tego náuka / y
Zwolemitom idáczym do Emaus / porzawšy od Moyzesa y
Prorokow / wytožyt wšystko písno co onem byto w Starym Za-
konomie.

Tych tak potrzebnych y zbáwiennych náuk w Písnié swię-
tych nie máš / a nie mozem inácey rzec / iedno že ostaty w pamie-
ciách ludi bogoboynych ná tamten čas / a w wmiétnosci po-
dána / z ktorey pocym Wzmowie Apostolsky / y Doktorowte /
Pisárze Swięci / Księgi swo napelniali.

Cobysmy dali teraz / zá ono Kazánié Philippá Apostola /
ktorym náw rocił Podskarbiego Krolowey Murzynškej Ewange-
lizuiac mu Pana Chrystusa / abo zá one disputacya / Pawła
swiętego w Troádie / ktora až do potnocy przedtuzyl / wiec zá
druga takže / ktora miał przed Felixem Starostá diskutuiac
o Spráwiedliwosci / o Czystosci / o Sadnym dniu
My Kátholicy / dálibysmy zá to bázro wiele / dla poctechy ná-
šej / y przybytoby nam orežá ná Adwersarze / ale oni pewnie nie
wiele / bo y teraz nie smážno im / o tych rzeczách słučáć.

Leč záwše dobrzy Chrzesciánié / pomniac z Pawła swięteğ.
Ze sa Listem Chrystusowym dány od niego y
pisanym nie inkáustem / ále Duchem Bogá żywe-
go / nie ná Tablicách kámiennych / ále ná Tabli-
cách sercá čielešnych. Náuke podána nie písána / iednako
z Písniem swiętym porožáli / gdyž to z iednego Ducha Swięte-
go pochodzi / prawde písáć / abo nie písáć á přepowídáć.

Ji tedy Ewangelicy o Tradycyah pytać sie nie čca / y o
wšem one odrzucáca / záduž miara chlubic sie nie moga / aby žu-

Ioan : 21.
Mar : 1.
Mar : 23.

Act : 9.
Act : 20.
Act : 24.

1. Cor :
2.

petne Slowo Boze mieli / a zatym / cały nauki swey y wiary
fundament.

PRZYCZYNA VIII.

Ze Kościół Kátholicki przelozenie dawne Pisma
Swietego wcale zachowuie / Ewángelicy
co Kół inne tego wykłady wymyślają /
y po cątych Księgách z Biblij
wyrzućają.

Kościół náš / przelozenie Biblij wsfystkicy / tak Starego
iako Nowego Testámentu / takie sie mu od dawnych
Chrześcían podato / etomazenia / wulgaty / ktorego
świety Hieronim dostrzał / y ktorego sie w Chrześcíanstwie trzy-
mano y podśis dzień trzymała / co y teraz nieodmiennie zachowuie :
to czyta : tym dowodzi : infsych tranślacy nie wymysla ani
fuka : iedności w tym a zgody ze wsfystkimi Chrześcíany / su-
kaiacy y przestrzegaiac / y tak drogiego Deposytu sobie powierzono-
nego pilnuie / iako sie godzi / dobrym / pobożnym synom / Wy-
cowskiego Testámentu / ieby w naymnieyszy Sentancyey / w
śadnym także słowie y punkcie / wsfzerbienia nie odnosił.

Przelozył byt Erasmus / człowiek wżony / ale w wierze Ká-
tholickicy nie wielkiego státku Nowy Testáment / lepszy / iako on
rozumiał Látina : nie ścierpiat tego Kościół / niechćiat dáć
generac w tak drogim starbie / odrzucony jest y zakázany zaraz /
máto inż y pamićka tego nie zgineła / bo dopusćciwśy tego raz /
głowom niespokojnym / chluby z dorwćipore swych prágnącym /
konicaby przekłádaniu nie bylo. Powaga Pisma swietego wsfyst-
ka / iedność y pewność wiary / nie tylko w wátpliwosc by sie
przyczodła / ale od pbrázow figur wydrwornosci medrkow eych /
do szetuby nie dlugo wyginela.

Jasne oczywiſte ſa tego znaki / y ſtukci v Ewangelikon.
 Každy Herſt ſwemu Zborowi / przekładania takie ſwego / Bi-
 blii podat. Luter ſwym Auſpuczanom. Caſtalia Beza Kalo-
 winiſtom / Zwinglius Szwayczarom / Brzeſka v nas y Uie-
 ſwieſta / ieſt y trzecia y ſwarta / niewiem komu napisane: O-
 wo we wſyſtlich / tak cudzoziemſkich / iako y Polſkich / tyſiacmi
 faſſe na ich Authory / licem ſie dowodza / we wſyſtlich nacy-
 ach / przeciw niem ludzic wezeni / dowodnie piſali / a naproſtſzy
 ſztorwiek / ktoremu by ſie to zeſto / wziarſzy wulgace / co ieſt / te /
 ktoram wſpomniat / a przeciw niemy ktora inſza Adwerſarſka / po-
 czytarſzy y poſukarſzy troche / naydzie wnet roznoſc nie maſa /
 y dſiwnne ſubtelne ich fortele / coby iedno piſmo kierowac / tu ſo-
 bie ulubionym opinioſm / kiedy ſie im oczy poezna wykalac praw-
 da y teſty: do Zydowſkich ſakichſi / a Syryſkich textow / w rze-
 ſzy ſie odzywacia / ktorych ſami nierwidzieli iako zywi / y na ſwie-
 cie ich nie maſ / abo do Gramatyki Greckiej / z ktorey Beza ſaſ-
 pamietatſy ſztorwiek Luſaſa ſwietego ſtrofnie nie z forma mow-
 e: a iako on ſowie Solecyſm temu przypiſutac / bowiem nie we-
 ble myſli tego o Wieczery Paſkiſkiej text piſany oſkarowit.

Luter kiedy mu przymawiali naſzy / ze do ſlow Pawla ſwie-
 te^o o wſprawiedliwieniu przydat / ſama / gdsie tylo ieſt napisano /
Wiara / co wnet barzo rozny ſens czyni / a inakſzy niſzeli on
 chce / gdy mu mowie / a to przymawiano / tak co / niecierpliwie
 przymowat / ze nie tylko Papieze / Kardynaty / Biſkupy / Mno-
 chy / Muſki / ale y Ceſarze Chrzeſcianiſkie / Turckie / Perſkie /
 Tatarſkie wyzywac / naydzieſz to w piſmiach tego / y przytym
 ſie oſtole.

Alle co mowie o Sentencyach abo o Stowach: Wiadoma
 rzez ze po caley Biblii wyrzucaco / v Lutra Liſt
 ſwietego Jakuba ſlomiannym. Liſt Pawla ſwietego do Zydow
 waepliwym / v wielu / maſo y nie Obiawienie s. Jana / iednak
 trzymacia ſie go iezce nie co / a naywiecy dla tego / ze z niego ro-

Anot :
 noui Te-
 ſta: in
 Cap: Lu
 cz.
 Luc: 22.

ad Ro: 3

Gal: 1.

sumieja moc mieć / prze prostaki mieysc kila / że Papięz iest An-
rychrystem. Machabeusza / ratke Tobiasza nie przynnua
niektorzy / tako ktoremu do tego przedsiwziecia / ktore Ksiegi
służa abo nie służa / czym pokazua ze sa z liczby tych / o ktorzych S.
Pawel piše / że chcę wywrocic Ewangelia Chry-
sta Pana,

PRZYCZYNA IX.

Ze Wiara Katholicka Koncylia Swiete / to iest /
Seymy Walne Duchowne ze wszystkiego
swiatá zebrane potwierdzá / a E-
wangielicka żadne.

Act: 15.
& 16.

R Jedy sie rozrozumie bylo trąfita / w pierrwym Apostol-
skim Kościele / mianowicie okoto niektorych prawł Moys-
zesowych Zakonnych / iesli ich poprzestac / czy ie trzymac
przecie / zesli sie Apostolowie y Starszy tamtego prymitywnego
Kosciota / do Hieruzalem / zgadzac watpliwosc te / a tam ma-
iac miedzy sobą / y pytania y namowy pilne / o czym mamy ob-
szerz w ich Dzieiach / gdy sie tuż zgodzili / y wyrok dac przysto-
tym i słowy / pierrwsa tamto Koncylium Chryscianskie zawarli.
Zdalo sie Duchowi Swietemu y nam.

Ioan: 14
& 16.

Ten przyklad potomnym Chryscianom / z osobliwego z
rzadzenia Bozego dali / aby kiedy co takowego w wierze przypa-
dnie / coby miato trudnic y przerywac / iednosć y zgodę Koscio-
la Bozego / mieli sie ci do gromady / ktorzy na mieysca Apostol-
skie y starszych przelozenstwem swoim / za słusnym powołaniem
nastopili / a rozrywajac Duchá prawdy / Kosciotowi Bożemu / za-
wsze przytomnego / kluczam wmiętnosci sobie powierzonym / y
moca Kosciota Bozego / trudnosci wselakie resolkowali a wla-
cnili : rzeczy zas pewne / a do zbawienia potrzebne utrzerdzali /

wszystkim

wszystkim ie á wszystkim / z miejsca swego wrzednie a powaznie
oglaszaiac.

Takowe tedy zgromadzenia / ktore zowiemy Koncylia Ge-
neralne / nie wspominaiac teraz Prowincyalnych / po tamtym
pierwszym Hierozolimskim bywały czasto w Chrześcijaństwie / iako
to trzysta y pietnascie lat po Panu Chrystusie Nicejskie pierwsze
se / po nim Konstąntynopolitańskie / Epheskie / wiec Chalces-
donskie / inszych po tym wiele / á za Diádown naszych Trydenckie.

Te wszystkie / Kosciółki nasze^o Wiare y Nauke prawdziwego byc
wyswiadczyly / á Kacerstwa tak dawne iako y terazniysze / żywym
Słowem Bozym / y dowody nie zbitymi przekonaly y potcypy.

Ewangelikow zas nauki / żaden na świecie / walny ze wszy-
stkiego Chrześcijaństwa zebrany Seym Duchowny / nie pochwa-
lił / ani prawdziwa byds opowiedziat. Bo ich Synody w Łacie /
ktorym nie wielkim / zwotywane bywały / bez przykladu takiegoż
drugiego / przed nim Synodu / á od Szwietckich / ktorzy do te-
go mocy y władzy nie mieli: abo wiec od tych / co sie za Ducha-
wne wydaia / á nie ordinowani sa. Przeto też skutku posłuszeń-
stwa / nigdy nie miaty / co sie ná oko przez te czasy pomysle czes-
to doznalo / w niezbiech y Concordiach Niemieckich / ná ko-
rych nigdy sie Ministrowie ná jedno zgodzić nie mogli / á w
wielkzych záwse niezgodách / á swarliwyszych disputacyách z nich
odiezdjali.

PRZYCZYNA X.

Ze Katholicky Historye Koscielne / o Dzieciách
Chrześcian pierwszych wiernie napisane / iako sie
godzi przyjmuna / Ewangelicy odrzucacia.

R Kosciół Katholicki / poczawszy od Chrystusa Pana / ma Hi-
storie wiary godne / w ktorych opisano sprawy y Dzieie
pierwszych Chrześcian w Koscióle Bozym y Przekożonych

tego:

tego i y cokolwiek z strony wiary tamtego wieka sie rozsyto. Tych
 History Autorom / ludzjom Szwietym / po roznych miejscach
 jednoz pisacym / zadnemu podeyższemu nie podleglym / my
 Katoolicy radzi wierzymy / y wierzyć testechmy powinna. Gdyż /
 co sie w tamten czas dzialo / terazniemy Ewangelicy / wasna
 opanowani / dalecy k temu / a nie pierwsi swiadcokowie nie moga
 nam powiedziec / ale moga tamci co w one czasy / abo nie dale-
 ko ich zyli / a z nami poswarkow zadnych nie mieli.

Tymi Historyami by naperwmiyszymi / iako sie Ewange-
 licy obchodza / kto chce wiedziec / niech weźmie Annales Baro-
 niusza przedsie / a przeciw im Centurye Magdeburskie / tam o-
 bacz szerosc Adwersarow / y fortele ich nie skonczone. Obo-
 ga tych Asiag bytby woz. Przeto o tym tu lepiej milzeć / niż
 malo mowić: w Summie niech to kazdy wie / ze naperwmiysze
 historye Swietych ludzi / smiela odrzucata / ktore zwlascza przes-
 ciny im / po reterze naszey / a Papielowi sluzja / abo te wiec nieroya
 morona przewrotnoscia nicuig / a na swa zamysly kieruig. Ale
 gdzie nayda co / choc watpliwie wspomnionego / y od nieperwne-
 go iakiego / abo ciemnego Pisarza / coby tu ohrozie Stolicy
 Rzymiskiey naciagac sie moglo / iako Artykul wiary / zaraz poro-
 wa / y pod niebiosa wynosa.

Dam naprzyklad / liczy nie masz Doktorom Szwietym y
 Historytom Koscielnym / pozawszy od czasow Apostolskich /
 przez cale trzy sta lat y daley / co jednokaynie swiadcza y pisa /
 ze Piotr szwiety byt w Rzymie / y tam go wkrzyżowano. Pisa o
 tym Hegesippus / Tertulian / Ireneus / Cipryan Meczennik
 szwiety / Ambrozy szwiety / Augustyn szwiety / Hieronim / y innych
 wiele. Anazy mili Ewangelicy co na to: Powiadata ze nie
 byt nigdy w Rzymie. Zadatemy im na to / ze Pan Chrystus sam
 w Ewangelicy opowiedzial Meczennikowi tego / mowiac do niego.
 Kiedys byl mlodzy / opaszyles sie sam / ale ia-
 ko sie szkarzeiesz / kto inzy cie opasz / y powiedzie

cie gdzie ty nie chcesz/ przybacie Ewangelista. Że to mo-
 wil Pan oznaymować/ iaka śmierć miał wielbic
 Boga. Stawa te / wypetnić sie musiaty. Jesli świętego Pio-
 trą nie w Rzymie wkrzyżowano/ niechże powiedzą gdzie / y iaka
 śmierć klaryfikował Boga. bo miał go koniecznie wedle E-
 wangelickiej klaryfikować.

Tey tedy pewney nader Historyey wierzyć nie chcą / ale o
 zmysłoney Papięzycy oslep wierzą / y w wątpić o nię nie chcą/
 choć te fabule wątpliwie y niepewni Historykowie spominają / y
 sama sie z swych przeciwieństw y okoliczności obala / y dawno na
 nie dołożnie odpisano. Lecz ich y ta Papięzycą mało co wspomaga
 / choćby była kiedy / czego nie dowioda / bo sie nie znamy do tej
 przełożenstwa / nie rządziła nigdy Kościołem Katholickim / w
 nich w prawdziweyże płci / Kościoła Angielskiego gtwora była /
 Elżbieta Królowa / y rządziła y mówiła w Kościele / przeciw ro-
 skazaniu Pawła świętego / który białęgtworie na tym miejscu
 milieć káže / y Kanonow Ewangelickich Draconowych naczynia /
 wedla których do tych dob / w tamtym Królestwie / Katholicki
 wierne przesładują / sadzą y na gardło skazują.

1. Cor:
14.

PRZYCZYNA XI.

Ze Katholicy pewność wiary swey sadzą na po-
 wadze Kościoła Powszechnego / który pewny
 jest y prawdziwy. Ewangelicy w słowie na
 Piśmie s. ale rzecz sama / własnie każdy
 na swym szegulnym prywatnym
 rozumie.

W Jakiemu wrażeńi godny to Traktat będzie / a na ktor-
 ym tak wiele zależy / że któryby Ewangelik dobrze sie
 w nim przyczat / a myśl swoje / z bożym Bożym nad

nim zasądził/ nie podobna rzecz/ aby summienie siwe inaczej mogł
vspokoic / iedno nawroceniem sie do Kościoła Powołanego.
Pocznimys go w Imiono Boze.

Kiedy Katołika bądź Meżczyzne / bądź Białogłowe zo-
pytasz / co Summieniu tego/ czyni dowod pewny a nie wacpliwie
vbezpieczenie / że ta Wiara w ktorej est / dobra a prawdziwa a
nie Kacerstwem/ gdyz wiemy z Pisma/ że te miaty być/ a teraz na
oko widzimy że sa / odpowie tak na to.

1. Cor:
10

Ja te Wiare mam za prawdziwa / poniewaz iey Kościol
Chrześcianański Powołachny/ ktory w Kredzie wyznawam wezy / a
poniewaz tak trzymać / tak wierzyć / tak Panu Bogu służyć /
zwycey y prawo iaggo Powołechne iest. Dobrzeż ten y warownie
odpowiadział : Barzo Dobrze / y bezpiecznia taki stapa / moze
sie nie bać potknienia. Swiety Pawel sam tak odpowiada / y
swoym przykladem wezy / nie każdego punktu wiary / abo zwyce-
iu Chrześcianańskiego / do swarzać sie y do disputować / abo na w-
mieietność swą y bięgłość w pismie / brąc sie dowodzić go. Lecz
na Kościol iako na słup mocny / y twierdza prawdy / taki ciężar
zwaląc / na ktorym każdy bezpiecznie sie oprze y poleje. Kiedy
temu abowiem przyszło discurować o zaslonie Głowy białych-
głow / na Modlitwach w Kościele / w ktorym zwycaiu / znąc /
że mu sie ktos przeciwit / tak te gadke zawiązał. **Niesli kto /**
w tym okazuie sie swarliwym / my takiego zwy-
czaiu nie mamy / ani Kościol Boży.

1. Cor: 11

Tym tedy sposobem naszym Katołicy Adwersarzom odpo-
wiadaia / y wiare swoje tak w sobie samych / iako y v nich
gruncnia / a prawdziwa być dowodza / to iest / Kościoła Chrze-
ścianańskiego powaga y zwieterchnoscia : a że ich Kościol / wlas-
nym iedynym a prawdziwym Zborem y Kościołem Pana Chry-
stusowym iest / oczyma widza / vshyma slysa / w Kredzie wyzna-
wania / wyswiadczenia tego maia cudowne / y dowody a zn. ki
nieprzekonane : ktory h iuz kila / na poczatku sie wspominalo / a

iesze ich wiecey/przez wszystkie te Książki / przypominac bede.

Patrzymyś przeciw temu Ewangelika / co za poczet swo-
iey wiary da: a czym sam sobie w przod y komu infemu dowie-
dzie / ze prawdziwa iest iego Kaligia. Lecz ten Traktat niech
mi bedzie wolno Dialogiem odprawic / dla lepszego potecia y zro-
zumienia: wsak zwycajne sa miedzy Chrzesciány / takowe pisa-
nia / y poeznie tu Katholik Ewangelika pytać / bo na nim koley
odpowiadac.

Katholik. Powiedzze mi moy mily Ewangeliku / iako
wieś / ze twoia wiara ktorey sie trzymasz / iest prawdziwa / nie
omylna: co w niej sumnienie twoie gruntuie?

Ewangelik. Wiem zgd / ze z pisma Swietego / ktore
mie omylic nie moze.

Kath: Samzes sie iey w pisma doczytal / czy cie iey
Ministrowie w Kazaniach swych / abo Ksiegach nauzyli.

Ewang: My nie iestemy wezmiami ludzkimi / iako
wy co Papiezw / Jezuitow / Mníchow sluchacie. Co mnie tak
dalece do Ministra: Pan Chrystus moy na przednieyszy Mini-
ster y Mistrz a slowo iego Swiete w Pismie.

Kath: Day teraz naszym Mníchom a Papiezw pokoy /
a moy daley od siebie: ia tez tego iesli swym Ministrom wie-
rzyś abo nie wierzyś / zaniecham. Tos sie tedy ile bacz / sam tey
wiary z Pisma nauzyt / y w nimes sie iey doczytal / a nie mo-
glo to byc inaczey / iedno zes stosowal swa nauke / badz Luters-
ka / badz Kalwiniska / bos mi sie iesze nie powierzyt / ktorey
sie z tych dwu trzymasz / z pismem / y nalaztes / ze sie abo ta / abo
tamta z nim zgadza / przykladates takze do tego twego probierne-
go kamienia / iakoscie zwykli mowic / y Katholicka nauke / a do
sedies tego / ze nie iest podlug pisma.

Ewang: To pewna. **Kath:** Powiedzze mi iedno /
mizeli daley postapim. Mozesz ty tak wielkie rzeczy sprawic / te

sił pismo nie będziesz umiał wszystko dobrze / y wiedział każdego
 tekstu wykład prawdziwy / a własnie temu należący: **Ewáng:**
 Nie moze. **Káth:** To tedy pismo umieś dobrze y rozumiesz?
Ewáng: Umieć y rozumiem ale mi potrzeba. **Káthol:**
 A wiejsze wiele umieć / do tego zgadzania náuk / y rozsádku o
 nich / y rozumieć potrzeba? **Ewáng:** Wiem. **Káthol:**
 Wielkie to rzeczy o sobie powiadaś / ale im ja / odpusć mi / wie-
 rzyć nie moze / bobym ci przywiódł sto / y tysiąc miejsc z písmá /
 ná ktorebys y słowa powiedzieć ná umiał / á wszystko by temu
 umieć / pámietać / y rozumieć potrzeba / coby brat przedsié / y ná
 sie z písmá / dobra abo złá náukę / vznawáć / oprocz przytomno-
 ści tesze ku temu Duchá świetego y wádzey do tego daney / y ty
 sumniemia twego / kiedy dobrze zopytaś / á spráwiedliwie z nim
 sie poráduiesz / nie rzeczesz tago drugi raz / cos wedla zwyczáju
 wásego y Reguty / teraz o sobie powiedzieć musiał.

Abowiem / iáko ty sobie smiesz przywłaszać umiáetność /
 y rozumienie písmá / á ci co sie nád nim stárzeli / wézac sie go we
 dnie y w nocy / czas / miejsce / Mistrze / Księgi potemu mátać /
 przedsié go nieumieia ani rozumieia : bo y Kátholicy wieś to / ze
 pilno sie go wézo. Luteráni takze / y Kálowinistowie / y Arya-
 ni / paráia sie niem bez przestánia / á wždy wedla ciebie nie ro-
 zumieia go / tylko ci / co z toba iednegoż są / iákoście zwykli mo-
 wieć / woznánia. Bo kiedyby go rozumieeli / pewnieby obaczyli /
 ze sie ich náuká z písmem nie zgadza / á twóia zgadza : y opuścić
 wesy támtę / do teyby sie rzucili / tak sie o ludziách dobrych rozu-
 mieć godzi / z ktorych każdy / bázniej wolatby prawde niż fałs /
 á zbáwienie raczy / niżeli potepienie.

Jesliż tedy ktorymkolwiek tych miánowanych wedla zdá-
 nia twego to sie przydáto / iákoś przydáć musiáto / ze choć Pismo
 máia / czytaia / á przecie go nie rozumieia / radbym slyśat / co ty
 zá perwoneysza probe máś ná to / ze ie ty wáśniey rozumiesz y le-
 piey niżeli oni umieś : ze ná allegacyách y wykładziech iego

nie vnošiš sie ani ná právo / ani ná levo strane. A jest sie tu na czym nie tylko zásadzić y zamyslić / ale y zatruožyc / bo tak predko ná pášć ná zle rozumtienie y fášywe / iáko ná dobre y pravobziwe. Ono kiedy P. Jezus rzekł / o s. Janie do Piotra świętego. **Co tobie do tego / choćym go tak zostáwil /** wysta mowá miedzy Dwolenikami / iáko by on Dwolenik vmrzić nie miał / á Sviety Jan poprawia / že nie rozumiat / to tak Pan Jezus / ále ináčey. Sviety Piotr tež o Lišćiech Pávla świętego / iáko sñie mowi w swym Lišćie / že w nich sa rzeczy niektore trudne do poiecía / ktore nieustáwiczni y nieuczoni spoczú / iáko y drugie písmo / ná swe własne potepienie. Síta takich przestrog v svietyho Pávla mamy / iáko to sie wiele fášywych Apostotow / przemienia w Apostoty Chrystusowe / á mianowítie / že písmo opáca y Ewángelia chca przemienić / w czym wšytkim ná wyklády wykretne á fášywa przymawiajac / nas przestrzega. Aryani punktem jednym / Ewángelia Svietyho Jana: **Ná počátku bylo Slovo / zé.** Ž ktorey Košćiol Kátholický / poteznie przedwiecznosti Chrysta Pána broni / wykretic všítna. Což rozumieš / co y cí y drudzy czynia / kiedy ná slovo iákie trudne / ábo sentencya oboietna ná pádna / ktora moga ná swe przedsiwziete ktedy windowác.

Stusniem tedy chciat od tiebie slyšec / y znorú o to cie pytam / poniewaž wedsíš iásne / že iesze za Apostotow / nieuczoni písmo zle rozumteráli / spocáli / iáko mnie y siebie vpevniáš / žeš ty vezony w písmie že ie / iáko sviety Piotr mowi / nie spocáš ná swe potepienie? **Ewáng :** Nie moge sie ja omylic / bo písmo sezera pravda / kto sie go trzyma / postlžnac sie žadna miára nie može. **Žáton Pánšti nepotálany / sviádectwo wierne :** dodájac madrošći málym. **Prýkazanie Pánštie iásne ošwiecájacé oczy.**

Ioan: 21

Act: 20.
2. Cor: 2.
2. Cor: 11
Ad Gal: 1.

Pfal: 11.

Pfal: 1.

Kathol : Prawdą to bracie moy / w tym zgoda / że pismo
 Święte prawdziwe / dobre / nikogo nie osuka / nie omyli: ale o
 wykład iego idzie: Ktorego kto nie ma prawdziwego / każdemu
 miejscu właśnie należącego / y sam sie barzo omyli / y drugiego
 omylać będzie / na potepienie / iakoś to slysat dopiero z Piotra y z
 Pawła świętego / z przestrogi iego / y z samey Ewangeliey. A
 z tad to błedy wśystkie y Kacerstwa / Szatan na świat rozsiewa /
 z tad. Bo nie zaras / kto ma y czyta / dobre pismo / abo je czytuje /
 ma też / y czytuje dobry iego wykład. Miało Aryani / y inszy Sco
 łtarze czasem dobre pismo kiedy je czytali / nie z fałshowane / ale
 wykład ich niżemu sie dobremu nie zgodzi. Coż powiadaś na to?
 Czyś weseńszy? Czyś świętśszy? Czyć to Pan Bog osobliwiey obja
 wia? Nic takowego o sobie powiedziec nie możesz. To tedy / iako
 wyrozumienia pisma / tak też y wiary twoy / ktora z niego w ciebie
 idzie / gruntu nie masz żadnego / ani wbespieczenia na sumnieniu
 swoim pewnego. Twoie zdanie właśnie / a twoy prywatny ro
 zum y rozsadek / w tym cie twierdzi ty sly / nic inşego wiecey: co
 discursu tego mego cel jest / a przedświewiecia dowieść na cie /
 zacząym domysliś sie ostatká. **Ewáng** : Nie na mym zdaniu
 ia z strony wykładu / abo wyrozumienia pisma przedstawam / ale
 z pisma wykład biore pisma / iedno miejsce do drugiego stosuiac /
 a potym ze wśystkich prawdziwą naukę czerpać. **Katho** :
 Wdatna to wasza mowa / ale przed prostaki / bo sie wam nie tści:
 y ty przodśie w tenże dot z nią wpaść musieś / byś nadtużey kotem
 o koto niego chodził. Bo także cie bede pytał o wykład wtorego
 Textu / iako o pierwszego / o czwartego / iako o trzeciego / o wśy
 stkich ogutem / o każdym z osobna / coć ich iedno trzeba do twee
 go wykładu: to jest / czym dowodźś / że każde z nich dobrze ro
 zumieś / wiec że je przyzwocie a składnie stosuićś / y wiecey tego
 iesze potrzebnie a słusnie bede pytał / a ty nie wykrecaś mi sie ina
 czej z tego / iedno musieś przecie przyznać sie / iż wśystkie mieys
 sca Pisma tak rozumieś / tak stosuićś / tak iedno przez drugie wy

ktadaś / ten sens / te essencey wywiezuiesz / y na tym już przesta-
 waś / tedyć to nie podobdzi / zniczego inszego / iedno / że to tak / w
 rozrywoce / w rozumie / y rozsądku swym znayduiesz / y byś sie
 motał / moczował / sam z sobą y ze mną / od rana do wieczora /
 w tey questyey nie przywiedziesz / ku obronie wykładu swego y
 wiary swoiey / nic wiecey / ani przywieść możesz / a co o tobie
 mówię / to o każdym innym Ewangeliku / powiedzieć sie może.
 Doydziem tego tym przykładem.

My Katholicy / o Wieczery Pąńskiej / Stowá Ewangeliey
 świętey. **To jest Ciało moje** / wykładamy wtaśnie / iako
 brzmią / y rzecz same wyrażają / a że takie ma być literalne ich
 wyrozumienie / statecznie / od Kościoła Powšechnego nauczeni-
 wierzymy y twierdzimy. Kalwinistowie zaś chcą / aby było figu-
 ralne / a że tu / o wtaśney obecności Ciata Zbawiciela naszego na
 ziemi / w tym Sakramencie nie może być nic rozumiano ani
 wierzone / Luterani też / y nie jest / w tych słowach upátruja.
Jest Ciało mówią / ale też jest y chleb / a tam to tylko w wywoá-
 niu. Proszę cie / wskaż umieściáto o sobie powiadaś / wedlá po-
 trzeby pismo / tu wielka tego potrzeba / pogodź mi te Contro-
 wersia / a wkaż mi z niego czyjá prawda. **Ewáng :** Barzoć to
 prabko pokáże / iedno chćiey słuchać pisma. **Kathol :** Aż nie
 baczysz / iako go słucham / że słysząc / iż mówi / **To jest Ciało** / wie-
 rze że jest Ciało. **Ewángel :** Ale trzeba wiedzieć / iako te slo-
 wa rozumieć : bo każdego textu / może być dwoy sens / ieden lite-
 ralny wtaśny / iaki słowá podána / drugi figurálny / nie wtaśny /
 ale pod podobieństwem coś inszego wyrażający. **Katholick :**
 Dawniey my to y lepiej wieemy niżeli wy. Lecz one wáśse strasz-
 ły : tedy sie podziá / że nie mamy nic wierzyć / iedno co w Pismie
 wyraźnie napisano / także domaganie sie po nas / abysmy wam
 wszystko palcem pokazali. A to wam tu palcem pokazuiem / a
 nie chcecie wierzyć. Wkaż mi ná to / ty Pismo / bos to powinien

wezynić

Balwin
Bez p
Pis-
gach
de Eu-
charist :

wezyńc/ woble wafsey reguty/ ktore slowa w Ewangeliach swietych
figure maia / a ktore tey nie maia / toz dopiero y tu figure przy-
znawacii beda / ale nie wdaiac sie z toba w odlegleyse swary/ po-
wiedzze mi chociaś / iaki tym slowom / Wieszery Pańskicy / wy-
klad daiesi: **Ewangel:** To jest Ciało moje / rozumieć trzeba/
iako by rzekł/ To jest znak / wyswiadczenie / Zasto Ciata mego/
ktore bytnoscia swa/ nie tu na ziemi pod Sakramentem jest/ lecz
z nieba mocą/ Energią/ Duchem/ Wiara/ dawane bywa na Wiesz-
ery Komunikantom. **Katholik.** Takowe rozumienie
(ponieważes na to wolat napasć/ nizeli na Luterskie) że jest Kal-
winowe y Bezine/ przyznacii/ ale żeby bylo prawdziwe y z Pis-
sina/ pozwolić na to nie moge. Bo warowniey mnie tam ta slo-
wa Ewangelistow swietych/ abo raczy samego Pana Chrystusa
podług wykladu Kosciota Chrzescianskiego / y Oycow swie-
tych/ przymowac y rozumieć/ wlasnie literalnie/ a nizeli/ iako ci
spomniomi chca / abo y ty sam/ wynaydowac w nich subtelności
iakiś figuralne/ Grammatyczne/ o ktorych Zbawiciel nasz/ kiedy
te swiete slowa mowil/ nie myslil/ ani Ewangelistowie / kie-
dy je opisowali.

Tu cie tedy pytam znowu/ co ty sumnieniu twemu na two-
je rozumienie wystawiasz mocniejszyego / pewniejszyego/ gruntos-
wniejszego / nizeli ia na swote/ ktoreś teraz ode mnie slyszal.
Ewan: Pisino/ iakoc zarzke powiadam. **Katholik.** O w-
porze przeklety wam / y zarzke wlasnie wrodzony : cożci sie wzdry
dziecie: Atoliś y tiedney sentencyey z Pisina nie przywiody/ coby
czego wykladu figuralnego podpierata/ y Wieszery tey waf-
sey/ na szeryey imaginacyey zasadzoney. A ty wieś dobrze / że
mamy wyraźney y glosne slowa czterech Ewangelistow / y piaz-
tego Pawla s. w ktorych sam Pan Chrystus / wieczna prawda
mowilednako. **To jest Ciało moje: To jest Ciało**

moie. A toz ty nie masz odrobiny Pisina / po sobie / a ia mam

wystryto.

wszystko. **Ewáng**: Ale to nie na tamte tylko słowa w piśmie /
patrzeć potrzeba. Leż y na inne / á zwłascza / co za nimi idą / y
tamte spotem stosować y wykladać. **Kath**: Które to są profe-
cie barzo: **Ewán**: Ono ie maś v Jana świętego w szóstej
Kapicule / gdy Pan Chrystus mówi. Duch jest ktory oży-
wia ciało / nie nie jest pożyteczne. Słowa moje du-
chem są á żywotem. Atoż to / co się przedtym mówito / o
tey wieczerzy / znąc / że wszystko Duchownie ma się rozumieć.

Kath: Niedawnoś począł stosować / á już barzo źle / á zgola
niepobożnie stosujesz. A cożes to za stosownik pisma / iasne słowa /
na wrzad po kilka razy / z wielką ostrożnością wyrzeczona / stoso-
wać z sentencyą y raz tylko / y sprzytaia mortona.

Pan Chrystus iako dobroclivy Ociec / synom swoym namil-
szym / Testamentem tak święte Legatum ostawiaac / bedac k te-
mu wieczna Nadrościa / pewnie go takimi słowy chciał wyrazić /
coby za zefciem iego / poswaraku zadnego okolo niego nie bylo / y
wyraził. A ty grzesiac przeciw Duchowi świętemu / rozumiesz że
inse myślisz / a inse mówis / y opuszczaiac słowa oryginalne / tak
warowane y iasne / czego inszego o boż sie chwytasz. Przeto iako
powiadam źle stosujesz. Podzmyś daley / wyrze iakoc się y na
wykladzie / słow allegoraynych powiedzie. Coż rozumiesz o kto-
rym tu Ciele Pan Chrystus mówi / co to niepożyteczne. **Ewán**:
geliť. O takim iakio wy w Sakramencie rozumiecie. **Kath**:
Tak bluźnierko Kalwin / Beza / y wy Dżmowicich / zwyklicie
mowić. Ale my inaczej: Bo my w Sakramencie naswiętyszym
Pana Jezusa Boga y Czowieka zbawienne / wierzymy y wy-
znawamy.

A to Ciało Święte / y w Pojeciu / y w Narodzeniu / y
kiedy między wionemi Dżmiami swemi po świecie chodzi-
to / y na Krzyżu wisac / vmieracac / Smartwychwstaac / do
Nieba wstepiac / y teraz w nim kroluac / w Sakramencie

cudowna mocą swą obecnie będąc wśędzie / zawię / y wśyftkim
wiernym niewypowiedzianie / byto / iest / y będzie pożyteczne.

Umaczay o nim trzymać rozumieć / nie Świętego Jana / abo
Pana Chrystusowa / ale Szatańska y prawie piekielna iest nauka.

Jakos kłopotował także też y wykładal / oboje sie niemu dobremu
nie godzi. Toć to iest / za swemi rozumki / y herstow nie pewnych

wymysły / na morze bez wiosła sie puszcząc. Day sie nauczyć Do-
ktorom Świętym w Katholickim Kościele / a dowiedz sie od

ni/h/co to Pan Chrystus w Jana's. Ciałem zowie / a niepożyte-
cznym bydy opowiada. Nie co innego / iedno zamysły nasze obcia-
żone y nie wdołność do pojęcia rzeczy Duchownych a wtary Zba-

wienney. Mamy tey podobnych mow w piśmie więcej. Ono Pa-
wel's. **Madrość** (mowi) **Ciała śmierć iest / Madrość**

Rom: 8.

Duchá żywot y pokoy. Tenże: **Cieleśny człowiek /**

1. Cor: 2.

nie rozumie / to co iest Duchá Bożego. Tenże: **Ciało**

Gal: 5.

pożąda przeciw duchowi / a duch przeciw ciálu.

Gal: 6.

Tenże: **Kto sieie w cieie / z ciála będzie žal skaze-**

nie / a kto w Duchu / żywot wieczny. Jesze tenże

1. Cor: 15

na ten prawy. Sens: **Ciało y Krew Królestwa Bo-**

żego nie osieda. Samże Pan Jezus w teyże Kapitułe Ja-

na Świętego wyklada słowa swoje. Dla tego powiedzia-

sem (mowi) że nikt nie może przysć do mnie / (to

iest wwierzyć słowom moim) iedno ten co go pociagnie

Doie moy. A także wlasnie przestrzega y odpowiada Nye-

kodymowi w Trzeciej Kapitułe Jana świętego **Evangelizuiac**

mu Chryst / bo on też nad nim zadumywał sie / iako Zydowie

nad Wieczerszą Pańską / mowiac: Quomodo. Jako to może bydy

A Pan Chrystus naucza go / że wtary do tego trzeba y Duchu / tak

do niego mowiac: Co sie vrodziło z ciála / ciálem iest /

co z Duchá / Duchem: nie dziwuy sie com ci mo-

wil/że musisz się wrodzić z Nowu/Duch gdzie chce
wicie. Ten jest Sens / tamteych słow Jana świętego własny a
nie inшы.

Patrzayże tu stosowniku y wykładaczu niebouczony w pi-
śmie: Ktory sie Text do drugiego lepiej przytrafia y stosuje. Je-
śli twoja sentencya z przytata rzeczona v świętego Jana / aby
Ewangelikom nie wieryc / mówiacym: To jest ciato moje. Czy
moje allegowane Texty / aby w tamtey Sentencyey / Ciato / nie
za ciato Pańskie / ale za ciato nasze / to jest tepeść y gnusność / i-
ż to sie wykladało / z Consensu Doktorow S. byto rozumiano.

Tu tedy przyjdzie tuż temu Traktatorowi koniec wzynić / a ty
mnie bez tych ogrodkow / ktorec do tych dob nic nie pomagaty /
odpowiedz przedste o co cie darcno pytam / nie odstepuiac Arty-
kulu tego o Sakramencie Naswietnym / w ktorym sie z toba /
dla tego wdat / czym wżdy mnie y siebie wperonias / że twoy
wyklad textow ktore o nim mowia / pewnieyszy / warownieyszy
niżeli moy / także przyrownywanie y stosowanie Textu jednego
do drugiego / sładnieysze y gruntownieysze.

Jasne / własne textu / ktory co mowi / to chce / co słowa brzmi-
to rozumie / iakimci ja przywodził / nie przyjmiesz. Wykladu v
tłumaczą abo doktora zboru swego nie szukasz. Abowiem acz v was
Luter a Kalwin / przednieyszy sa tłumacze / a waszych wykla-
dow / y opinij Autorow / wiem pewnie / iesliś nie głupi E-
wangelik / do nich sie on odwoływać nie bedziesz / boście wy szeze-
tego słowa Bozego wzniami / iakos to sam o sobie na porzektu
Traktatu tego powiedzial / y pisma / nie ludzi smiertelnych / y o-
wszemich Sedziami / bo eszto mawiacie / że y tych tak dalece
naśladowacie / ile sie z pismem zgadzaja. Nacchnienie zaś ze-
wnatrzne / y Duch osobny / komu co wyswiadczaacy / rzecz y En-
thuzyazmus jest / Nowochrzezeński / rozumiem żeć sie y ten nie
podobna / bo tak przedko moze bydź zły / iako dobry / a probniwego
nań kamienia / co wiedziec / gdzie / y dlugoby szukać / Świętych

Starych Doktorow / nauka y wyklad by naswiecisz y zgodniejsze / odmiatasz. Na powage Kosciota: Poresechnego nie nie dajesz. Coz ci tu ostanie / na vpewnienie wykladu twego pisma / y wiary ktora z niego plynie y plynac ma: Postaremu nie inzego / bys to naybarzciej z siebie zdzierasz / iedno co na cie dowiesc chciatem / y do wiodtem przez wysytek ten Traktat / zdanie twoie wlasne prywatne / na dworze rozumu twego.

Jako to niepewny y obtedliwy fundament / ielic Pan Bog iesze: wysytek rozumu nie odiaz / obaczyc mozesz / y abys obaczyl dla twego zbawienia prosze cie / gdyz narychley ten w dotychczas / y tego naywiecey Szatan kusil a w omylnosc zarodzi / co sobie sam w odzem chce bydz / a pr. ekle. y iako Prorot mowi / kto dusza w synu czlowieczym / a pogorowiu w sobie / gdyz kazdy czlowiek kłamca / sam Bog a Duch tego bez przestanku prawdz wy.

A patrzay tu na roznośc v nas Katholikow / iakom na posazaku powiedzial / Boze vchoway na rozum / abo zdanie siwe w czym sie spuszcic. Wszystkie twierdza y pomajno e z strony Wiaary / Nauki / Wykladow pisma swietego / y tego co do zbawienia nalezy / mamy y pokladamy / w wyrokach y w podawaniu Kosciota Poresechnego Katholickiego z tak / ze choiby kiedy kto z nas / wlasnym dowcipem / na trudno iakie pisma mteysze / slusny wyklad wynalazl / dopiero iednak za prawdziwy / y tamtemu mteyscu nalezacy mamy go / kiedy sie dowiemy / ze go tak Kosciot Poresechny wykladać kaze / abo takowe nam zgodne / wysytek

1. Cor. 2.

tych Doktorow wyrozumienie zachodzi. Owo ze przepozwiadanie naszych: iako Sixiety Pawel morci / nie iest z wydwornych swietekiey mdrosci slow / ale z pokazania Duchá y mocy Bozey. To iest / nie w duchu abo rozumieniu czym prywatnym / ale w Mdrosci Chrysta Pana / a Kosciota tego Sixietego: Z ktorym on iako glowa

á Duch Święty / wodzi y Pociętyciel iest áże do skonenia swiata

PRZYCZYNA. XII.

Ze v Katholickow iest Trybunał / to iest / forum
y Sedzia / z władza y mocą od Pana Chrystusa
jemu dana / rozoznawać / co trad / co nie / co
prawda / co nie / v Ewangelickow nie
máß go.

W Jemý to wszyscy / że Ewangelicy żadnego Sądzięgo /
sporow tych y roznie w Wierze / ktore między soba ma-
my / nie chcą przyznawać / ná żadna Starożytność nie
dać się / Kościotowi Katholickiemu / nie vsać / ná samo pismo
tylko odwoływała się / to ma wszystko między nami sprawić y v-
spokoic

Leż w tym dopiero skonenym Traktacie pokazáto się to
iáśnie / że choć tak rzeczy sive fabula / wlasnie iednak nie pismo /
ale i h o pismo duma / y prywatne každego zdanie / to wszystko
sprawuie / co oni pismu w rzeczy przyczytáa. Przeto wiedzac to
ná nie / co wiemy / pokazmy im przecie / y tym drugim Traktá-
tem / że pismo swieta nie moze bydz áni iest takim Sedzia / co
byśmy się v niego skutecznego dekretu w Controversiach naszym
dozýkáć mogli.

Albowiem iáko pismo ma niezgodne porównać / á o nie sa-
mo nappierwszy postawek. Ten powiada / to slowo ma byc w tej
cie: drugi / że nie ma byc: to tak rozumieć / to nie t. k rozumieć:
tu figura / tu nie figura: to moja potowica / nie twoja ale moja.
Pismo niemowiátko / o ktore gra idzie / mowic od siebie nie mo-
ze / á biátektowy nie dacie tylko / o nie się swarzą / bywa i h za-
sen kła par / wszystko mownych / swiętochliwych / wpornych /
nie h to wie każdy / bez Salomona nie zgodza się musi kto lye

od Pana Boga / który rząd pewnie w domu swym / nie mieścił
 nina zatoyć chciał / coby dziecię / to własney matce przysadził / a
 swary pogodził / y wtulił.

AA: 8.

Miacci też przed sobą Podskarbi on Krolowey Kambactey pismo
 Ezafasa Proroka / a przedsię nie mogli zgadnąć o tym tamto
 miejsce rozumieć / co ie czytał / ani tamtey watpliwosci w sobie
 wspotoić / aż przystąpił Philip święty y wstnie go nauczył / a
 prawić od pisma / ktore przez sie milezato / rzecz do niego wczynił.

ad Gal: 1

Kiedyby pismo mogło za sie odpowiedać / ognatoby sie za
 wse faterzom / posuikatoby ie / nie datoby sie tym / o ktorych S.
 Paweł pise / że chcą wywrocic Ewangelio Chry-
 stusowe.

Deu: 17.

W Starym Zakonie choc Żydowie / też mieli pismo y Za-
 kon / przedsię na wszelkie z Zakonu Controuersie / dat im Pan
 Bog był Sedziego / y rozkazuje im w te słowa. Jesli trudny
 y watplivy sad obaczyś między krwia / a krwia
 sprawa / a sprawa tradem / a nie tradem / a Sa-
 dziov w Bramach twych / słowa roznic sie oba-
 czyś / wstap na miejsce / ktore sobie obierze P. Bog /
 y przydziesz do Kapłanow rodzaju Lewuskiego /
 y do Sedziego ktory będzie tamtego Gásu / y be-
 dzieś od nich pytał prawde Sadu / y wczyniś coć
 rzeka / ci co sa przelożeni miejscu / ktore obrał Pan
 y naucza cie wedle Zakonu iego / y bedzieś naślá-
 dowal wyrokú ich / a kto sie w pyche podnioeszy /
 nie będzie chciał bydz poslußen / rozkazaniu Ká-
 plańskiemu z dekretu Sedziego / vmrze człowiek
 tamten. Sedzie Nowego Zakonu iasnie nam opisuje y wklázu-
 je Paweł Święty / że sa ci / ktore Pan Chrystus postanowił w

2. Cor: 12.

Kościół swoim. Apostoły / Ewangelisty / Pasterze /
 Doktorzy do wykonania świętych : a ci wszyscy zwier-
 nymi Chrześciany / jednym słowem zowią się / y są Kościołem
 Bożym / twierdza y słupem prawdy. A tak o Żydowskim Sa-
 dzie napisano / że kto Kapłana nie wstuchał / miał dać gardło /
 tak y Zbawiciel nasz chce : że kto Kościoła nie wstucha /
 ma być mian za Ełhniką y Jawnogrzeszniką /
 co też stoi za wściecie gardła.

Ephē 4

1. Tim. 3.

Mat. 18.

Przykład sadu pierwszego Kościelnego / y ferowania dekretu
 na Controwersie / z dzieł Apostolskich tuż się przypomniat / w
 dzieciatey przyezynie / gdzie się o Koncyliach / y mocy a władzey
 ich pisało / nie trzeba tu tego powtarzać.

Takowym sadem y rzadem / stał Kościół Katholicki do tego
 czasu / y trwać będzie aż do sadne^o dnia / oprocz tamtych czasow /
 kiedy z przepuszczenia Bożego / będzie Antychrystowi pozwoło-
 no / wojować z Świętymi / y otrzymać nie co gore nad nimi /
 przez czas nie wiele / o czym będzie niżej. O Ewangelikow / is-
 takiego przetożestwa y Sedzięgo nie ma / przeto się też w nich
 gdzie co niekiedy o Żydach napisano. Onego czasu / iako
 Krola nie było w Izraelu / czynił każdy co się mu
 zdało dobrze w oczach jego. pomieszane mają języki / iako
 to budujący wieże Babel.

Judic. 17

PRZYCZYNA. XIII

Kościół Katholicki iakie fundamenta swey wiary
 zakłada / na których tylko Katholicka wiara
 budować y ostać się może / Ewangelicy zaś
 iakie / na których wszystkie Kacery
 stwa się sądowio.

R Ościot Katholicki co teraz jest / iako to już powyżej dowi-
 dło się / fundament nauki y wiary swoiey saklada / Kościot
 z którego posiedł / przed sobą bedący / także Katholicki / w
 spoteczności tegoż to Kościota / słowo Boże pisane: wtec słowo
 Boże nie pisane co ie Tradycya zowie / do tego wyzszale staro-
 żytnie powsechne / Seymy walne duchowne zebrane z Narodow/
 starych Oycow Świetych y Doktorow zgodne zdania / y iedno
 stayne na trudne pisma świętego / miejsca wykłady.

Z tych fundamentow / y z takiego korzenia / nie może się
 wybudować / ani wrosć żadna religia insha / iedno nasza Katholi-
 cka / ani na nich / przy niej ostać się / druga iey przeciwna: co znać
 żywey prawdy / ktora się nigdy nie dwoi / iedna jest przez się sa-
 ma zarwe / a iako wżeni Theologowie mówią / cum suis princi-
 piis iednoży się / trzeciego nie / między się nie przypuszczając.

Jest Regula Geometricka / ktora sam Pan Bóg: z natury
 niepochybnie prawdziwa mieć chciał / że kiedy dwie Linie / trze-
 ci są równe / są też między sobą równe. O Kalwinistów jest ten
 fundament y ta Linia pierwsza / nie wierzyć iedno co w piśmie
 napisano / a to wykładać po swemu. Wiemy że to Linia krzy-
 wa / bo iey Zbawiciel nasz / budowniczy Kościota swego / wsty-
 swemu błogosławionemu nie przyznał nigdy / y w piśmie o niej
 zmianki nie ma / ale ponierał ją małą za fundament / za Li-
 nię pierwszą / założenia Zboru swiego / ci przerzeczni / niechże
 będzie w nich Linia / Luterani powiadają / że na tymże funda-
 mencie ich Zbor stoi / y tak się Linia także pomierza / niechże
 y to będzie. Toż Aryani o sobie y śmieie twierdzą / są tedy te obie
 Sekcie między sobą równe ponierał tamtey trzecie równe / a
 nie te tylko / ale co iedno inszych ną świecie / ta Linia się pomie-
 rza / y na niej fundament Zborow swych zakładających.

Żąd znać / że zakład y fundament Adwersarzow / ży bar-
 zo / ponierał z niego wżyskie Sekty wychodzą / y z nim się zgo-
 dzić mogą: gdyż przy prawdzie / nie może się ostać iedno pra-
 wdą / ale do fałsu iednego / sika inszych może przystosować.

PRZYCZYNA XIV.

Kościół Kátholicki żadnym błędem nie pobleża/
 Ewángelicy przez spáry sobie ná nie pátrzáia/
 by iedno nie po Kátholicku / wśyſtko
 dobrze: predka zgodá.

Rościół Kátholicki iáko żywo żadnemu Kácerſtwa nie
 pochlebowat / ogień z wodą / oſtáć ſie ſpotem nie moze /
 rákże też / y on z nimi / ſpoteżności y towarzystwa nigdy
 nie miowat: conſutowat ie záwſe / wykliná / y potepiał / ſwiad-
 eza to wśyſtkie Koncylia / wśyſtkie Kánony / y piſmá: Experi-
 entia k temu Powſechna.

Ewángelicy / choć między z ſobą ſa / iáko Sámſonowe Liſtki /
 głowami / y koncepty bárzo nie zgodni / ná nas predko ſie zmo-
 wia / iednáko ná Papięza ſturmuia / z iednychza mieyſc / że Anty-
 chryſtem ieſt / zda ſie im że dowodza / Káptáńſtwa náſemu
 y wierze / iednáczyſ ſa / w głowe nie przyiaciele: ná nas naybár-
 ziej iezyki ſwa oſtrza / rany ſmiertelne nimi zádarwáć nam wſi-
 tá / á ná ſie w ſwych Kſtegách y Kazániách wſedzie ptáza. Nie-
 dy v nas zęgnanie Krzyżem ſwietym widza: Pozdrowienie
 Pánni Náſwietſzey ſłyſa / przy Chrzcie ſwietego / ábo inſzych
 Ceremoniách ſtana / pátrzyć ná to nie moga / wragáia ſie / ná-
 trzáfáia / á kiedy Páná Chrystuſá z Boſtwa odſcieráia / y z przed-
 wieczności / kiedy bez liezby dſiatek wiele nie Chreżonych teraz
 umiera / á drudzzy iáko Poganie / niechreżenicy między námi
 wzraſtáia y mieſtáia / ná to / áni pomysla. Kátholictwo im tylko /
 ſol w oczach / tu Hámbál przede Bramá: drudzzy niech wierza
 ábo nie wierza / iáko chcą / nie ná tym / bráćia przedſie.

PRZYCZYNA XV.

Kościół Kátholicki / wśyſtkich Sákrámentow

strzeże / które miał y uczył Kościół prymitywny
Chrześcijański : Ewangelicy część ich odrzucają /
abo przeciwnie sobie rzeczy o nich wzię :
poczniemy.

O Sakramencie Chrztu świętego.

Rkościół powszechny tak teraz Chrześcijan / dorosła y dłaćki /
iako to od pierwszego Kościoła Chrześcijańskiego / do niego
go nauka y przykładem przyszło. Przed Trzynastą set
lat / y powyżej / znaydnie się to w Dycorow Świętych / że przy
Chrztu Eporczyzny / to jest / zaklinania Szatana bywały : także
y Oley S. Ktory przeto Katchumenorum zwano / y ci świada
czą / że to wszystko podaniem Apostolskim do nich było przyszło.

Ewangelicy / iedni wszystkie Chrztuś dźiatek odrzucili / dru
dzy y dorosłem już go odeymnia : trzeci wedla swey gtoroy chztu
iako chcą / Ano podobniey wzięć się Chrztuś / od tych / co dawno
wszystek świat pochztuś / niżeli. od tych terażnieyszych przycho
dnieow / ktorzy podniozży się w pyche / a zawzięwży ważn przeciw
Katholikom / na złość. im iedno czynią / drugie opuszczają.

PRZYCZYNA XVI.

O Sakramencie Połuty.

Concilii
um Tri-
dentini.

Społuty Kościół Katholicki wzię / że trzeba naprzod
Struchy serdeczney / y żalu za przeszłe grzechy : potym
Spowiadania się ich / Kaptanowi mającemu władza roz
zwiazania ich na miejscu Bozym moça / Kluczy temu danych.
Potrzebie ięszce trzeba / za obrzędy y przestępstwo / tak Panu Bo
gu swym sposobem / iako y bliźniemu dosyć wzięć. Wszystkie
te trzy części y z pisma y z podania Apostolskiego / y z nauki Ko
ścioła powszechnego / mają swe niezbite y nieprzekonane dowody.

Adwers

Adwersarzom naszym jednak mało co / abo nie zgoda / w
tey nauce sie nie podoba. Bo naprzod / naydoskonalsza Pokute
bydź mienia / przestać grzeszyć / a co przesto to przesto. Ano
prawda / że to wprzod ma bydź / grzechu zaniechać / lecz zaraz
za tym y przed tym ma iść zatowanie z serca / żeś go popetnit /
a potym / iako sie powiedziato co inzego. O żalu serdecznym ma-
ny w Psalmiech Dawidowych sika / bo on choć grzechow zanie-
chawszy / rzewno zanie przedsie y wstarcicznie zatowat / Izami
omynwając y płaczem kropiac na każddy dzień łozę
swoie / vtrapiionym bārzo ryczac y poniżonym ty-
kając w sercu swoim. Swiety Piotr także / przywrócił
sie zaś byt / do wyznania Chrysta Pana / y a wždy iako pisano mo-
wi: **plakał gorzko** : y to pośi żyw byt / wstarcicznie czynił /
iako o tym historye Koscielne świadcza / to też o Maryey Ma-
gdalenie napisano / abowiem iako swiety Pawel vezy. **Kto**
ry wedla Bogā žal iest / Pokute do zbawienia sta-
lego sprawuie.

Spowiedzi co sie tyze / te iesze wrzezy niektorzy Auspur-
sezanie zachowuia / ale co daley to zimniey / bo aez sie przed
swemi Ministry / na kstatc Katholikow kierzac / za vsna Spo-
wiedzia spowiadaja / ale grzechy swe ogutem odprawuia / wylis-
ezaniem ich / nie bārzo sie ktopocac / do czego też Ministry
nie bārzo ich cisna / wiedzac że naprzednieyszy ich Doktor / ostā-
wiał to w pesmiech swych / że nie maś Sakramentu Pokuty / a że
Spowiadac sie nie potrzeba / choć pierwey inaczey vezył. Kal-
winistorcie iesze nie sezerzey z tą Spowiedzia sie obchodza. Bo
na poczātku zakładania swych Zborow tu w Polsce / czego sa
żywi świadcowie / kilā razy do roku wyprawowali wiec / pro-
stakā takiego z tych podleyfych / abo biatagłowke potulna / zbył
im wierzaca / że ławonie na sie co wystapirzsy / wyznawali. Lecz
co daley potym / to mniemy iako tego bywać. Jesli tā spowiedz iest

Psal : 6.
& 17.

2. Cor: 6

Luter
post dñi
ca Remi-
niscere
& Cōci-
one de
Confel-
sione.

abo była potrzebna do zbawienia / iż wiele między nimi jest grzesznych / pitanie / takomców / okrutników. Czemu sie nig / y wielcy y mali / panowie y wbojcy / części nie podzielaia. Ostatie iefzeze trzecia część pokuty / wzgora wspomniona. Dostyc wezwanie: Na to wszyscy Ewangolicy iednako bicia / y z rzeczy samey / y z słowa tego dziwnie sie natrzasaiać / a nie dziwo / gdyz wedla przypowieści naszey Polstey / boli głowa od wracania: wola / a kley im też przydzie / kiedy kogo wkrzywdza / a cudzego sobie co przywłaszcza / wiara to odprawić. To jest wierzyć / że im to Pan Bog pewnie odpuszczi / y inż nie bedzie inaczey / a niżeli cudze wrocić / abo nagrodzić / a nie mozeł być / wprosić abo przeprosić. Ano święty Augustyn / prawdzawa o tym nauke daie / że ten grzech nie bedzie odpuszczon / aże wsiatek bedzie wrocon. Abowiem coż to za pokuta abo przestanie grzechu / iestlis komu co wziat / przecie to mieć a trzymać / grzech grzechem postaremu / a im dalej y dłuzej / tym gorşy / boć sie podoba coś wezmit / y trwaś w tym. Mierzi cie grzech / chceś poprzeştac go / odmienże coś wezmit / niech to bedzie co sie sstato / iakoby sie nigdy nie sstato: to dopiero tak bedzie / kiedy wrociś cudze: kiedy sportwarzonogo oczysciś / kiedy z tym co maś gniew / zaś sie rekonciliwieś.

To to sa satisfakcye / ktorych w prawey pokucie potrzeba / iestli godne wragania / niech każdy dobrego sumnienia Chrześciana osadzi. Panu Bogu też pewnie trzeba za obraze y przestępstwo / ile z nas moze być / karaniem takim dobrowolnym na sie wsiety m korzyć sie y błagać go / iako Tynnitowcie w worze / w popiele / w poscie czynili / abo inni / gdyz iako święty Paweł mowi: Jeśli sie tu sami sadzić bedziem / od Pana nie bedziem sadzeni. A na drugim mieyscu wezy: że co na tym świecie / nie długie a lekkie wrapienie iest / niezmierna wieczney chwały waga / sprawnie w nas. Przeco swoje Żydy wspomina: aby szkodroblivo-

ści y

1. Cor: 11

2. Cor: 4

ści y komunikowania nie zapamiętywali / ponieważ takimi ofiarami (słowa to są tego wszystko) zasługuiem sobie Pana Bogá. Jakoby rzekł / błagamy. Przeto też mowi do Ephezyan: Kto krádl / niech wiecey nie krádnie / ále owszem niech dodawa potrzebu / iocemu. Wiecey o Potucie bedzie poniżej / w Tráktacie o vsprawiedliwieniu.

Heb: 13.

Eph: 4.

PRZYCZYNA XVII.

O Sakramencie Bierzmowania.

Sakrament Bierzmowania / że od Apostotow świętych pochodany jest / na którym dorosli po Chrzcia wtwierdzenie wiary biora / á moc y siła z daru Duchá świętego / trwać w niey mocno y stale przeciw wszystkim nárazdom / y pokuśam Szataniśkim / abo nieprzyacielskim / świádezza Dzieie Apostolskie: w których zmianka tego znacza / że na te wiernie / co ich już Chrzczono byto / znou Apostotowie iáko Biskupi rece kładli / á ci takowi przymowali Duchá świętego. Tamte mieysca o tym wszystka starozytność Chrześciańska na Bierzmowanie wykláda / á że ten Sakrament miedzy Chrześciana záwsze / w zwycaju / w powadze / y w używaniu bywał / náder to iáwna y wiadoma rzecz. Porzucili go ci nowi Theologowie / iákiem prawem / pytácby ich o to.

Act: 5.

PRZYCZYNA XVIII.

O Naswietszym Sakramencie Wieczery Páńskiej.

Jżeli w którym Artykule wiary / do zbawienia należacym / Adwersarze násy / w nieszczyrości siwey wiádkiey sie wy-

Daia / tedy w tym / gdyż za to sie biora / że to wierzyć chcą / co w piśmie jest napisano / a nie wierzyć czego w nim nie napisano. A tu wierzyć nie chcą / co czterzey Ewangelistowie / piąty Paweł święty wyraźnemi słowy / abo raczej Pan Chrystus sam w nich / głośno y jasnie mówi.

Taka jest w podaniu tej tajemnicy / w wszytkich tych wspomnionych pilność / zgoda / a nie tylko jednomyślność / ale że tak rzekę iednostawność / że druga taka / o czymkolwiek inszym trudno / przez wszytko pismo pokazać sie może. Jednym mówić porządkiem / iednakimi słowy / twierdzeniem statecznym / bytność własną ciała zbawiciela naszego / wsty świętemi / w tym Sakramencie nam opowiedziana opisana: wacpliwosci żadney nie czyniac / y owsem dając znać / że cokolwiek tu Pan Chrystus mówił / własnie / istotnie mówił / a iako rozumiał y chciał / takimż do tego należacemu słowy / wola y rozumienie swoje wyraził. Niechże nas każdy sędzi z Adwersarzmi naszymi / iesli w nich czy w nas / wedla pisma. nauka.

Co sie tyże inszych sporow z nimi / okoto tego świętego Sakramentu / iako to / że nam przyganiają / o kłękanie przed nim / o używanie go pod iedną osobą / a że w nim wblagałna ofłara / za żywo y za umarte pokładamy y wierzymy / tego wszytkiego wywody / nie tak małych ksiązek rzeczosa są / ani przedsiwzięcia tu mego. Sa inszych na wrząd o tym / y dobrze wielkie księgi / wżenie y świętobliwie pisane / w każdym ieszyku y narodzie. Dosyć na tym / zem tu o bytnosci ciała Pana Chrystusowego w Sakramencie / tak wiele mieysc pisma świętego iasných allegowat / o ktorym kto wierzyć będzie / a Ciało Pańskie w tym Sakramencie przyzna / iuz takiego nie trudno będzie przywieść do tego / że iako przed Bogiem y zbawicielem i swym kłękać y padać będzie / że na iedney osobie przestanie / a że przy Wssey świętey z nami wierzyć y mówić będzie: Bóże Bóże / Ktory gładzisz grzechy świata / zmiłuy sie nad nami.

Mat: 26
Luc: 22.
Mar: 13.
Ioan: 6.
Paul: 1.
Cor: 11.

Dla teyże krotkości wyliczam tu świadectwa / wŝystkiey
Stárożytności / gestffe nad obłoki / tey wiäre / tey nauce twier-
dzące y wzmocniające / ani potężneiey obrony y dowody / z Sie-
gur Starego Zakonu / z Männy / z Barankä Zydowskięgo Wiel-
konocnego / z chlebow pokładnych / y z Kaptänstwa Melchise-
dechowego / wedla ktorego porzadku / Pan Chrystus Kaptä-
nem iest na wieki : z ktorych o dziełnie potężnie nasy Theologo-
wie bronia / Wiary Kächolickiey / o tym świętym Sakramen-
cie / á bursa kłatki Adwersarŝkie / co ich okóło tego Artykulu
na budowali.

Czynie tak taby inż koniec Przyczynie tey / o iedne tylko
rzecz proŝac Ewangelikä tego / ktoryby na te Książki napadł /
zeby pilno sobie przeczytat y wważal w Liście Pawła świętego do
Zydow Kapitule siódma / osma / á miänowicie w Dzierwiä-
tey / te słowa. Chrystus stänawŝy Kapłanem na-
wysŝym przyŝlych dobr / przez dostätecznieyŝy y
dostonalŝy przybytek / nie reka wczyniony / to iest /
nie tego stworzenia / ani przez krew Kozłow / ábo
Cielcow wŝedł raz do ŝwiatnic / wiecznym odku-
pieniem należionych. Abowiem iesli krew Ko-
złow / ábo Wolow / y popioł Jälowiczy posypä-
ny / pokaläne poświęca do oczyszczenia Ciälä / iä-
to däléko wiecey Krew Chrystusowä / ktory przez
Duchä świętego sam siebie ofiarowal / niepoła-
lanego Bogu.

Niechże chociaŝ y Ministrä swęgo na porädę weźmie / á
zopyta go / przez iäki przybytek / nie reka wczyniony / y nie tego
stworzenia / y kiedy / Pan Chrystus wŝedł do ŝwiatnic / takŝe teŝ
ktorego czasu / y gdzie samęgo siebie przez Duchä świętego ofia-
rowal Panu Bogu / tuŝe ze tey gädki obä nie zgadna y owŝam

pomotaž

EXO: 25.
EXO: 12.
EXO: 16.
PF: 109.

pomotała sie w niej bärzo / tak / że każdemu / ich nieumietność a wykretarstwo / bedzie iasne y iawne. Doktorowie świeci y Theologowie wezeni / te mieysca o cäiennicy Nshey świętey wykładają / to iest / o niekrywawey ofierze Pana zbawiciela naszego / przed krzyżową śmiercią. Zaniost sie byt w Kapitule piąty listu tego / święty Paweł / wspomniawszy Melchisedechą / głębokie o nim rzeczy przepowiadać / iako sam narząza tamże: **Ze mu ta mowa zostawiała wielka / y do wykładu trudna.** Tak ia zowie / lecz tey zaniechał / przyezyme dając / że potrzebuia cym / iestże rączey mleka / twardy to byt pokarm / a ktorego w tamten čas znieść nie mogli: iednak w dšiewiątey Kapitule nieco o tym / lecz bärzo pod pokrywką / y slowy zatrudnionemi przypomniał.

Skąd każdy bączny y sumnienta dobrego / musie wpatrować coś wielkiego w tym liście Pawła świętego / a co sie nie każdemu da gryść / a pogotowiu na Luterskie abo Kalwinistkie / koncepty kierować. Czuiac to Ewangelicki y Luter / w tym sie postrzeżł / że ten list Pawła świętego do Żydow / iako y ow też Jakuba świętego / bärzo iest Papiestki / a namniemy tu ich rzeczom nie służacy / przeto dumają często / iakoby oba te listy w wątpliwość przywieść / a z Kanonu przyietych ksiąg wygłozować / ale niedopusci im tego Pan Bog / ani koscioł porofechny / przeciwo ktoremu za iego pomocą bramy piekielne nie przemoga.

PRZYCZYNA XIX.

O Sakramencie ordinowania / to iest / o święceniu Kapłanistim.

W Starym Zakonie iedno tylko byto pokolenie Lewi / ktore w Kosciele Salomonowem / w wszystkiemu ludowi Żydowskiemu / w rzeczach duchownych służyto / y nie brał

no na Kaptaniſtwa żadnego / coby był z inſzego pokolenia. Ko-
 ſciot Zbawiciela naſzego / iſ nie miał bydź tak ſciſły / a o takich
 matych graniicach iako Zydowſki / ale od wschodu ſłońca aż do
 zachodu rozſzerzony / przeto też Pan Chryſtus / nie przywiązał
 Kaptaniſtwa ſwo- / do iedney iakiey ſamiliey / abo narodu / lecz z ka-
 żdego teżyła y rodzaiu chce mieć ſługi: ſwoym iednak / iako wie-
 szna mądrość / porządkiem / to ieſt / żeby każdy z nich był poſłany.
 A potrzebe y uſtawę poſyłania tego ſam fundował / y na ſwoey
 wtaſney błogoſławionej oſobie. Bo v Matth: 5. do Apoſtoloro-
 mowi: Játo mie Ociec poſłał / tak ja was poſyłam.

Rō : 10.

Ioan : 4.

Matt : 9.

Bedze tedy tak ſam poſłany / y poſyłania drugich moc ma-
 iac / Apoſtoly poſyłał: gdy zaś do nieba wſtepował / aby Koſciot
 ſwoy / bez wrodzow / y rzędzićielow / w rozproſzenie nie podał /
 imże iako Biſkupom od ſiebie poſtánowionym / te też moc oſta-
 wił / aby y oni takie na mieyſca ſwoie / przez obieranie / poſyłanie /
 rak kładzenie / inſze Biſkupy / Kaptany ſtánowali y ordinowali.
 Dale to znać Parwał ſwiety / żegnając ſie z ſwemi Collegami / a
 vpominając ich / aby czulemi byli nad trzoda / w kto-
 rey Duch ſwiety poſtánował ich Biſkupy / rza-
 dzic Koſciol Boży.

Act : 20.

A to poſtánowienie Duchá ſwietego byto przez kładzenie
 rak / tych / ktorzy obierania moc y władza mieli / ná te / ktorych
 do Biſkupſtwa abo Kaptaniſtwa wzywano. Przeto Tymotheu-
 ſká przeſtrzega tenże Apoſtol: Aby nie zániedbywał kła-
 dzenie náń rak Kaptaniſtwa. Tamże go też przeſtrze-
 ga / aby nikomu predko nie wyeztał / kładzenia tego náń rak / a
 ſam o ſobie mowi do Tytuſa: Ze dla tego oſtawił go w
 Kándiey / aby poſtánował po mieſciech Biſkupy
 y Kaptany.

1. Tim :

4.

Cap : 1.

ad Titu,

Jesliż taki zwyczaj był / w Kościele Apostolskim y takiej ostrożności / Święty Paweł wywać kaze / w kładziennu rak / na te osoby co się do Kaptanstwa braty / to tedy pewna / że ci / ktorzy nie otrzymali takowey Ordynacley kazać nie śmieli / ani odprawować Urzedu Kaptanckiego.

Naszy tedy Biskupi y Kaptani / mogą pokazać swoje formaty y swoje Ordynatory : tamci zaś powyżey po stopniach / także swoje sukcesya nieprzerwana / aż do Apostolorw samych. Ażem tu formaty wspomniat / muszę przytoczyć dla pociechy Katholików / a powagi Kaptanstwa naszego / tako y to samo słowo formatu, to jest / autentyczne zeznanie / ktore każdy ksiądz od swiego Biskupa bierze na świadectwo / kiedy / y na co się świecił / po wszystkich Katholickich krajach / y teraz zwyczajne / barzo jest dawne y starożytnie. Abowiem Opratus Mileuitanus, o proz inszych daley niż przed trzynasta set lat / wspomina te / mówiąc o Syrciusie / swego wieku Papieżu / że z nim wszystkie^o świadczą Kaptanstwo / tamtego czasu spatało się y iednoczyło / spotecznością zgody / posłuszeństwa y formatu.

Evangelicy iż nie mają Biskupow / widzim to na oko u nas / y w Niemcech / bo w Anglię coś osobnieyszego chwile mieć chcieli / y Biskupami niektore superintendenty zwali : a nie mogą też Biskupow mieć / bo nie mają Seniorow Biskupich iedno Ministrówskich / a Ministry w Urzędach swych zaś równo ktada. A choć czasem iednego nad drugiego w rzeczy wywyższa / przecie ten miły Superintendent abo Biskup / musi się barzo z swym Krolew / Księżęciem / Panem zwierzchnym / nawet y z Burmistrzem w Norymberku / we Gdańsku / abo gdzie indziej zgadzać / y tey wiary być / abo tego tako oni morcia wyznania / ktorego Pan jest / bo go wnet posła daley. Nie mają iac Biskupow / nie mogą też mieć Kaptanow / gdyż ci od tamtych bywają posyłani y świeceni.

Co się odzywają na zgromadzenia takich / y Seniorow / com

Optatus
contra
Parmē:
de Dona
ti. Gas.

ich już raz wspomniat / to sżere zar odzienie ludzi prostych.
 Niech pokazą s pisma / kto y kiedy / Swietekim / y ziatimi okoli-
 cznościami te moc dat / żeby mogli Charakter ten duchoreny
 konferować przez kładzenie rąk : A temu ci Seniorowie od ko-
 rych Seniorow posli. A kiedy Seniorow nie było / kto Mini-
 stry czynił a posyłał. Bo był czas / a nie dawny bårzo / kiedy y
 Zboru nie było / z ktoregoby Seniorowie / a z tych zaś Ministro-
 wie / porządkiem tym / do ktorego sie teraz odzywają / mogli by-
 li pochodzić :

Nie mogą tedy Ewangelicy wśech Ministrow / rządnego
 y przyzwoitego posyłańia dowiedzieć / niech sie ozową z ktoreykol-
 wiek Sekty chcą / abowiem nie posłał ich Bog Ociec / bo ten
 Chrysta Pana Syna swego jednorodzonego posłał / ani Pan
 Chrystus / bo ten Apostoły y weznie swe posłał / nie Apostotowie /
 bo ci nasze Biskupy y Bapłany posłali / ci zaś insie / następowa-
 niem iednego za drugim / aż do tych naszych Biskupow y Ba-
 płanow / z ktorych każdy iako prawy a nie podrzucony potomek /
 Genealogia przodkow swych co z nich posied / prawdziwie y sta-
 tecznie wyliezy y dowiedzie.

Ministrowie zaś / choćby sie o co takiego nam podobne-
 go chcieli kusić / przedko wstana / y sami sie wydadza / że pod ied-
 dną bårwą chodząc / iednyż też wśyscy są druzyny. Niech sie
 siła Luteran by naybårziej w pokazaniu swego posłańia / z teyże
 miary / y tak dobrym prawem bedzie y Kalwinista swe pokazo-
 wał a dowodził / nie mniej Aryan / abo ktokolwiek inszy / aza te-
 go mało / a przedsie nie bedzie miał nic ieden nad drugiego.
 Wśyscy iednako do swych Zborow / do swych seniorow biora sie.

Obścież sie tu niewinnie zarciedziona dusza / ktora abo z przy-
 kładu rodzicow / porwinych / z domowego wychowania w ich
 sieci sie dostała / a w ktoreykolwiek Sekcie z przypadku zawiśła /
 podsiła. W wśyskich Zbory / seniorowie / co słowo / to pismo /
 a nie może byc tylko iedną prawdą. Jeden Bog / ieden

Eph : 4.

Chrzest / iedną Wiarą / iako pisino mowi. Pew-
nie w trwodze wielkiej musi być takie każde sumnienie / co nie le-
żomyślnie / dla swego zbawienia / iada wiątróm chce sie dać wno-
sić y nie w spokoju sie / aż za wielkim Bożym zmitowaniem / kie-
dy mu da poznać swoy iedyny á prawdziwy Kościół / á prawdzi-
we posyłanie / slug y Kaptanow swych do niego / na robote oko-
to zbawienia ludzkiego. Bo ci nowi nauczyciele właśnie są oni /
o których Pan Bog v Jeremiasza mowi: **Nie posłałem Pro-
rokw / á oni bieżeli: Nie mowilem do nich / á
oni Prorokowali.**

Ier: 13.
Ezech: 13.

A iesli ktory od nas zbiegły zmiennik / abo rostrzygá / chciał
by sie odwoływać na to / że wsiat v nas ordines / to go wspomodz
nie moze / bo tey nauki y wiary ma wezyć / na ktora moc wsiat
y świecił sie / nie tey / co na nie od wsiyftkiego Kościoła / klatexo
iést wydana.

Jako sami Ministrowie nie wiele o tym swym ordinowa-
niu y przetożenstwie trzymają / z tego znać co sie porwie. Kościół
Katholicki / Drzedy Duchowne / y dostoiąnstwa Kaptanckie / nád
świectkie przekłada / wiedząc że y w Starem Zakonie Kaptan-
ski stan / świectki by y Krolowski przewyższał: iako dawnieyszy y
przed Krolowskim dobrze pierwey postanowiony / á záwse też
iako Páwet świety mowi: **Nienieysze od wielkiego by-
wa Błogosławione.** A iż Kaptanstwo nowego Zakonu /
ieszele k temu iest wielkie y doskonalsze / tym też wielkšym právem
z strony religiey / nauki / á duchownych rzadow / wsiyftkie Pań-
stwa swiectkie y Krolowskie / y Cesarckie / niżej Kaptana kła-
dsze. Abowiem Kaptan / Pasterzem iest każdego estonietki Chrze-
ścianckiego / á Ksiaże / Krol / Cesarz / w Kościele Bożym iedno
Orca. Tak sie záwse w Chryescianstwie zachowywato: Cesa-
rze / y Krolowie przyznawali nád soba w rzeczach Duchownych /
zwierzchnosc Papiezw / Arcybiskupow / Biskupow / w ich rza-

Exod: 28. & 29
Deut: 17.
Heb: 7.

dy sie nie wdawali / ci też im tego nie dopuszczali.

Odstąpili tego wszytkiego/poczuruwając sie w swey niebosko-
natości/nowi ci predikanci/dali moc panom dziebieznym/Kro-
lom / Książetom / nad Biskupy / Burmistrzom nad Plebany :
ci sfadzają y wsadzają ie na Katedry y z Katedr / iako y kiedy sie
im podoba. Dobra Biskupie / Plebanie / do swych Ekonomii /
y Solwarkow przytaczają / zdrowo im tak. Rozgrzeszył swoje Lu-
ter pisząc gesto a często o tym w swych Thomach : Bezá / Kál-
win / także sive. Zryani pewnie też nie są poslednieyszymi w tak-
wych dispensacyách.

Wiec Krolowie / y Książeta widząc / że to drzewo do-
bre do iedzenia / y wdzieczne do poyżzenia / nie
bárzo sie ich Argumentom sprzeciwiają / y owsem konkluzya
tą bárzo pochwalają / ztym sie też y w rzady okoto wiary wdają
ia / y inż Confessya żadna / vгода / porzadek / gdsie Heresya
gore wzięta / bez swietekkich Krolow / Książat / abo sezwolenia
y wiadomości ich skonać nie moze.

Obaczywalic sie niektórzy w tym / w czas / y starzyli sie na
to / mówiąc / że iázmá Papieskigo zbywszy / ciesze zdrowu na
sie wzięli / Mysliwcow / Dworzan / y Panow / ale dobrze tak na
nie / ciągnac im inż w nim / bo nie rychto swietekkie / z tego Jea-
nochoodnika z boga / na ktorego ie raz wsadzili.

PRZYCZYNA XX.

O Sakramencie Malzeństwa.

Rosciot Katholiccki Malzeństwa zwiazek / ma za ieden
Sakrament z siedmi zbawiennych / ktore mamy z rza-
dzenia Zbawiciela naszego / y wezy / że pobożnie ten stan
przymiucym / a w nim zywiocym / móca tego Sakramentu y
błogosławienstwa Bozego wdziela sie / iaska osobliwa Malzeństwa
swietego / Sakramentalna / służaca im do wiecznego Zbawienia.

Luter de
fiscoBré-
cini in
Prolog :
Melan-
cton de
Magist :
Gen : 3.

Peucero
Beczeliu
DD. Vi-
tember-
genles.

Concili-
um Tri-
dentinu
de Matri
monio.

Wczy nad to / że związek ten tak świątobliwy y Sakramentalny /
nie może sie rozervać / iedno śmiarcia samą / z tych ktorego / co
go ná sie ślubem porzadnym / a nieprzynierolonym porzcieli.

Ná pierwsze mamy iasna wyraźnie słowa Apostolskie:

Eph: 25 **Sakrament to wielki.** Czym głosno dobrze / że Matzeń-
stwo Świete / Sakramentem y nieładaiakim / ale wielkim iest /
Pawet świety wwsytkim opowiedział: Co sie tyże wtorego / slo-
Matt: 5. wa sa Chrystá Paná v Mattheusza światego: Ja wam po-
wiadam / ktokolwiek opuści żonę / wyiawsy przy-
czyne przestępstwa / a ktorykolwiek opuśczone po-
mie / przestępstwa sie dopuszcza.

To tak Kościol wykláda / y tak w Konsystorzach Kátho-
lickich sie praktykuie / zá przyczyna przestępstwa / ktorego kol-
wiek Matzonka dáia rozwod / ale rozwod iako morcia / a thoro:
od nieślkania spólnego nie od przysięgi / a związku ślubnego / y
nie dopuszcza żadnemu z tych / prze takowa przyczyna rozwiedzio-
nym / mężyc / abo żenic sie / o czym niech sobie każdy czyta wspo-
mnione Concylium / a tánte słowa Zbawiciela nášego / wy-
I. Cor: 7. kláda świety Pawet w tenże sens / ktorych Kościol porzeczny
náśláduie: bo mowi tak: A tym co Matzeństwem zla-
żeni sa / mowie nie ia / ale Pan / aby żoná od me-
żá nie odchodziła / a iesli odeydzie aby sie nie me-
Rom: 6. żyła / abo sie z nim zgodziła. A ná inszym mieyscu tenże
żoná przywiazána iest do práwa / poli mąż ży-
wie / iesli umrze: może isc zá mąż. A práwo co ied-
dnáto / tak meżá iako y żonę wiąże.

Leż násy nowi sąsiodzi Minstrowie co ná to: Naprzod
zá to / iż wielbiamy Matzeństwo świete / że ie y Sakramentem
z ustawy / y iasne Bożá z wiary w nim wymarawamy / a że zwiá-
zek tak wielki / iedno aby śmiercią był rozczozan / z náuki pisma

światego

świetego mieć chcemy / powiadała że ie zakazujemy. W prawo-
 dnie Skot wielki / a z gościnną barzo. Pytaczby ich zeso sie / iesli
 to prawda / z którego rodzaju słuchacze ich (bo o nie same nie
 mają w nas pytania) abo ich Oycowie y Działowic posli / niżej
 ich Luterkie abo Kalwinckie Własności nastąpi / y k temu tym
 Ludymagistrom przymowić / czemu oni tekstem Pwta swietego /
 ludzi zwodzą / y nas potwarzają / Który nie na nas / ale na inże
 przed laty / im rowne zwodziciele sie ciągnie y biedniki / co ie-
 seze za czasow Apostolskich Własności ganił / także y żywota
 ludzom od Pana Boga dane / iako w sobie zle y nieczyste zaká-
 zowali. / gdyż Katholickowé żadnemu o tym sie nie smiło / ie-
 dnak wiemy że to ci wzmiećli / Którym tego była tak potrzeba /
 to iest Wnisiy a Ksieża nasy zbiegli. Tamtych był Herstem Lu-
 ter / tych zaś różni Princypalowie.

1. Tim: 4

Abowiem to prawda szera / że tym co slubili czystość / y
 bezienstwo / mając tego wolnawola / iako to Ksieża / Wnisiy /
 Wniski / zakázanie Koscioł / wrócić sie nazad do Swiata y Wła-
 sności / bo sluby koniecznie mają być trzymane / zwolajęz iá-
 wne / ogłofone Urzędne / iako mówią Lacinicy / solennes.
 Wolno sie żenić każdemu / y za małżeść także każdy / y te wolność
 pierwsza wysytkim / od Pana Boga dana / y od Urzędow tak du-
 choronych iako y swietekich / wcale ostawiona / Ktoby zakázował
 y odcymował komu / tenby podlegat / co naywietsemu tajemiu
 y przyganie.

A tu wprzod Adwersarze nasy / mają nam pokázac / że iest
 iaka wina przy nas / czego nigdy nie pokaza: ale kto slubi przed
 Panem Bogiem te a nie imia poiac / a potym druga sobie o-
 biera: / słusnie temu zakázanie Koscioł swowolnego y tamislu-
 bnego Własności: rozkazując mu / aby sie pierwszego slubu
 trzymał. A iesli też kto solenniter wezmi slub Kapłanski / y bez-
 enstwa / iakoż temu dozwalac tajemie slubu / y Krzywoprzy-
 siestwa.

Leż mówią / że takowym sposobem zakázania Własności /

że niechca

że niechca w Kiestwo żonatego przyjmować / ani sie Kiedzu dać ożenić. Na to że sie Kiedzu ożenić nie dadza / dopiero przyczyna sie opowiedziata. Wotno sie byto żenić niż Kiedzem ostat / ale ostawszy nie wolno / bo bezżenstwa ślubna obietnica zaś Kroczyta. A co sie tknie tego / że żone mającego / niechca przyiać do Baptaństwa / to nie jest zakazowanie żadne Matzenstwa / bo taka rzecz / tedyby y Panowie świętey po wszystkich świecie / zakazowali Matzenstwa: gdyż do posług swych / pospolicie niechca żonaty / y owsem w obec y w pospolitosci / choć kto ma sluge dobrego a ożeni sie / odprawi go / znayduiac to v siebie / że mu sie wiecay nie zeydzie / a czynia to y Ewangeliey samiz.

Jesliż tedy w święteckich służbach / są impediment miedzy / chować żonatego / a wolno Panom przebierac / a takoz Kościołowi Bożemu / y przetożenstwu tego nie ma być wolno / także sluzgi sobie vrzadzac / iakowi temu / Duchem świętym rządzonemu / zdadza sie do oddawania / duchownych powinności naspodobnieyszy: gdyż iako sie z Pawła s. y z Ewangeliey poniezy wyslysy / ci co nie mają obowiazku żon y dzieci / są do sluzby Bożey / y wse lakiego bogomodlstwa / daleko sprawnieyszy y wdanieyszy.

PRZYCZYNA XXI.

O Sakramencie Ostatniego pomaszczenia.

W Kościele naszym zachowuje sie do tych czasow zwyczaj Apostolski / kłaść na chore / smiertelnie niemocne Oley świętey / zarosze to bywato w Kościele Chześciańskim / y osobliwie na to oley święta / mamy tego v świętego Jakuba iawne rozkazanie.

Adwersarze naszymy / wola listu tego Apostolskiego odbiejeć / iako to Luter / a nizeli z Kościołem Katholickim trzymać. Druzy zaś powiadaia y pisa / że to rączey lekarski oley był nie Sakrament: Dato non concessio, niech bedzie dla zgody tak. A czyż muż oni chorym swym tey pomocy nie daia? Niech ie chociaś

y takim

y takim pomaszczaia / iedno coby nań Recepta od Apostotow pokazali. Ale nie znaleźli iey ieszce : znać ze nie są potomkami ani wezmiami Apostolickimi / bo ich pisma nie rozumieia / ani iako sie wedla niego sprawować w. ied 39.

PRZYCZYNA XXII.

Ze Kościół Katholicki / nauki prawdziwey / w każdym głównym Artykule wiary naszej / pilno strzeże / a nie daie iey sobie wydzierać / abo chytrościa iąla nadwatlać / a na przod

O Trocy świętey.

Kościół nasz naukę o Trocy Świętey / bo tych Głosow sam nienaruszenie dochował. Ewangeliccy iedni / iako to Aryanom / zgodaia odrzucili. Luter począł iuz był okoto nęcy du-
 mąć : y nie podobalo sie mu barzo to slowo / Omouision, co jest / Zbawiciela naszego z Bogiem Oycem / spolistność / Consubstantialitas. Ktora w Kredzie Nicejskim wyznawamy / a bylo co slowo zarwse / y jest Głosem / ktore nas od Aryanow dzieli / y nie da im wlegać / abo pokrywac sie / oboietnemi ich slowey y wykrety / kiedy z nieostrożnym iakim Katholikiem mowia / wyda ich to slowo zaraz / bo na nie pozwolic ani chca / ani moga / wedla ich sekcy.

Kalwinstowie wrzeży te nauki ieszce trzymacia / ale potajemnie / y imię to Trocy a nauki / ile z nich bydz może / tłumia : o Nianstrach co chytrzych / to jest / co gorzych mowie to : y nie dawno na Wileńskie / pewni ludzie wiary godni / cos takowego trwrdzili.

Sa Księgi nader wezonego Biskupa we Franczey / Klau-
 diusa Santkezego / ktory z Textow Kalwinowych wstasnych / polazuie y dowodzi / ze z Aryanay trzymal / y przyznawaia mu to / naszy Polscy Kalwinianie.

Thó : 7.
 de ab v.
 su Missę.

Atheif.
 mus Cal
 uini ná-
 zwáne.

PRZYCZYNA XXIII.

Z strony nauki / o Dsprawiedliwieniu.

Act: 4.

Wszyst-
ko ob-
sers w
Konce-
lium
Tribent-
skim.

Rościot Katołicki / iawnie y iasnie wezy / że nie iest da-
ne iasne imie pod Niebem / w ktorym bysmy
mogli byc zbawieni / iedno Chrystus Jezus od-
kupiciel nasz. Ktory smiercia swa / y męka Krzyzowa / odku-
pil wszystkie swiat / y zjednat nas z Bogiem Oycem. Z temu /
ze żadnemu szoku na świecie nie byty / nie sa / nie beda / odpu-
szczone grzechy / iedno darmo z łaski Bozey szczyry / przez zaslu-
ge meki Chrysta Pana. Wszyscy tak wierzymy / wszyscy tak wy-
znawamy : kto o nas inaczej mowi / pisze / trzyma / krzywde nam
czyni wielka / przed Bogiem y Anioły tego swieteni.

Tak ten fundament zatwierdzy / wezy daley Kościot nasz / że
choć Pan Chrystus za wszystkich cierpieł y umarł / smierc tego
przedsie nie wszystkich zbawi / ale tych tylko / co weń dobra wiara
wierza / ochrzęza się / mandatorow tego słuchają / abo zanieślucha-
nie ich dobrze pokutnia. Czemuż to ? Bo tak chciał Zbawiciel
nasz / mądrości y sprawiedliwosci nieogarnioney Pan. Wolno
mu to iako Bogu. A tu iest prawda / tu droga / tu żywot / w
tey szczyry krotko opisanej / o Dsprawiedliwieniu / Kosiota
Porofeknego nauce / na ktora iednako wszyscy Ewangelkey
sturmnia : bo oni na samey wierze / iako się na nie dowodzie be-
dzie / Dsprawiedliwienie wszystko swoje zasadzają. Lecz dawszy
im na chwile pokoy / dowiedzmy pierwey to / że Zbawiciel nasz /
takie nam Dsprawiedliwienie postanowil / iakie naszym wezy / a
nie inaksa.

Ioan: 3.

O wierze sam Pan Chrystus mowi w Janu swietego :
Tak Bog umilowal swiat : że Syna swego ie-
dnorodzzonego dal / aby kto w wierze weń / nie zgi-

na / ale

nal / ale miał żywot wieczny. Tánje záraz: Kto nie
wierzý / iuż osádzon. Swiety Pawel také do Żydów:
Bez wiary niepodobna rzecz iest Pánu Bogu się
podobác: wierzyć ábowiem potrzeba / przycho-
dzącemu do Bogá.

Heb: 11.

O Chrzcie tenże Zbawiciel do Nylodemá: Záprawde/
záprawde powiadamci / iesli kto nie bedzie odro-
dzony z wody y z Duchá / nie wnidzie do Krole-
stwa Niebieskiego. Item v Márka swietego: Kto v-
wierzý á ochrzci się / zbawion bedzie.

Ioan: 3.

O sluchaniu Przykazania y dobrych wczynách / také sam
v Matheusa swietego iásnymi slowy: Jesli chcesz wniść
do żywota / choway Przykazanie. V Lukasa swie-
tego pytájącemu Ksiáżećiu / coby miał czynić / aby żywot wie-
czny osiągná / odpowíada: Wieś Przykazanie / nie zá-
biíay / nie kradni / nie mow świadectwá fałszywe-
go. V Jana swietego: A poyda co dobrze czynili ná-
zmarłych wstanie żywota / á ktorzy źle / názmar-
łych wstanie sádu.

Mar: 16.

Mat: 19.

Luc: 18.

Pawel swiety také wtóry wozón
Mistrzá swego / rozkázuie Żydom: Pokoju náśládowná-
ze wšytkimi á swietobliwosci / bez ktorey (poniá-
da) żaden Bogá nie ogláda. A záwiesznie to iesze mo-
cniey / pišac do Korynthian w te slowá: Nie mylcie się /
áni nieczys ci / áni złodzieie / áni łakomcy / áni puá-
nice / áni wydziercy / nie osiągná Krolestwa Nie-
bieskiego.

Ioan: 5.

Heb: 12.

1. Cor: 6.

Rom: 1.

2. Cor: 5.

Eph: 5.

O Potucie tegoż Zbawiciela nášego mamy náuke / ktory v

Mat: 4.
Luc: 21.
Mar: 1.
Luc: 3.
Act: 2.
Act: 3.

Mátcheusza świętego Kazania swe od niego począł: **Pokutujcie/ mówiac / á Królestwo Niebieskie przybliży się do was.** Jan święty także wota: **Czynicie Pokute.** Piotr święty w Dziełach Apostolskich mówiac do ludu Zydowskiego/ á nawracając ich do Wiary/ tak mowi: **Czynicie Pokute / á nawróćcie się/ aby były zglądzone grzechy wasze.**

Apo: 2. **W Obiawieniu święty Jan obwieśza grzesznym: Że w utrapieniu wielkim beda / jeśli pokuty czynić / nie beda.** Miejsce tym podobnych o Wierze / o Chrzcie / Uczynkach dobrych / Pokucie / w piśmie świętym tysiącami się najdzie.

Coż tu daley mówić: Nie byłoby co / kiedyby Aduwersarze nášy chcieli na tym przestać / co żywa prawda / Mistrz náš niebieski / Ewangelistowie y Apostołowie świeci weza / á rokazują: to iast / wierzyć dobrze / Chrzcić się dobrze / czynić dobrze / ábo w czyniały źle / dobrze zá to pokutować / tedy bedziem mieć vsprawiedliwienie y zbawienie.

Alle niechca na tym ci wspomnieni niepokojnicy przestać: niechca tak wielkiego kłopotu y pracy okoto zbawienia / á co iedno o dobrych uczynkach / pobożnym / sprawiedliwym życiu / tysiącami napisano / to oni tak sobie waży / iakoby tego wśystkiego słowkiem najmniejszym nigdzie nie wspomniono. Abowiem weza / pisać / y koniecznie to tak mieć chca / że wiara sama vsprawiedliwia / á na tey samey dosyć do otrzymania łaski Bożey y zbawienia: nieczego więcej nie trzeba.

Jż tak weza / wielkich ná to dowodow nie potrzeba / bo o cożby naše z mimi okoto tego Artykułu poswarłki były / á są zarósł / kiedyby vsprawiedliwienie ná tych rzeczach przy wierze / co my / á nie ná samey wierze zasądzali. Lecz nie myśła oni o dobrych uczynkach przy wierze / przeto Luter do Textu Pawła świętego: gdzie o wierze mowić swawola / przytożył to słowo (Sama) koto

rego

rego tam pierwey nigdy nie bylo. Wlasnych slowy nauki tego
ktorey wshysey Ewangelicy nasladuia / posluhaymy / by nie rze-
kli ze sie im krzywda od nas dzieie. Luterus de Captiuitate Babylo-
nica, & de Piscatione Petri. ¶ Sama wiara bez Wzynkow
iestesmy zbawieni: Sermone de Missa. Serzemy sie grzechu /
a nawiecey dobrych wzynkow a Zakonu / na sama obietnice Bo-
za patrzaymy a wiare. de piscatione Petri: Do Bogá / nie do-
brych wzynkow / ale gotey wiary potrzebuemy z samym Jzác-
kiem / mamy przychodzić / to iest / z wiara / slugi / to iest dobre
wzynki na dole ostawiszy: imes gorshy / tym rychley Pan Bog
w cie kasse wleie / iesli sie wymuszesz iako Kot dobremi wzyn-
kami / nie sprawis nic: In Cap: 2. ad Galatas. Kiedy tak weza-
ze wiara vsprawiedliwia / ale potrzeba y przykazania chowac / po-
niawas napisano: Chceszli do żywota wnisć choway
przykazanie / zaraz Chrystá sie przá / y wiare wykorzystacia.
To na nas przymowka / bo v nas tak weza / wlasnoy Pana Chry-
stusowey nauki v Mattheusá swietego w tey Kapitulie: In
Captiuitate Babilonica de Baptismo: ¶ Zadna infa droga
czlowiek nie moze mieć zgody ani sprawy z Bogiem / iedno przez
wiare / o wzynki on nie dba / ani ich potrzebuie: Dominica post
Trinitatis. ¶ Zaden wzynek nie iest tak zly / coby stworzeka
mogl potepić / zaden tak dobry / coby mogl go zbawić / sama wi-
ra zbawia / sama potepia.

Iest tego v niego wiecey y v drugich sektarzow / naslado-
wcow tego. Lez y to pod waga / a strachem sie napisano prze-
nierwymowone zgorshenie / ktora z tey niepobożney nauki / lu-
dzie tak prosć / iako y ci / co o swych rozumniech wiele trzymacia /
y trzymali / a iedności Kościoła odstępo wali / wsieli / y po dús-
dzien biora. Abowiem ta nauka boiazń Boza / w ludziach miłosć
bliźniego / wśelakie staranie o pobożny żywot y dobre wzynki /
do szereu wykorzystania / słowa y przykazania Bozego sie przy / y z
gruntu wywraća.

Co wszdy za prawo na to Ewangeliicy mają / że Tęxtы o wierze tylko przyjmują / te same korzyści / a nieślężone inſe / tak o dobrych wezynkach y miłości / y o Potęcie omiata. Jeſli ieſt o proz wiary / ieſze co takowego / bez czego zbawieni być nie mogą / iakoż je ieſt / niż ſie pokazało / y wiecey ſie pokaze / to tedy ko nieczmie tamogo do zbawienia potrzeba / a zatym na ſamey wierze / iako oni chcą dojść / nie będą / ani też ſama nie będzie wſprawiedliwiała.

Rom : 3.
Eph : 2.

Zadawaia nam one nieyſcá w pęſimie / gdzie Pan Chryſtus mówi / do wleczonych na ciele / y perwie oraz y na duſzy: **Wia-
ra twoia ciebie zbawiła :** Także y Pawła ſwiętego ſłowa. **Łaska Boża ieſteſmy zbawieni nie z wezynkow /
aby ſie żaden nie chlubił y darmo.** Prawda to wſyeko / ale y ono prawda / co mówi o Miłości / a z niey o wezynkach y o Potęcie. Trzymaymyſt tedy wſytkie te prawdy / tedy będąc wkaſni y prawdziwi Ewangeliicy

Nie może to bydſ powiadaia / muſa wezynki dobre wſtepować / wierze y łasce Bożej. Dla czegoż : iſ ſie to oboie / w gło-
wie Luterſkiej y drugich Ewangeliikow / nie mogło y nie może zmieſcić / przeto piſmo ſwięte y prawo Chryſta Pana nam dane / ma wſtepować : Boże tego nie day. Ato u nas nie potrzeba / aby wſtepowato ſedno drugiemu / przyjmujemy / wierzymy / y trzymamy ſie tego wſytkiego / aby nauka ſwięta Chryſta Pana y Apoſtolor iego / wſytká y we wſytkim oſtawiała ſie na ſwym placu cała y mienaruſzona.

Abymy tedy pokazali / iako pełną Duchá ſwiętego Koſciół Boży / w tey nauce o łasce Bożej / y darmo nam danym zbawie-
niu / o wierze / o dobrych wezynkach / zachowyma Zármonia / to ieſt / rowno głoſne y prawdziwe wſpominionych prawd / po-
gadanie / trzeba głębiey trochę y ſerzej / o tym co wſprawiedli-
wieniu pomonąć / y do łatwieyſzego wyrozumienia je podać.

Dla grunton nieyſzego potęcia tego Artykułu / który wielom

dziewięć mozgi prześtych / są sów powymoracat / a od wiary Ka-
tholickiey tysiącmi odwiiodł / bo tey nanki o samey wierze / os-
slep sie ludzie chwycili / Theologowie naszymy / dwoie vsprawiedliwie-
nie / stworzeka Chrześciańskie^o / da: a o dorosłych sie tu mianowicie
cie morei / iakowci / za czasów Apostolskich do wiary przystawali.

Pierwsze test / kiedy bądź Żyd / bądź Poganin / z Żydostwa
swego / або z Poganistwa / ex puris naturalibus, iako mówią /
wiare Pana Chrystusowa przynmie. Ten takowoy / kiedyby za-
raz umarł / sam z wiara bytby zbawion darmo: abowiem wezyna
tego teorych nie miał / a przed wiara nie byty płatne / nie zaslu-
gowaty tego / aby go Pan Bog do wiary powołał / zbawienie
mu za nie dał: y owym y wiara sama / nie stala za to / iako od
samegoż Boga / dopiero weń wlana / y w nim sprawiona / tak
zbawion test Boża darmo / nie z wezntow: y nie z wiary rigide
z soba mówiac. Jednak iż ona test początkiem naszego przysta-
nia do Pana Boga / y szkodkiem ziednoczenia sie z nim pierwo-
szym / przeto w tych terminach y osobach / co sie wspomniaty /
Theologowie naszymy / przyczyna iey pierwsza vsprawiedliwienie.

W tym poczcie krasie sie mozga. Lotr na krzyżu: Paralizem
sarażony: Marya Magdalena / y inni co do nich Pan Chrystus
mowil / że ich wiara zbawila. Jednak y ci takowoi / musieli miec
przy wierze / miłosc przeciw temu co weń wawierzyli / skłonosc y
wola dobra / czynic to / coby sie iemu podobato. A gdzieby był
Lotr Pan Chrystus wyhawit / y chowal go na swiecie / perome-
by sie był y ochrścił / y pieczolowalby sie był w dobrych wezyna-
kach. Lecz tak wiara sama był zbawion / iż mu do czego wiecey
nie przyszło / acz na dobrej woley nie sie schodziło: toż o drugich
możem rozumiec / iassi zaraz wawierzywszy / z swiatem sie rozstali /
iaki: hby sie znalazło niemato pierwszych wielow.

Wiece vsprawiedliwienie test / kiedy ci ta pierwsza sprawie-
dliwoscia z wiary vsprawiedliwieni / po powołaniu swym do
niew / dalej dni swe prowadza / tym przedcie nie godzi sie pro-
znowac / ale y Chrzcic sie ni ma / a sprawiedliwosci swoiey pobo-

Apocal:
vltimo.

żnym życiem pociegając daley / a jako święty Jan mowi: **Kto vsprawiedliwiony iest / niech sie ieszce vsprawiedliwia.** Gdyż zaraz wwierzyroszy o Bozym Przykazaniu / vsłysz o cnotach Chryściáńskich / aże tamto chorwać / a tych náśladować dla zbawienia swiego powinni.

Matt: 7.

Żnie tylko żeby wiara ich miała wolnemi czynić ob Przykazania Bożego / y dobrych wezynkow / ale owsem báztey ie powowiezuie. Bo mowi Pan Chrystus: **Rzeczono stárym / nie zabiiay / a ia wam powiádam / kto sie gniewa ná brátá / y kto mu rzecze Głupcze / bedzie winien piekła ognistego.** Przeto święty Piotr roztázuie: **Abysmy**

2. Pct: 1.

Dobremi wezynkami / czynili pewne powołanie náşe. Ale iże do tego wtorego vsprawiedliwienia / bwié á rozżne Condieye ludzi należa / musím też o kazdey osobno pomowić.

Jest tedy pierwsza Condieya / w tym to vsprawiedliwieniu / ludzi świętych / doskonałych / Pańskich wybranych / ktorzy ono pierwsze vsprawiedliwienie otrzymawszy / nigdy go nie stracili / ale niewinności stóte aż do śmierci zachowali / y przed Trybunál Boży zamiesli. Co sie o świętym Janie Chryścielu / o wielu innych świętych cudownie wyswiateczonych / ktorzy iako pismo o Zacháryaszu y świętey Elzbiecie mowi: **Byli spráwiedliwemi przed Bogiem / a chodzili we wsfyżklich mándatách y vsprawiedliwieniach iego bez przygány / rozumieć moze.**

Luc: 1.

A tym Pan Bog dat obietnice choyney w niebie zapláty / za każdy wezynek dobry. Przeto mowi w Mattheusa świętego: **Błogosławieni w bodzy w Duchu / miłosierni / cizszy / spokoyni / bo obsita iest ich zapláta w niebie.** Na drugim także anieyscu: **Ze kto opuści oycá / mátkę /**

Matthę:
Cap: 5.

brátia /

bracia / siostry / role / dla imienia mego / stołotno
 odbierze / á żywot wieczny osiedzie. Przeto tamże
 wzywa / do zgodowanego Krolestwa / tych co głodnego naka-
 mili / pragnacego napoili / obnażonego przyodziali / a tak hoy-
 nym playca sie być obiecnie / że nawet / kubek zimney wo-
 dy w imie zwolennika dany / nie ma być bez swey
 zapłaty.

Mat: 19.

Mat: 12.

To wtore tedy vsprawiedliwienie tych pierwsi w nim Con-
 dicyi ludzi / obaczyć każdy może / z przywiedzionego pisania / że sa-
 ma wiara nie sprawnie / ale wezynki dobre przy niej : bo proznu-
 iac / choć wiare mając / nie zasłużyliby y serawy / nierżac Krole-
 stwa Niebieskiego / á tak zaslugnia swym sposobem / nie żeby ich
 wezynki tak z siebie wazne były / abo za to staly / ale z łaski y z o-
 bietnicy Bożey / Ktory im y za poszezenie zapłate dać naznaczył :
 á takto sie wyzshy wspomniato / y za kubek zimney wody.

Mat: 6.

Wzy tego swiety Jakub dotojmie : że wezynki dobre / z wi-
 ara dobra / spotem chodzie maia / gdy mowi : Co pomoze
 bracta moi / iesli kto rzecze że wiare ma / á wezyn-
 kow miec nie bedzie / czyli wiara bedzie mogła
 zbawic go. A dalej troche o Abrahamic / mowiac : Wiara
 spotrobila z wezynki mego / á z wezynkow wiara
 dołozczyła sie. Widzicie (przydat) że z wezynkow
 bywa vsprawiedliwiony człowiek / á nie z wi-
 ary tylko.

Iaco: 2

Ma tedy w tym vsprawiedliwieniu y wiara swe miejsce /
 y wezynki dobre także swe miejsce / gdyż jedno bez drugiego / vs-
 sprawiedliwienia przynieść nie może. Łaska Boża zaś w tym
 w wszystkim przodknie / daiac y sprawiac to oboie / gdyż Pan Bog
 co sam daie / samże zaś płaci y dary swe wlasne / w tych to sntie
 tych doskonałych ludziach / o Ktorych sie tu mowito / Koronie /

bo bez niego / taksi y daru tego / y pomyślic żaden dobrze nie może.

Druza Kondicya ludzi / w tym / w torym vsprawiedliwieniu. iest tych / co pierwsze vsprawiedliwienie nie dochowali / ale ie przez grzech utracili / y askali sie znouu synami gniewu.

Ioan : 1.

Zatym nie maia / iuz wiecey prawa do Krolestwa niebieskiego : / i na zmar twychwstanie sadu. Takze swiety Pawel do

Eph : 5.

Ephesow : To wiezdzie rozumiec / ze kazdy nieczyty / lakomy nie ma dziedzictwa w krolestwie

ad Gal :

5.

Bozym. Do Galator takze wyliczywszy wiele grzechow / przez strzega mowiac : Ze ci co ie popelniaia krolestwa Bozego nie dostapia. A wshystko to pisze do Chrzescijan / co iuz wiara przyieli byli. Skad znać nazbyt iasnie / ze grzechy mogabyd / y bywiaia przy wierze / a przedsie grzesznik choc wiarny / bedzie potepiony.

Czegoz tedy tej Kondicety ludziom / do poratorwania zas sie potrzeba : Wiara ich sama nie wspomozie / co sie dopiero z Jankuba y z Pawla swietego slykato : nie proznowania tez peronie / boby to wielka niesprawiedliwosc byta : Coz tedy : Pokuta / Pokuta. Ta bowiem od Pana Boga / iako od Dycy wshogo miłosierdzia / grzesznemu do podzwignienia iest wystawiona / iako deszcz katemu / co z okretu wypadl / a prawie iuztonie / na ratunek sie podaje. Coby byla Pokuta / czego do niey potrzeba / y iako bez niey żaden grzesznik zbawion byc nie może / bedac tez ona przy spowiedzi do wcha Kapitalskiego Sakramentem iednym / miadzy drugimi zbawieniami / y w pismie swietym mamy o tym sika / y Theologowie Katholicey serdce to opisua / w tej tez maley rozgace / w Przyczynie siedmnastej / nicco sie wspomniato.

A toz y w tym wtorym vsprawiedliwieniu / tej drugiey Kondicety ludzie / w ktorey wshyscy powshednie poczytac sie mogą / iasnie sie pokazuje / co nasz cel iest dowiesc / ze nie sama wiara

zbawia /

zbawia/a przed sie jednak/ tak w tym iako y w pierwszym/ darmo
dana nam/ y szera łaska Boża obficie: bo nasza pokuta nigdy
niegodna tego/ ani my/ ze nas Pan Bog tylekroć ile grzeszymy/
do pokuty powoływać raczy/ trwając nam tak długo: bo iako
świąty Augustyn mowi do grzesznego: Prawdác że Pan Bog
pokutowaniu twemu odpuszczenie grzechow obiecał/ ale odwro-
ce twojej dnia trzeciego nie obiecał. zc. Z obietnicy swej po-
kutowaniego przystępuje/ ale serce y wola/ poiki tego czasu/ do pokuty/
z szerey łaski y powołania swego darmo danego sposabia/ bez
ktorego y pomyslic dobrze nigdy nie mogli byśmy.

A to jest Kościoła Porocznego/ o Wsprawiedliwieniu/ szery
ra środkiem idąca prawdziwa/ a z piśmiami na wszystkim sie
zgodzająca nauka/ ktora ani wiare rezultantami tłumy/ ani do-
brych rezultow dla wiary odmiciata: bo oboje glosno y mocno/
w piśmie vfundowano czyta. Łasce jednak Bożey/ oniosier-
dzniu tego nieskonczonemu/ a zaśludze meki Chrysta Pana/ we
wszystkim y naderwzysko przodek dając.

Te bita droge opuścivszy Ewangelicy/ ścieżek sobie nawy-
myslali rozmaitych: ale to naprzędnieysza w nich/ ktora sie ad
extrema wdali/ że sie/ iako sie wż na nie dowiodło/ samey wiary
chwyćili/ a co innego do zbawienia y vsprawiedliwienia/ nie-
mniej potrzebnego opuścili.

W czym sie przypatrzyc godzi/ dziwnym sabom Pańskim/
Ze ci/co pogardzivszy nauka Katholicka/ za ta sie biora/ y hardzie
kaza/ że ich wiara sama zbawic ma/ takowey wiary żadna miara
mieć nie moga.

Abowiem oni wiare vsprawiedliwiająca y zbawiająca E-
wangelicę/ te same bydz mienia/ mocno y niewatpliwie wierzyć/ że
mu grzechy dla Chrysta Pana sa odpuszczone/ y samym wierze-
niem tego/ otrzymawca zbawienie: a kiedyby tego kto o sobie
nie wierzył/ glosno wesa/ że zbawion żadna miara bydz nie może.
Petne tego Esięgi y wyznania ich: y o to z nami ich poswarki/ bo
niechca tego/ co my o Wsprawiedliwieniu/ trzymać.

S. Augustin
in Pfaltz
114.

Mowią tedy naszym na to: Że taka wiara byż nie ma / ani byż może. Nie ma / bo iey w piśmie nikomu / o sobie wśaśnie mieć nie rozkazano: ani też / że takowa wiara zbawia / napisano. Wszak się odzywają do iasnego y wyraźnego pisma / niech ten Artykuł iako się po nas domagać / palcem pokaza.

Nie może też byż: bo wiara pewna / pewne też rzeczy ze zwoleniem swoim y wiara ma obeymować / y takowe ktore przez się byty są y beda / istotne / nieomyślnie / choćby ie kto wierzył / choć też y nie wierzył. Ale rzeczy takowych / ktore mogą się zyscić / y też nie zyscić / ktore mają Kondicye w sobie / a wypełnienie ich watepliwie / a co ie szeregulny stworzeć może na się poctagać / a przecie się na nich omylić / wiara żadnym sposobem pewna byż nie może: Lecz tylko Nadzicia albo presumpcia omyślna.

Na przykład: Wierzyć że Bog iest // że Pan Chrystus wrodził się z Panny / narodził się / że w martych zmarłych wstanie / będzie y Sadny dzień / wiara pewna tego ma byż / y iest / bo ma obiektum, to iest / cel swoy / w ktory bnie y z nim się iednocy / pewny nieomyślny / żadney odmianie nie podległy / rzeczy tych / ktore są y beda in suo esse, bez wszelakich Kondicy. Abowiem zmarłych wstanie / każdy y sadny dzień go zaydzie / wiara albo niewiara tego / nie odmieni mu tego. Ale iż są drugie Artykuly wiary / nam do wierzenia podane / in genere nie in specie, to iest / w obecności wśyśkich / nie w osobności pojedynczey / nie absolute też a doskonałe / lecz pod Kondycjami / tych też nie godzi się nam wierzyć / iedno w śwrych terminach / ponieważ iesli ich / y do nich należące Kondicye wypełnione są / pewności mieć nie możemy.

A takowe Artykuly są w Kredzie: Wierzyć grzechow odpuszczenie / wierzyć żywot wieczny. Trzadził ci Pan Bog pokutniacym grzechow odpuszczenie y obiecał / także tym co go miłują / y wola tego panna / sprawił żywot wieczny / y iest to oboie pewne / y że iest niewątpliwie / koniecznie to y cale wierzyć mamy. Ale kiedy to przydzie / w osobności poctagać na swoy albo czyie imna szeregulna osoba / tu sę. Bo iż te Artykuly są Kondicyo-

nalne / a

nalnie / á żaden tego o sobie wierzyć nie może / że mu są grzechy
odpuszczone / á że będzie miał żywot wieczny / ázby też wierzył / że
tamte Kondicye do tego należące wypełnit / przeto im o sobie
pewnoscia wiary / pod ktora fałsz być nie ma / wierzyć nie mo-
że / bo wypełnienie y dosycъ wezwanie Kondicyom warpliwie / á
Panu Bogu tylko samemu wiadome / abo komuby to osobliwie
raczył obstarć.

Kondicya iedne odpuszczenia grzechow w Pacierzu / bo
brze głośno mamy wyrażona / winowaycom swym odpuszczając.
Ktora Zbawiciel nasz na drugim miejscu / w Mattheusza świę-
tego / y powtarza y wykłada mowiac: **Jesli nie odpuszcicie**
Winowaycom swym grzechy ich / y Oyciec mój
nie odpuszczi wam grzechow waszych. Wiec to od-
puszczenie grzechow lepiej funduiac / daie te moc Apostotom / y
po nich drugim / aby grzechy odpuszczali / y rozwiązywali. Nies-
chce teraz dysputowac / naszymi dziez / czy ich Niumstrowie mają
te moc / acoli słysze / y czytają w Piśmie iasnie / że sie grzechy zarwie-
zuia / y rozwiązuia / trudno tu krećć y wyrokac / wola / rozkazac
nie / y słowa Zbawiciela naszego. Aloz y to druga Kondicya
odpuszczania grzechow / bydsz zarwiazanym / abo rozwiązanym w
nich / przez tego ktory takowa moc ma.

Matt: 6.

Bez potuty także / nie będzie żaden miał grzechow swych
odpuszczenia / bo nie darmo Zbawiciel nasz / y Jan święty przy-
chodząc przed nim / y potym Ewangelistowie y Apostotowie
świeci / tak pełno nas do niego wspominaia / o czym było wedla
potrzeby powyżey.

Aloz tym wspomnianym Kondicyom / á znalazłoby sie
ich wiecey / że sie im dosycъ stalo / trzeba by w przod wierzyć / kto
Luterskiej abo Kalckiej nauki / o Wsprawiedliwiazac y wie-
rze nasładowie. A temu nie może wierzyć / ani to o sobie trze-
mac / bo to nie każdego własnym / ale Bozym sadem iest / y be-
dziej sadzono / iesli doo tak tak mało bydsz doskonałe y szczerze /

winowaycy swemu odpuścić: iesli sie tam gdsie należało / o roz-
zwiazanie grzechow swych starać / a iesli dobrze pokutował.

Ierc: 17. Gdys iako Jeremiaś powiada: **Żle á niewyczerpniome**
Eccl: 9. **serce czlowiecze / á kto pozna ie.** A Salomon: **Nie-**
wie nikt / iesli łaski czy niełaski godzien. Żaden ábo
wtiem y sam siebie sadzić nie może / gdys ledwie sie sami znamy y
wiemy / co w nas jest.

Nadto / kto taką wiarę ma / ábo mieć chce / o pewnym zbá-
wieniu / ten zasięga wielkiej / y samemu Bogu należącej Tales-
mnicy / o Przedstiacy / to jest o wybranu swym y przepysz-
niu / co niezmierny grzech ciągnąwszy za soba / drugi nie mniejs-
szy presumpcia / wianie o sobie / iakoby nie miał nigdy wypaść z
1. Corin: 10. **łaski Bożey.** Ano święty Paweł mówi: **Kto rozumie że**
stoi / niech sie strzeże by nie wpaść. A Pan Chrystus:
Mat: 24. **Kto wytrwa áże do końca / ten zbawion będzie.**
Ale wytrwania żaden obietnicy nie ma. Przeto Paweł święty
Ad Phil: kaze nam / **ze drzeniem y z boiaźnią sprawować ná-**
Cap: 2. **że zbawienie.**

Noga sie ięsze y z tąd Ewángelicy postrzedz / iako tá ich
wiara niepewna. Bo co / y iako / Luterani o swym Wsprawiedli-
wiemu trzymają / y iakiey te wierze przypisują / to także y Kalwina
słowie / y Aryana. Jesli ktora Sekta z tych choć to pewnie wierzy
o sobie / iednak nie będzie zbawiona / na co pewnie przyzwola / to
tedy taka wiara niepewna / y nie każdego co ją ma / y nie zawsze w
sprawiedliwca / a nie ma sama vsprawiedliwienie sie odprawnie.

Leptey przeto trzymać z Kościołem Katolickim / ktory y to
Rom: 8. z pisma wzy / **że Nadzieia iestefny zbawieni / ale presumptey**
niepobożney barzo bioni. Zamyślając tedy ten Trókrat słowy
1. Cor: 13. **Pawła świętego: Ostają te trzy rzeczy / Wiara / Ná-**
dzieia / Miłość / á naywietża z tych Miłość.
Abowiem y Wiara y Nadzieia na tym świecie ostają / á Miłość

z dobrych vyznkow navietšy / y právie šzrodlo ich w niebie
bedzie trvať ná wicki / miedzy Anjoły y šwíetemi Božymi / z
Panem Chrystusem kroluacemi. Ktorzy ná onym šwíetie tuž
wiecey wiary nie potrebuiać / ná oblieže Bože uštawiežnie pa-
trzac / doškonále mltowác go beda / y špiewác temu ono wíeczne
píenie: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth.

PRZYCZYNA XXIV.

Ze v Kátholíkow mieysce máia / porády Ewán-
geliey šwíetej / ktorých miedzy inšemi trzy šo :
Uboštwo dobrowolne : Czysťość á Pošlušen-
štwo. Czemu wšyšktemu Ewánge-
licy sie přećiwa.

W An Chrystus vpomina náš do ćiašney drogi / prowá-
dzácy do šbáwienía / co náš málo lubš chodš / á kaže
šianám wyštržeć šerokiego gošćinca / gašto od lubš
tártego / ktory záwodš ná zátárenie. Ktoraby to byla tá šerok-
ka á nieperná droga / táwre zgdnać / bo tá náš opíšat Jan
šwíety w te šlowá: Cokolwíek iešť ná šwíecie / abo iešť
požadliwošć ćiała / abo požadliwošć oczu / abo
pyhá žywotá.

Mart: 7.

Ioan: 1.

Cap 3:2.

Požadliwošć ćiała šo / á nie može sie to ináčež rozumieć /
wšelákie wczášy / roškošy / hoyne delikátškie vžywánia / w ćadle y
w napoiách / y we wšech ćiału sie podobáiacých lubiežnošćiach.

Požadliwošć oczu bez wácpíenía iešť tákomištwo / chćiwóšć
dobr dočesných / y tego co mu šie v togo inšego podobá.

Pyhá záš žywotá / niepochybnie má w šobie prágnienie /
ešćí / powáži / vřzedow wíelkich / náš inšemi wynioštošćí / zácnó-
šćí / chluby.

Tego wšyškého eš sie wyliežáto / roškošcy ludšie tákmiarz /

w obec

wo obec pragna sobie / a nie tylko zli / alexiere y dobrzy / & bea-
rum dicunt, cui hac sunt: Szesciem kazdy to zowie / tego sobie
zyczy / na to sluzi / na to pracuje y gardzi / ten cel / wshytkim
swym sprawom y trudom zasadzaj. Nie jest tedy jedno ta dro-
ga / ona szeroka droga / a z tym poydzie / ze tey przeciwna jest
droga ciasna / co ia nam zbawiciel nasz zaleca. A opisat ia nam

Mat: 16.

tez v Mattheuska swietego: **Kto chce / mowiac / za mna
przysc / niech sie zaprzy samego siebie / niech we-
zmie Krzyz swoy na sie / a niech mie naszladuje.**

Czym jest szlowiek: Ciatem. A ciato czego chce: Tego wshytkie-
go cosiny dopiero wspomnieli. Coz tedy bedzie zaprzec sie sa-
mego siebie: Przestac byc ciatem / pogardzic wshytkim tym /
co szlowieku iakozkolwiek wcieche przynosi. Niechciec panowac
nad innymi: raczy sluchac ich. Niechciec maitnosci / domu /
wtasnosci zadney / obracxy sob e wbostwo: Miaso zony abo
maza / czystosc nieodmianna wmitowac / awo zgota swiat opu-
scic / o niebie tylko myslc / a w tym smiertalnym ciele / duchow-
ny zywot / bogomyslny / iako naybarzciey byc moze wykonywac.

Matt: 9.

O Posluszenstwie mowi Pan Chrystus: **Jeśli kto chce
byc pierwszym / niech bedzie poslednim y wshytkich
sluga: a dat nam tego w samym sobie przyklad / ktory be-
dajc Panem Nieba y ziemi / w szlowieczestwie swym sztat sie
wobozuchnym y postac slugi wziat na sie / w posluszenstwie Bogu
Oycu / aze do smierci Krzyzowej.**

Luc: 12.

Luc: 18.

Mat: 19.

O Wbostrwi co rozumiat / ziad baczyc / ze czesto doskonals-
losc pokladat zbawieniu / w rozdaniu wshytkiego dobra swego /
wbostrwi. A ktoby to wezynil / stokratna zaplate za to mu w nie-
bie obiecował / pełne tego Ewangelie.

1. Cor: 3.

O Czystosci Pawel swiety nie maie Kazanie wezynil / y tym
co nie sa w Mattheusztwie / takze y w dorcim szesrze radzi / aby tak
ostaly / nie borac na sie obowiazku innego. Tamze szlowie bar-

zicy ch w az

stey chwali / Czystość y Panteństwo / niżeli ożenienie / abo ście
za mąż / dając przysięgę / że wolny y wolna daleko są sposobnię
szy do Modlitwy y służby Bożej : Zbawiciel też nasz przyszłych lu
dzi opowiadając / gorącą chęć do zbawienia / prawie Prorokował.
Ze wiele ich będzie / którzy sami sobie dla Krole
stwa Bożego gwałt czynić beda. Co / iż wedla litery /
ani rozumieć / ani czynić się godzi / nie może to miejsce inaczej
bydź wyłożone / iedno tak / iako ie Kościół wyklada / że wiele ich
dobrowolnie sobie zagrodi droge / do ożenienia się po ki żywi /
badz ślubem ławnie wydany / badz mocnym nieodmiennym
na wymśle tego przedsięwzięciem / za pomocą Bożą / ktore stoi
za ślub.

Mat. 19.

Atóż takich osob oboiey poci w nas / począwszy od primi
tywnego Kościoła aż do tad / zawsze bywały y są wielkie zgroma
dzenia / ktore za rada Chrysta Pana / Mistra wiecznego y Apo
stoloro iego świętych / idac / obierają sobie Stan Zakonny / w kto
rym porzuciwszy świat / w posłuszeństwie y usługowaniu / w ne
dzy a niedostatkę / w czystości a wstrzemięźliwości dożywotney /
Panu Bogu we dnie y w nocy służą : przykładem wielkim / do
skonatości Chrześcijańskiej / wszystkim niewiernym / nawet samym
podziwienie czyniac : a cokolwiek iest pobożnych / światobliwych
cnot / prawie Ewangelickich / te wszystkie / w żywocie swym /
iako naważnie wyrażając.

Odwersarze nasi / nie tylko nie są powodem nikomu / aby się
czegż takiego iat / ale ze wszystkich sił / odwodzą każdego od tego /
skalując takim Kondicye życia / co nabarżcie ganiac // y przeciw
im pisac. Znac to / y potym samem / że naszym zbiegłym Mni
chom y Kiedsom / zaraz skoro iedno do nich przystano / żony da
ją / Ministrom swym także / y niegruntownie o takim trzymają /
co tey nie ma / mając też to / za ieden Charakter / ku podobie / y
Gradum, Licencjatury abo Doktorowania nieśkiego / żone niec.
Ministri także przeciwko ślubom ich / za mąż dają y biorą / a porac

dy Pana Chrystusowey y Apostolskiej/ w niwczym nie słuchaia.

PRZYCZYNA XXV.

Ze Kościół Kátholicki ma Swiate Boże iáko przyiacioly tego w wczinowósci/ y prosi ich o przyzyczne: Záchowywa teź obrázy w Kościele: Zázywa Pielgrzymstwa/ co wszystko ma z písma y z podania Apostolskiego: Ewángelicy nic takowego nie czynia/ y owšem to wszystko gánia.

Dla lepszego zrozumienia á rostrzasnienia tego wšytkiego y ten discurs/ o tych wspomnionych trzech punktách/ rozmowá Kátholika z Ewángelikiem bedzie sie odprawowác. Káth: A takci sie to zádza mity Ewángeliku rzecy barzo przeciwné / prosić swietych o przyzyczne / zécić obrázy / obiecowác sie na mieysca s. iáko tego zwyczaj v nas Kátholikow. Ewáng: Práwie/ y nie moze/ o tych wášych zabobonách słuchać. Káthol: Wierze: y sambych lepšym nie byt / kiedyby to prawda byta / to wam potwarziliwé wášy náuczyciele / o tym wšytkim y o nas vdaia / ále poczynamy mowić á wprzod:

O wzywaniu Swietych.

Emu / zemuś takim nieprzyiacielem. Ewáng: Dla tego iž go w písnie nie maš / á rozkazano teź nam / sámogo Pana Boga chwalić / iednego teź mam posrzednika Pana Chrystusa/ inšych przy mím nie chce/ mam teź to za Bógowchwałstwo/ prosić sš. ktorzy áni slyša / áni widza spraw y prosb nášych.

Káth: Ušci porządkiem/ ná te twe zázuty/ odpowiadác po-

czne/ po

znie / potrzeba abymci deklarowat / takie jest v nas Swietych
 wzywanié / bo waszy inaczey ie vdarac / wielu was potowili / y
 od nas do siebie wwiadli.

My wzywamy Swietych / to jest / prosimy ich o przyczyne /
 do ich y naszego Stworzyciela / aby nam odpuscit grzechy / zbawit
 nas / y dat nam o co go prosimy : ale nie prosimy / aby nam
 oni grzechow odpuscili / zbawili nas / abo co nam przez sie sa-
 mi dali. A takie wzywanié nasze / nie naydnie Kosciot swiety /
 aby bylo pisnu przeciwne / y owsem / ze z niego dowod swoy y
 pochop bierze. **Ewang :** Ja go w pisnie znaleśc nie moge /

wkaz mi gdzie o nim napisano / bede trzymat z toba. **Kathol :**
 Pytam cie bracie mily / kiedyby v ktorego Ewangelisty abo A-
 postota / tak bylo wlasnie napisano : Dobra y zbawieniá rzecz
 jest / prosit Swietych o przyczyne / pomogtoby nam to co / v was
 y waszych? **Ewang :** Rowsem / cozbysiny tuż mieli przeciw-

cemu mowit. **Kath :** Ano mamy v Machabeusow : Dobra
 y zbawieniá rzecz jest / modlit sie za zmarle / przedsie nam to z
 wami nie idzie. **Ewang :** Bowiem to tam w Machabeystich

Ksiegach / nie w Ewangeliy ani v Apostota. **Kath :** A po-
 magasz nam co / choc Apostot Jakub swiety / iasnie y glosno pi-
 sac / o pomaszaniu Oleiem swiety / chore konajace : Byna-
 mniey. **Ewang :** Wazpis bowiem niektorzy o tym Liscie.

Kath : A ktocz? **Luter.** Nie pozwalamy my na to / bo byscie
 nam tak nie tytko pisino / ale y wiare / predko z swiatá wrystke
 wyrwatpeli / odmiatajac coby sie wam nie podobalo. Jeseze cie
 pytam / a Ewangelia pomaga nam co / y tey iasna wyrazne slo-
 wa / o Przedwiecznosci Chrysta Pana / y spotkfenosci tego z Bo-
 giem Oycem / takze o Wiczerzy Paisticy / tako sie porzyzey
 pokazato.

Morete tedy / y w tym Artykule / o ktorym teraz nasi gad-
 ka bedzie / bynamnienyby nas nie ratowato y pisino. Waszy mo-

2. Ca: 12

Iacob:
ultimo

zgon cy naleśliby wŝystkiemu obliś / y takby ie snadnie wykreć
 li / iako y drugie tepty wykrecaia. Wieś / co Pan Bog mowi Ada-
 Gen: 2. mowi y Jevie: **Smierćia vmrzećie.** A przeciw temu /
 Gen: 3. zgađni kto y takich vezniow Nistrz: **Żadna miara smier-**
ćia nie pomrzećie. Kto raz odwoći oblice swe od Bo-
 śćiotá Bożego á zheretyzećie / żadne tepty / żadne świadectwa /
 żadne rácye / nie náwioda go. Laska to tylko / cudowna Boga
 samego spráwić moze / kiedy mur serce zmięty / á vezni go spo-
 sobnym do poymowania rady zdrowey / y przymowania sżodo-
 łow do náwrocenia należących.

Alle odpowiadając ná to cos mi zábat / że nie máś tego w
 Exo: 3. piśmie / tak z toba ide. Mowi Pan Bog do Moyześá: **Jam**
ieś Bog Abrahámow / Izááłow / Jakobow.
 Prośćie / co przez to mieysce y słowa rozumieć: **Ewáng:**
 Latwie to zgađnać / to co słowa brzmią. Że on ieś Panem tych
 Pátryarchow / że ich żywi y broni: od ktorego zbawienia maia
 mieć / y potomstwo ich także. **Káth:** A o zmartwychwstaniu
 nie máś tam takiey wzmianki: **Ewáng:** Nie máś. **Káth:**
 Ale widziś / że nieumieś dobrze szukać w piśmie / ani znaleść te-
 go / co w nim ieś. A barzo ieś. Sam Pan Chrystus mowi do
 Mat: 22. Saduceusow: **Ażáście o zmartwychwstaniu nie czy-**
áli. A alleguie to mieysce z Exodu / konkludując z niego:
Nie ieści Bog Bogiem vmarłych / ále żywych.
Ewáng: Dla czegoż to przywodziś: **Káth:** Abyś to ná-
 oko widział / że siá w piśmie świętym napisano / choć to wyra-
 źnie nie napisano: gdyż w przywiedzionym teście / zmartwych-
 wstania y słowkiem nie wspominaia / a Pan Chrystus wiezna
 prawda przyznáwa / że tamże o nim napisano / y wyzytać to
 tam Saduceusowie mogli / kiedyby byli mieli do szukania do-

brego y czytania / oczy sposobne / a nie vporem a zlostią / iáko y wy zastónone.

Moge ia tedy y tobie pozvolíc / že o wzywáníu Swietych iásnego písma ábo rozkazania nie máš / ale žeby go zgotá w písnie nie bylo / tegoć nie pozwalám / bo sie z slusnym rácyami z niego y wyrody pokazac moze. Poczne w imie Boze. Swiety Páwet do Rzymian pise te slova: **Proše was brácia / przez Pana Chrytusa / ábyscie mie wspomagáli w modlitwách wászych / zá mnie do Pana Boga / ábym byl wybáwion.** Tenze do Thessalonicensow: **Brácia modlcie sie zá námi.** Jesze tenze: **Brácia modlcie sie zá námi / áby sie slovo Boze šerzylo.** Jest takich mieyse y textow v niego wiecey / ale ná tych dosyc.

A morie tak. Páwet swiety prósi swego wieku Swietych / bo ie czesto swietymi zowie / o przyezyne do Pana Boga. My temz slovy w Letániách nášych mowimy: **Náswietša Pánno / Anyotowie šwieci / modlcie sie zá námi.** Mámy tedy Apostolski przyttad / y písno tego po sobie. **Ewáng: Dáleko to tam inša / bo swiety Páwet do žyrych mowet / a wy do vmárych.**

Káthol: A owšem Swieci w Niebie / dáleko že tak rzete žy wšy sa / Kroluac z Šbáwicielem swym / nišli cí / co tu iesze ná šiemi žyria. Azás dopiero nie šlyšat / že Bog nie test Bogiem vmárych / ale žyrych. Chybašyš chćat rzec / že Swieci žmarli Boga nie máa: bo v was nie trudno o wietše iesze páradoxá. Lez Páwet swiety prágnac rozwiázania y žyčia z Pánem Chrystusem / perwie nie šmierci sobie prágnat / ale doškonálšego žywota nišli go tu máat ná tym šwiecie. Ewáng: A chćiažby žyli w niebie z Pánem Chrystusem / přeššie z tých mištošci / proš nášých šlyšeć nie moga. Káthol: Niedoškonálšicie bázšo Theologowie. Pošlu šay jedno co o Swietych písno mowi.

Rom: 15. v. 30

Thessal: 1. Ca: 5.
Thessal: 2. Ca: 2

Ioan: 17.

Naprzod sam Pan Chrystus v Jana świętego: Proszę cie
Oycze / choway w imieniu twym tych / coś mi ie
dal: áby byli iedno z nami / iáko y my iestemy.

Ioan: 1.
Cap: 3.

Daley troche: Ja w nich iestem / á oni we mnie. A
potym: Oycze / chce áby kiedy ia iestem / byli y oni.

4. Reg: 5

Apostol Jan święty tak piše: Najmilszy / teraz Syná:
mi Bożymi iestemy / á ieszcze sie nie obiáwilo co
bedziemy / wiemy że kiedy sie obiáwi / podobni ie-
mu bedziemy / bo wyzrzemy go iáko iest. Tamze Jan

Acto: 5

święty o doskonałości Świętych piše: Je oto nie widziá-
to / vcho nie slyšáto / w serce czlowiecze nie wsta-
piło / co zgotował Bog tym / co go miluis. Prorok
Elizeus siedzac w domu / widziat w Duchu / kiedy słužka tego
Giezy / brat w polu podarki od Naamana Syryczyka / y karsac
go za to tradem / mowi do niego: Aza serce moje nie bylo
przytomne / kiedyž to czynil / to mowil. Poznat
takze święty Piotr w duchu / co Ananiáš y Saphirá / w pierwshey
Krecypospolitey Chreścianiskhey skorzyšci / a nagła smiercia
ich za to potarat.

Kto tedy v porem á niedowiarstwem nie zámotány / z tych
y inšych tym podobnych mieysc / bedzie chciat Košciotowi Po-
wŏshechnemu poušac / že wzywanie świętych nie ná wiátr / abo ná-
daremnie sie dzieie / á že oni o prosbach y wzywaniu naszym /
barzo dobrze wiedza / y slyšá ic: nie z żadnego przyrodzonego /
abo tak dalece nam do potecia latwiego y wiadomego sposobu /
ale z rad / že sa wiele dary rozmaitemi / w niebie vprzyn ileiowá-
ni / od Stworzyciela swego / iż tego wšytko widzacego wi-
dza / iż z nim y w nim iedno sa / áko sie uiz z písmá slyšáto.
Náto / že Annotowie święci medkery naše przed Mateřat

Boży /

Bojy/ przed ktorym y oni zawse sa/ donosza/ o czym iasnie doszyc
w Obiawieniu Jana swietego/ y v Tobiasza czytamy.

Azem tu Aniyoty wspomniat/ przydzcie mi cie zopytac/ dla
czego tych Duchow swietych o przyezny nie zadacie/ bo nie tu-
sie byscie to o nich trzymali/ ze nie widza spraw naszych abo
prosb nie slysa. **Ewang :** Dla tego tez/ iako y swiete inise/

iz tego w pisnie nie naydujemy. **Kathol :** Juzemci raz/ na
to twoie szukanie y znaydowanie w pisnie odpowiedzial/ a ty
mi przedsie iednez dumne grasz. Szukay iedno prosto patrzac
dobremi oczyma/ nie przez spary/ znaydziesz. Wlascniszte leni-
wi a marckotliwi studzy: co nad wymowe a bez przynutania/
niechcecie nic dobrego czynic. **Milosc Boza/** potrzeba nasza/
rozum pobożny/ choeby y pisnia na to nie byto/ miatby nam to
do serca y zwyczaui podac/ ze o Aniydach tylko teraz rzekle/ aby-
siny ich prosili o przyezny: iako przyciaciot przytomnych/ y
wiernych strozow naszych danych nam/ na vslugowa-
nie/ **Duchow/** iako plomien predkich.

Leez mamy y na to pisno: nie frasuy sie moy mily **Ewan-**
geliku. Jakub Patryarcha vezyniwszy naprzod modlitwe do
Pana Boga/ wzywa potym Aniyota/ nad synami Jozephowe-
mi/mowiac: Aniyot ktory wybawil mnie od wszy-
skiego zlego/ niech b logostawi chlopierom tym.

Pobożna Judyt takze tez mowi: **Sywie Pan/** ze strzezt
mnie Aniyot iego/ kiedym bla y wracala sie.

v To- bialsa Aniyot sam o sobie mowi: **Kiedys ty** modlit sie z
placzem/ grzebles ymarcie/ iam modlitwy twoie
odnosil. **W Obiawieniu** napisano: **Ze dano Aniyolo-**
wi zapal ofiarnych wiele/ aby kladl y dawal na
nie Modlitwy swietych: Pawel swiety poprzysiega **Thi-**

Hab 21.

Ge: 48.

Iud: 13.

Tob: 11.

Apo: 8

1. Tim: 5. motheusá swego: Przez Pana Chrystusa y Anioły
iego swiere / aby sie tak sprawował w Kościele
Bożym / iako go on nauczył. Sam Pan Chrystus nie-
Mat: 18. wymowna ich prerogatywe wysławiając opowiada: Ze An-
yotowie małuczkich niewinniat / páttrza zawsze ná-
oblizze Dycá iego który iest w niebie / á że przed
Luc: 15. Anioły w niebie wesele bywa wielkie ná potu-
tuącymi.

Slyšates z pišmá y przyktađ wzywánia Aniotow y swiá-
dectwá / że slyšá y widzá / gdyž Paweł swiety nie przysięgaty
przed nie slyšacemi / ani by Pan Chrystus wesela ich wspominał
ná potuńcącym / kiedy by serca ludzkie nie prezentaty / w ktor-
rych potuńca wnetrznie sie odprawuje: Wiecey by ieste tego o
Aniotach mogto sie przywieść / bo wiem / że tego ná Ministrów
štim kazaniu nie wšlyšyš / ale folguie kroćkošci. **Ewangelik:**
Nieriem cobym takowego miał od ciebie z pišmá slyšec / czego-
bym tyle dšiesieczoro / w zborze swym nie wšlyšat / á gdšiez wie-
cey pišmem nárabiaia. **Kathol:** Powiedz mi wierna pra-
wde / dawnoš od swoych Predikaczow slyšat / że Jan swiety tak
poczyna Obiáwienie swoje: **Łaska wam od Bogá / y od**
Duchow ktorzy przed **Thronem** iego sa. Abo ktore
mieysce z tych / com je teraz allegowal. **Ewáng:** Dawnom
slyšat abo nie slyšat / teraz nie pomnie / ale nie widze coby im
pocym / ta mieysca omijac. **Káhol:** Juz mi wierz / że nie cze-
sto nimi zágeszacia. **Ewáng:** A czemu by to? **Káhol:**
Dla teğ / że chce wygładzić wzywánie swietych / kiedy by te mieys-
ca czešto wspominali / braliby je ludzie sobie w rozum / tak so-
bie myšlac. Powiadaia našy Ministrowie / że swietych prošic
nie mam o przyezyme / bo nie slyšá. Lecz Aniot slyšy / widzi /

serca przynika / łaskę nam ofiaruje / błogosławi / strzeże nas / wszystko dobre około nas rozrządza / na oblicze Boga zarówno patrza / modlitwy y sprawy nasze do nieba odnosi / rz. Jako sie to wszystko inż o nim z pismá slyšáto / godziłoby sie wždy też kiedy / aby iedno słowo dobre do niego przemówić / á zwróciła ono darowe staro Chrześciańskie. Anyle Bóży / teorys strożem moim / mnie tobie poruczonego / z dobroćliwosci wysokię / dšisieyszego dná / ošwiecaj / broń / rządź y spráwy: Cožby takiemu Ministrówie, waszy odpowiedzieli: Podobno nie mieli by co? á zátymby sie y šwiećci wóciágneli / bo ci też pewnie swym sposobem widza / y slyšá prosby y spráwy naše / á miałoby mieysce wzywánie ich / y rada Joba / aby w dolegliwosci do teorego z nich ludžie sie obracali. Wola oni przeto / zaraz y Anyošy opušezá / omijájac o nich mieysca takowe / póki to bydž može: Rozumieyże inż ten fortel: **Ewáng:** Mowže daley mow: **Káthol:** Nazwa tes też to wzywánie naše Bátwochwálstwem: A w tym ci sie nie dširunie: Waszych to Autorow štuka / kiedy co w wierze našej ludžiom chca ohydžić / naygoršym to imieniem názowá / aby prošci žte nazwišto wšlyšawšy / nie patrzać daley á gtebrey / od tego co nabárzye wciékali. Przeto też ten pobožny zwyczaj **Kátholicki** / tak pieknie tytuluia / y naydžieš to w Postylách ich / **Papiešnicy** / **Bátwana** czynia z **Maryey**. Lecz v nas zlorzezenie / nie do w od. Prawda trzeba poprzec wšyštkego.

Odpowiadam tedy / **Bátwochwálstwo** jest stworzenie mieć zá stworzyciela: Stworzeniu Bóža czešć reyrządžáć / W stworzeniu iako w Bogu wšyštke swa wšnošć y nadžicie pokládać. Ináczey **Bátwochwálstwa** wytožyc nie može. Dowiedžie mi to pierwey / że z **Panny** **Ńášwietkej** / ábo z teorego šwiećtego czyniny Bóža: że go **latria** / **čcia** Bógu samemu naležaca / **čcimy** / że w nim oštaćnia spomoženia našego nadžicie pokládamy / tož nam dopiero **Bátwochwálstwo** zadaway. **Ewángie:** **Ńšá** nie wzywácie **Panny** **Maryey**? **Káthol:** Wzywamy ále

nie tak jako Boga. Coż to za dowód bezrozumny / szerosafszwy /
 osuńcia petny. Papiężnicy prosza Panny Marycy o przyeznye /
 to tedy z nię czynia Boga. Sophistya ale barzo gruba / naproft
 sz w tey śapacze sie postrzeze. Bo taka rzecz siewety Pawet z
 sroych / co ich prosit o przyeznye / y wafsz we zborze tedy za kim
 o przyeznye prosza / z was Bogi czynia. **EWANG :** Tych co
 nie slysz / prosic własne Batwochwalstwo. **KATHOL :** Twoia
 mowa postaremu szery vpor a głupstwo. Day mi to / żeby An-
 yotowie y swiacci nie slyseli / przecieby wzyrcanie ich / nie byto
 Batwochwalstwem / wedla desfinicyey uż ci raz daney / atasnego
 Batwochwalstwa / ktory sie ani ty / ani kto inszy sprzećiwic
 prawda nie bedzie mogł / abo zganiciey. Bo kto nie slyšacego
 prosi o co / a do niego mowi / na wiatr mowi / czas tylko a pra-
 ca traci / głupstwa sie dopuszcza / ale Batwochwalstwa żadnym
 podobienstwem nie popetnia / ma abowiem każda sprawa iako
 nature swa własna / tak y nalezace iey nazwisko. **U DANIELA CUA-
 DOWNE ONE PACHOLETA / w piecu ognistym Pana Boga wielbiac /
 mowia. Błogosławcie Anyołowie pańscy Pánu :**
Błogosławcie Duchowie y duze sprawiedliwych
Pánu. Dawid także w Psalnic śpiewa : Chwalcie pá-
ná wszyscy Anyołowie iego : Chwalcie go swieci
iego. Obierze tu sobie z tego dwoyga iedno / a odpowiedz mi /
iesli tu Daniel y Dawid do slyšacych mowia : to Anyołowie y
Swieci slysz / iesli nie do slyšacych / to wedle ciebie sa Batwo-
chwalcami : Alle Boze v chway tak rzec / bo iako sie porzyzy do-
szyc iasnie pokazato / Anyołowie y Swieci Boży slysz / y wiedza
wšytto co sie okoto nas dzieie / a z wielka krzywda naša / bez ro-
zumnie ciągniećo ná nas / żebyśmy wzywaiac ich / mieli bydz
Batwochwalcami : Letanie naše wšak wieš / że sie poczynaia od
Kyrie eleyson y Chryste eleyson : od Náswietšey Trocy Bogu
edynym. Ktorego prošimy / aby sie zmitowal : iako przystaie

do Panny

Dan: 3.

Psal: 148

do Panny Naswietsey / do Archanyotow / y Anyotow / do Swiętych Bozych / zaraz cleyson wstawa / a poczyna sie: Orate pro nobis: Modlcie sie za nami. To wielka rozność: daleko tu od tego iako mowicie / że Boga czynimy z Maryey. Rzecz iedno tak ty do Pana Boga / iako my mowimy do Panny Maryey. Troycy swięta modl sie za nami / a nie bedziesz to wierutne bluźnierstwo: a przedsie waszy przez gwalt wloka to na nas / że dacie nam to swiętym / co Bogu samemu należy / ano co swiętym dacie nam / bez bluźnierstwa y grzechu wielkiego / Panu Bogu dacie sie nie może: y owsem prosiac swiętych o przyzynie / dacie my znać / że wiełkiego nad nami wyznawamy / ktorego za nas prosić maia.

Jesliby też moy maty Ewangeliku / w niektorych modlitwach do Panny naswietsey / abo inſzych swiętych / napadles na takie słowa: Ratuy / wspomagay / day / y tys moia nadzieia / pomoc / wciezka / abo na tym podobne / nie gorz sie zaraz / ani sobie psuy szym rozumieniem gtoroy / bo to wszystko ma sie wykladać na przyzynie ich / nie na co inſzego / y nie rozumie tego z nas żaden inaczey. Swięty Pawel do Philemona piſe: *Usam* / że przez wazę modlitwy / bede wam dany. Tenże do Rzymian: *Proſe* / wspomagaycie mie w modlitwach. Mogłby też kto rzec swiętemu Pawłowi: Cożci sie dziecie Apostole. Aza cie nie sam Pan Chrystus da / tym do ktorych sie bierziesz: Także / aza cie nie on sam wspomozę y wybawi. Wspomozę y wybawi iako Pan / przedmieszym takti swey y wſzechmocności sposobem / a modlitwy ludzi swiętych / pomniejszym a srzodkuaeym sposobem. Tak dozieszny lekarz / ratuje y leczy chorego / ano przedsie sam wieczny zycie y wspomaga.

Nowi Swięty Pawel: *Samemu Bogu cześć y chwala*. Tenże piſe do Rzymian: *Chwala każdemu Synu cemu dobrze*. A widziſze / że y Bogu y ludziom może bydź chwala / iedno coby rozna. Swięty Jan takie w

ad Phil: 1
ultimo.

1. Tim: 2.

Rom: 2.

Oblawieniu / iakos wyzej slysat / ofiarnie nam taska od Boga / ofiarnie y od Duchow Thronow tego. To tez tu baczysz / ze taska od Thronow moze bydz y iest / z taska od Boga / a tamta tey nie nie wstawia / kiedy w swych terminach bedzie zazywana.

Kazdodziennie tak mowiemy / choc to wiedziانا / ze w Pa-
nu Bogu samym / mamy nadzieie obrony naszey / ze ia mamy
w Krolu / w woysce tego / w wrzedzie / w prawcie / czasem y w przy-
tacielu: ale wy chcac bydz widziანი nader madremi / za spra-
wiedlawym sadem Bozym / sstaliście sie gtupieni / wierzac w sly-
stkiemu / co wam na nas Ministrowie waszy powiedzta / nie pas-
trzac w rzeczy gtebiey. Boze wam odpusc. Przydzie nam tez
iuz mowic.

O Obraziech.

Ewang: To o tym co do niego do Czesochowey chodzi-
cie. Kathol: Nie tylko tam do Obrazu Panny Ma-
ryey chodzimy / ale y do czego wiecey. **E**wang: Ale kiedyby
tam tego Obrazu nie bylo / nie takby czesto y gesto chodzono.
Kathol: A to mogtoby bydz. Boby tez tam podobno / tak
Kosciola nabozenstwem zawolanego / wspomaganie ludzi
tam sie obiecujacych / od dawnych czasow / cudownie wyswiade-
czonego nie bylo: gdyz to tam wosystko zaczeło sie / iako nam
Historie swiadcza / za przeniesieniem na tamto miesce / z Gre-
ckich / potym z Ruskich kraow Obrazu tego / ktory twierdza /
ze go Lukasz swiety malowal. **E**wang: A wierzytby ty te-
mu / ze tam ten Obraz Lukasz swiety malowal. Kathol:
Nie iestta to Artykut wiary: atoli trzymam o tym / ze to tak iest.
Ewang: Lada czemu wierzycie. Kathol: Jako nie la-
da czemu / tak tez nie lada komu. Przed tysiacem lat / y powy-
zej pisali o tym Historycowie powazni / y Pisarze Koscielni: Lu-
zebius / Nicephorus / Mesaphrastus / y inzy / ze Lukasz swiety
Obrazy Panny Maryey malowal / a ze to jeden z tamtych / przez

Histori y wspomnianie darowneych / przed nami przyszło to / y do nas teraz. Alcy my mamy swoiey Affirmatiwy obrone / wy zas na swo Negatiwe nie macie iedno złość / vpor / a żarliwe zapalenie / do sprzeciwiania sietemu wszystkimu / co iedno Katholictwem pachnie. To tylko umiecie. Nie wierze temu: nie może to bydż: A tak nam wszystkimo chcecie wynegowac: nie baczac sie w tym / że o niewiare nie trudno. Latwiey zarosze nie wierzyć / niż wierzyć. Latwiey nic / niż co dobrego czynić / bo stworzył skłomy do ztego od młodości swoeiy. **Eváng:** A choćby y święty Łukasz ten Obraz malował / przedśie nie inšzego iedno Obraz / to iest / farba a drzewo. **Kathol:** A iacoz powiadam / y nie mniemay / żebyśiny o Obraziech co wiecey trzymali / niżeli są / abo o nich trzymac sie godzi. Lecz z strony tego Obrazu co go wspomínamy / to przedśie tuśe / że wważenia godzien wietśzego / niżeli inše obrazy / dla tego / że reka **Evanges** listy świętego malowany / a że osobliwa darow swych prerogatywe / Kościotłowi Czestochowskiemu Pan Bog dat / iż sie w nim tak świętey pamiarki / od wiernego slugi swago / sprawiony v pominek znayduie. Aza niemiemy / że cień świętego Piotra ludzie niemocne vzdrowiat / y opetane od czarta osvobodzat / także iż ciata Pawła świętego opasnice chorym y opetanyem pomagaty. A coż iest cień / iedno cień chusta a opasnica / iedno płotno a sukno: ale iż cień tamenten / cieniem był świętego Bożego / a chusty takiegoż drugiego / przetoż z osobliwie przydanego daru Bożego / oboie to nad przyrodzenie / cudowna z siebie y przy sobie moc wydawato. Coż także o tym Obrazie rozumieć możes.

Eváng: Niechcemy my tak rozumieć / y owšem powiadamy / że Obrazow nie godzi sie mieć / a eścicie / zabobon y bóstwo hwałstwo. **Kathol:** Nie idzie o to / co wy chcecie / abo nie chcecie / ale o to / co z prawdy y powinności macie chcieć / bo kiedyby na wasza Elekcyja przyszło / wszystkimogobyscie w Chrze

Act: 9.
Act: 19.

ścianaſtwie barzo potroſe oſtawili. Lecz że Obrazy mieć wol-
no/ ſami to doſyć daciecie znać / bo te macie w domiach / po ſcia-
nach / po portyrach / po ſygneciach : tak Kalwiniſtorwie / iako y
Aryani. **Ewang :** Przedſcie ich w Koſciela nie ſtawiamy.

Kathol : Tym wieſza waſza obtuda. Bo ieſli zgoła obraz ieſt
zakaſany / iako wiec z onego/co w Ewrodzie napisano : Non facies
tibi ſculptile, przeciw nam wrożyć / tedy Obraz mieć wſtedy/
y zaruſze ieſt grzechem. **Ewan :** Ale ich nie eſcimy. **Kath :**
Predkoſ poſtkoczył do drugiey gadki / nieodprawioſy pierwiſay/
zgoła ich mieć nie macie / ieſli ſie ſami z ſoba y z ſwa nauka zga-
dzać chcecie. Ale aſaz to/iedno v was przeciwieństwo.

Co ſie tedy tyce / eſci Obrazow / tak wiedz / jemy zabnych
Obrazow / nie eſcimy ani chwalamy / iako nas niewinnie poſa-
dzacie. Kiedy mimo Krucyfiry idziem / lubo przed nim czapke
zeymuem / lubo ſie wtkoniem / tedy ona naſa wſciwość / nie o-
piera ſie on/ abo inſy obraz/ ale przed nim czyniona / diryguie ſie
y obraca do tego/co on Obraz znaczy / y eſyin ieſt. **Ewang :**
A toż to ieſt batwochwalſtwo. **Kath :** A toż to ieſt ſezera po-
twarzyć nie odpoziem po rymie / a ze złoſcią pomieſzane gup-
ſtwo/do tych dob tak wiele odemnie ſyſać/nie modz poiać / y nie-
chcieć / co ieſt batwochwalſtwo / opiano nauke Katholicką o O-
braſiach przed wielę ſet lat w onych dwu reiersbach o Krucyfiry.

Hoc De^o eſt quod imago docet non eſt De^o ipſa:

Hanc videas ſed mēte colas quod cernis in ipſa.

Po naſemmy tak ſie moze przetożyć :

Bog ieſt / co obraz znaży ſam nie Bogiem wiemy /

Nan patrżamy / lecz myſla / co w nim widzimy

(czcimy.

Canone
de Ima-
ginibus

Alle Koncyljum Trydentſkie Generalne za Oycow naſzych / do-
ſtonale te nauke wyraziło / y mowi tak : Nie mamy rozuz-

nić /

miec / aby taka moc / ebo Bostiego co w Obraz
 ziejch bylo / nie mamy też w nich nadzieiey pokła-
 dać: Lecz do tego myśl naszą ściągac y obracac
 co nam znaćza.

Dziwna rzecz / że sie w tym baczyc nie możecie / żeście wła-
 snymi przesłanicami Antychrystowemi / bedac takimi nieprzyja-
 cioty / y inszym Obrazom / ale mianowicie Krucyfloxom. A za-
 wtara naša y nadzieia wszytká zbawienna / nie jest vsfundowa-
 na na Niece Pańskiej. Kto tedy stara sie / aby ja wstarczenie miał
 na pamięci. w sercu / y na oczach / a iako Swiety Pawel mowi:
 Piatná y bližny sey na swoim Ciele ponosiť / ten rozumiem / że
 jest miłosnitiem / sluga wiernym / y Uznem Pana Chrystusa
 wnym. A kto zaś tego wszytkiego pamiatke / chce wygładzić y
 zagacíc z ozu ludzích / przez ktore do serca wchodzi / ten pe-
 wnie Pana Chrystusowym przeciwnitiem jest / a wierutnym
 Antychrysta goncem.

Gal: 6.

By byli mieli ludzie rozum / a Pan Bog prze grzech nie
 zaślepił ich byt / potym samym mogli sie postrzedz / kiedy z ta
 wtara przychodzono / Obrazy y pamiatki Umeczemia Pańskiego
 wyracac / że nie Ewangelia / ale wymiszenie Ewangeliey
 przynosono. Aco mdy mly Ewangeliku / niewinnych dziatek wo-
 ka Kathemizacja pierwsza byla / przy odmiatowaniu Krucyfi-
 xow / zakazywac im / aby sie po staro Chrześciansku Krzyzem
 Swietym nie zegnali: Pamiatka to dobrze rozcemnicy waszego
 nastania / za co waszy Autorowie y forytarze / stroga liezba Panu
 Bogu dac beda musieli.

Lecz dobońsze rzecz o naszym pobożnym wzywaniu y szemiu
 Obrazow: Napisano v Pawla swietego: Na Imie Jezu-
 sowo / bedzie sie klaniálo w szelkie koláno / Niebiez-
 kich / Ziemiakich y Podziemiakich. Pytamże cie / kiedy
 bys te hat w droge / a kto z tamtego miesca / gdsie Krucyfixy

Phil: 2.

stawiaia / rzekł do ciebie : Słyś ty co to mówią / Pan Jezus za cie-
 ną Krzyżu umarł / nie ziałbys czapki : Rozumiem iestli odrobis-
 ną ieszze w tobie Chryścianstwa / żebys ział / y swietego Pawła
 w tym wsluchal. A toż / co ten słowy / to Krucyfiks wyobrażeniem
 ieszze głosniey / y do serca przerażkiewcy do nas mowa / co słyśy/
 widzi / wezwra każdy / Eto waszymi kuglarstwy nie iest zaszarowa-
 ny / a Pana Boga ieszze nieco sie boi.

A toż baczyć możesz / że takowe naše czenie Obrazow / nie
 tylko grzechem nie iest / ale owšem nie czenie ich / iakos to o
 Krucyfiksie słybat / grzechemby bylo.

Leż o tych / kudy naybarszey twoy Minister swiegotac po-
 cznie / prośe cie zaday mu odemnie / on text v Moysesza / gdsie
 tak mowi : Sprawili y blache swietey wezcziwości
 ze zlotá / y napisali na niey (robota zlotnicza ábo
 háwtársta) Swiete Pánstie. Wiechzeć powie / co
 to za swieta wezcziwość byta tey blachy / bo musiała bydz iaka /
 darmo to nie napisano / a czemu to nie bylo batorochwalstwem.
 Podobno dla tego / że ta wezcziwość przed blacha / nie dsiata
 sie blasie / leż swietemu imieniu Pánstiemu / iako my o Obraz-
 ziech naszych erzymamy.

Przeczytay sobie wtore Koncylium Nicejskie / naydzieś
 cam doskonata o Obraziech nauka / bo niż tamtego času I cono-
 clasta, to iest / tácy Obrazoborecy / iakosie wy nastawali / ale
 prawowiercni Chryścianie / Papiez z Duchowienstwem / zastac
 wiali sie zaraz o to / pobożnego wzywania Obrazow / broniac
 wśelakimi dowody z pisma / y piera sęgo swyżcau Kościoła
 Apostolskiego : za tym iednym zaciegiem / damci też sprawe.

O Pielgrzymstwie.

Emu / iakos sam porzedzial / iestes też nieprzyiacielem :
 radbym wiedzial dla czego : **Ewáng** : Bo mi sie nie
 nie podo-

nie podoba / czego w piśmie nie maś. **Kathol** : Jeszeż Pielgrzymstwa nie maś w piśmie ? Jużci widze / żeś wielki nieuk / abo nim czego sie czyniś. A o słubach czytaś kiedy w piśmie : **EWANG** : Czyta. **Kathol** : Mogtes czytać / ale podobno niewieś przedsie / co wśasnie słub : bo wy o tych rzecach wolno / a powierschownie tylko / pytaćieście sie zwykli. Przes to bamić też / takom powyżey należaco batwochwałstwa definitywa dał / y tu słub : ktory wtem peronie przyganiac nie będzieś mogt.

Jest tedy słub abo votum, obietnica y przyrzeczenie dobrowolne / ktorym sie Panu Bogu na cześć y dziełczynienie obowiazuje kto / wezmyć / co dobrego w prawdzie / ale do czego iego / ani rozkazanie żadne / ani powinność nie ciągnie / abo też zaniachac czego / z natury swey nie ztego / czego mu zaszywać / ani zakazanie / ani powinność żadna nie bronita. **EWANG** : Dżiwone mi sie takieś zda / to twoie opisanie słubu.

Kathol : Nie będzieć sie zdało dżiwne / kiedy słufnie iego wywody uslysyś.

EWANG : Jedno z pisma prośie cie / nie z Philozophiey. **Kath** : Mny mny Philozophie / a wśasne wykrety / syderstwa / wragania / łaiania / bluznierstwa / z pisma bywaia : Wśysko sie pisma domagacie / a kiedy ie wam wystawia / przed oczy nad słońce iasnieyś / wierzyć mu niechcecie. A toć wnet w piśmie dwa przykłady pokaze / słubow tych takoc sie opisaty.

Nie byto w starym zakonie rozkazania żadnego / aby kto wziałyś dobrodziejstwo od Pana Boga / na pamiatke tego otacz zbudował : posłuchayze Jakuba Patryarchy co słubuje :

Panie iesli będzieś zemna / a obroniś mnie na tej drodze / będzieś mi Panem Bogiem / y ten kámién ktorym wystawil znakiem. Nie byt także mlt powien Syná swego / vprosiłyś go sobie w starosci / oddac na służbę kościelná / przedsie Anna Samuelowa matka tać sie modli : **Panie zastepow / iesli weyżrzyś na wziępienie**

Gen 2.

Lib: 1.

Regum

szluzebnice twoiey / a dasz iey Syná : dam go Panu /
wosyſtki dni zywoťa iego / co teź wezyniła w dziecińſtwie / zawioda
ſy y oddawſy go Kaptanowi naywryſzſhemu.

Num: 6.
A ktori:
Ier: 35.

Przeciwnym obycaiem / nie byto nikomu zakazano wina
pic / brzytwą ſie golic / ale gdy ſie ſlubem kto obowiazal / zanie-
chac tego / iuz mu to wiecey wolno nie byto. A takie ſluby czy-
nili Nazareyzyktorwia / y inſy / o czym maſz w Bibliy / y w Sta-
rym Zakonie / y w Dzieciach Apostoſkich. Takze w Jeremiaſa
Rehabitorwia wina pic niechcieli / powiadaiac / ze go zakazal
im Ociec ich Jonadab / co niepochybnie byto poprzysięzenie
ich / abo ſlubem y obietnicą vperwienie.

A toz maſz z piſmá rozdział rzeczy tych / w ktorých ſluby by-
wają czynione : a ze ſluby Panu Bogu ſie podobają / y mają
bydź czynione / nie trzeba daleko po to chodzić. Mamy to /
Deutor w Kapít : 13. oprocz wielu inſych mieyſc : Gdy obiec-
nicie Panu Bogu poſlubisz / nie omieſztaſz iey od-
dác : ieſli nie bedzieſz chciał obiecac / bez grze-
chu bedzieſz / ale co raz z vſt twoich wynidzie / to
ſtrzymaj.

I. Cor: 13

Z tych tedy mieyſc piſmá ſwíetego / y wiele ráciy ktore ſie
przytoczyć moga / maſz w dobry ſpoſób ſadzić / o Pielgrzymſtwie
naſzym / y obiecowaniu ſie na mieyſca ſwíete. Żadne przykaza-
nie nas do tego nie ciſnie / abysmy ſobie dalſze mieyſce obierali /
do dziekowania Panu Bogu za tego dobrodziejſtwa / abo vpra-
ſania ſobie od niego pomocy y poćiechy takiey : bo to wſyſtko /
tam gdzie obecnie mieſzkamy czynić mozem / y czynim lubo nie-
godne. Lecz poniewaſz miłość Pana Boga / wezynna ma bydź
nie prozmiąca / a iáko ſwíety Paweł mowi : Wſyſtko znos-
ſi / wſyſtko wierzy / wſyſtkiego ſie ſpodziewa /
wſyſtkiemu wytrwa / trudno to ganic / kiedy dla wietſze-
go nabożeńſtwa / vmartwienia ciáta / pokory y pokuty / za grze-

chy naſze

chy nasze / podemuiliamy drogi / a stawiamy sie Panu Bogu dą-
 ley y trudniey / nizeli doma / do dziekczynienia iemu za dobrodziey-
 stwa / oddawajac sluby swe z Dawidem przed wszystkim ludem.
Ewang : Nie widzeby to bylo co chwalic / sukac Panu Bo-
 ga po swiecie by biednego / ktory wszedzie jest / a nie vsac mu / zeby
 cie miał także doma wysluchac / iako gdsie indziej. **Kathol :**
 Otc wafsa stara Pofylna piesn. A inz Panu Bogu nie vsa-
 w Wilnio / kto mu sie stamtad obiecnie do Czeslochowy / abo
 nierwie o nim w Polsce / co iedzie do Loretu / wiec to naprosty y
 v nas / ze Pan Bog jest wszedy / y wyslucha wszedy. Lecz kto Pa-
 na Boga barzo mituie / barzo mu sluzyc chce. Na rodziecznym
 Panu Bogu sercu / wycksta to / nabożne sumnienie / ze kiedy z
 wielkiej przygody abo choroby / cudownie prawcie stworzyl be-
 dzie rozbawiony / aby tez nie pospolitym / a sobie powfabnim a
 latwym sposobem / dobrodzieystwo Boga swego wyslawiat / a
 za nie dziekowal / lecz znakomitym iakim y osobliwym kstat-
 tem. A jest to ochotnego nabozenstwa / y vprzeymey chaci do
 sluzby Bozey / znak wielki. A choc nasze vtrapienia ko-
 tkie tu na swiecie / nie moga bydz przyrownane
 do oney wielkiej zaplaty wieczney / iednak y to mate
 vslugowania nasze / w pokornym bogomodlswie / z onym kub-
 kiem zimney wody / danym w imie Chrystusowe / abo iego zwos-
 leniaka / nie beda bez zaplaty. a iako swiety Pawel wazy: **To**
 tu na swiecie barzo malo y trotko jest vtrapienia /
 nad miare / wielka wage chwały / na wysokości
 sprawnie w nas.

Wiebiałci mady on Krol Salomon / ze P. Bog bo mieysca
 przywiazany nie jest / a przedsie prosi go / o przytomnosć y tak-
 ske osobliwosć / nad inze mieysca / tu Kosciotowi onemu / nowo
 od siebie zalożonemu / do naszej rzeczy wtasnie te slowa mowiac: **Reg: 3:**
Jesli cie niebo y niebiosą ogarnac nie moga / imiey Cap: 4.

ten dom / ale weyjrzy Pánie ná prosbe slugi twęg :
 y wylieza tam o co Pána Boga prosi / między infym mowi :
 Jesli kto zgrzeszywszy przeciw bliźniemu swemu /
 słubem obowiazány stáwi sie tu / wysluchay go
 Pánie w niebie : Jesli cudzoziemiec / (á což tu masz
 Pielgrzymowanie we dwoie / w pisimie / przyjdzie z ziemie
 dalekiey dla Imienia twego / á bedzie sie tu mo-
 dlil / wysluchay go Pánie / zc. Jesli sie lud twoy
 bedzie obracał przeciwko domowi twemu / ktorým
 zbudował Imieniowi twemu / w niebie wyslu-
 chasz modlitwy iego. Wiedzielić y oni Trzey Krolowie / abo
 Medrcowie / ze Pan Bog jest wshedzie / á przedsie do Szawicie-
 lá swego do Bethleem przyszli. Pánna Naswietša takze / ka-
 zdego roku / Hierozolimski Koscioł nawiedzala / nie mając tego
 pćci swey rozkazania żadnego. Kiedyby to ná was przyšlo / wby-
 stekobyscie to byli odprawili wiara domá / w izbie ciepley / nie
 szukając Pána Boga iako Papieżnicy czynia po świecie.

Matt : 2.

To inż masz szera Katholiccka sprawa / o wszystkim tym
 troygu / co sie tu w ten Traktat krotko zawarło / to jest / o wy-
 zwaniu Swietych / o Obrzązku / o Pielgrzymstwie. Jesli áfe-
 ktem á vpozem narabiac nie bedziesz / á pobożna / myśla ná obro-
 nie wspomniany / tych to punktow zasadać sie bedziesz chciał /
 y wvazat / iako wshytko z pisimá y racy iagó bierze sie / iako mocno
 y skladnie sie konkludnie / v sam Panu Bogu / ze nie bedziesz
 Religiey násey takim nieprzytacielem / takim sie stawisz : bo iesli
 nie idno / tedy drugie / podaćci do sumnienia w przod / potym
 do vmarowania bedzie mogło / ze nie tak zgotá sa to Papieskie rze-
 czy (iakosćie mowic zwykli) ktorých sie trzymamy : To jest /
 ze nie Papież ich wymyslił / ktorzy / ale / ze swoy poczatek / fun-
 dament y wlasny pochop z pisimá szerego / y słowa Bożego bio-
 ra. Pánie Boże wam day vpanietanie.

PRZYCZYNA XXVI.

Ze w Kościele Katholickim / w każdey służbie
Bożej y usługowaniu Sakramentow świętych /
sa Ceremonie poważne : Temi Ewangelicy
pogardzili / á przed sie inšych sobie
nawymyślali.

W Tym Traktacie / naprzod przydzie nam powieścić / co
sa Ceremonie / potym / iż bez nich w Kościele bydsz nie
może / wiec iako do nas przyšly : náostatek / że każda
z nich ma / abo przykład z pišmá / abo racya swa słusná w pi-
šmá vgruntowana. Poznamy ob pierwszego.

Ceremonie własnú o nich mówiac / nie sa rzecz / iako wężni
mówia / de essentia principali, to jest / z istoty iakiey samey służby
Bożej / ale sa powierzchwa przypawa dla obyčajiu y sposobu oso-
bliwše^o w odprawowaniu służby Bożej. Bez ktorých czasu wiel-
kiey potrzeby / może bydsz / tednak záwsze zniemi lepiej / nabo-
żniey / á z wiéłšym wzbudzeniem y budowaniem siebie samego
y bližniegó. W Starym Zátonie / często tego słowa Ceremoniy
wzywają : Paweł święty rozkazuje / aby w Kościele wšyſtko or-
dinowno / to jest / porzadnie sie dšalo / á przeto onž sam do
Koryntyán o Wieczery Pańškiey pišac / dosyć dostatecznie / dáie
przed sie znác / że iestže czegoš bylo wiecey poerzeba / y obštada di-
šponowanie tego / do swe^o przyazdu y rozrządzenia oštátka. Ten-
ze nad tym / iesli Biatagtowa z zašlona / czy bez zašlony w Kościele
dlic sie ma / długo sie zabawia / co jest zgotá obyčaj abo Cere-
monia. Ale ktož tego nie widzi / że każda služba Boža w Kościele
le musí sie dšiac / iakimkolwiek widomym sposobem / a pewnie
napowážniejšym / y naprzyštożniejšym.

O dawniejšych Ceremoniách mamy v oných dawnych Cy.

cow / v Klemensa w Konstitucyach Apostolskich / v Dionizyusa
Areopaty / v Tertuliana / Polikarpa / y innych rowniekow Ne-
postolskich / abo po nich zaraz bedacych.

Ioã: 24. Ktore tez Ceremonie w średnim wieku y pomizey nastawa-
ły / te naywyszy Biskupowie Rzymscy / iako Pasterze y Oycos-
wie Czeladni nastarzcy / w domu Bozym / wedla tego iako wi-
dzieli potrzebe / wzyczay między ludzie w Kościele Chrześcijań-
skim przywodziłi / a kto ich rozkazaniem w tymby gardził / Panem
Luc: 10. Bogiemby / iako Pan Chrystus sam mowi / gardził.

Mamy tedy iuz co sa Ceremonie / iaka ich potrzeba / y iako
do nas przyszly y przychodza. Ostate iesze pokazac / iako maia
fundament z pisma: Pomowimy o niektórych.

Pierwsza v nas Ceremonia / wchodzac do Kościoła / kropic
sie woda święcona / wchodzy do Kościoła przezegnac sie Krzyzem
świetym / na kolana vkleknac do modlitwy / czasem pasc na o-
blice / bic sie potym w pierś / rece nabożnie podnosić do stwo-
rzyciela swego / y iako co tomu Pan Bog / w goracym tego nabo-
żeństwie do serca pada. Kropienie woda / przypomina nam / że-
smy przez wode Chrztu swietego / naprzod do Kościoła wpro-
wadzeni / a zyczay ten perwie od Apostolow posiedi / abowiem
Alexander Papiez dziwnie pobożny / w stu dwunastu lat / po
Panu Chrystusie tak piše: **Wode sola potrzęsiona / lu-**
dowi blagosławiamy / aby wszyscy nie pokropie-
ni / byli poświęceni y oczyszczeni. A to wszystkim
Kapłanom rozkazujemy. Abowiem iesli popioł
Jalowicy / pokropiony krwia / lud oczyszczał Zy-
dowski / tym wiecey woda Boskiem modlitwa-
mi poświęcona / to sprawi / y od pokus a chytr-
ści ich obroni. poty słowa tego. A te Ceremonia / nie tak
wspomina Alexander / iakoby ia on dopiero wsezynal / ale iako

In mago
volumi-
ne Con-
cilioꝝ.

te / kro-

te/ ktora dawno przed soba bedaca potwierdza / a zaby tey nie
poprzestawano rozkaznie.

Zegnanie sie Krzyzem swietym o raz / z wiara Chrześciana
sta nastato / y nam teysee Chau Zydowskiego nastapito / ktorym
y teraz Zydowie sie Krysla. Mamy o tym wiele v tych / co Tra-
dicye Apostolskie opisali / y bez niego w Kosciela Bozym / nie
sie nie zaczyna / ani sie konczy. Wszyscy tez dobrzy Chrześcianie/
tego znaku zbroie na sie ktada / przeciwko wszystkim tak dusznym
abo y cielesnym nieprzyjacioiom.

Ten znak Krzyzowy / rosciagnat nad Synami Jozepho-
wemi Patryarcha Jakob / gdy im iako Wnukom swym btogo-
slawil. Ten znak satanom/iako o Julianie Apostacie pisa/zawisze
straszny bywat iest y bedzie. Ten znak / iako Doktorowie swieci
z pismia weza / pokaze sie na niebie / w on dzien straszny / kiedy
Chrystus Pan a Zbawiciel nasz / przydzie sadzić żywe y zmarte.

Padać na kolana nauczył nas P. Chrystus sam y Paweł S.
Na oblicze tenze Pan Chrystus w ogroycu. Bić sie w pierś
Jawnogrzesznych. Rece podnosić y rozkładać/Dawid. Troche
sie tu wspomniato / Ceremoniy naszych w pismia fundowanych/
z ktorych iako y z inszych/Ewangelicy sie wragaja.

Jest y inszych Koscielnich nabozenstwa naszego spraw wie-
le/ktore pospolity zwyczaj Ceremoniami nazywa / iako to swie-
cenie szot/ swiec / Processye / tak Tuedzielne iako y insze / y tym
rzeczy wiele podobnych / o tych takze wszystkich ogutem / każdy
Chrześcianin / nie watpliwie to moze trzymać / ze y naymnieysza
y naywietsza z nich / ma swe fundamenta / lubo z pismia / lubo z
podania Apostolskiego.

Wieszli kto wydwornie / o ktory z nich pytaao sie / trafi na
Katholika / choc Duchownego / choc Swietckiego / co mu nie
bedzie vmiat zaraz odpowiedziec na wszystko / niech nie rozumie /
zeby inż na to dowodow / obron / y raciy nie bylo / ale ze nie ma
padl na takiego / co by ie vmiat y wiedzial / pewnym bedac / ze w
Kosciela Chrystusowym / iako w starbnicy vmiacienosci nieo

Gen: 29

Matt: 24.

Apo: 7.

Apo: 11.

Luc: 22

Acto: 19.

Eph: 5.

Matt: 26.

Mar: 14.

Pfal: 62.

Pfal: 87.

przebrány / so tego wſyſkiego co on trzyma / niezwyčajone o-
brazy a przyczyny wielkie poważne.

Na wroganie Ewangelikow mało co dbamy / bo ci / iako
Apoſtol Judaſz mowi / bluźnia co nierozumieia / a tym nie tyl-
ko z ſtrony Ceremoniy / ale y z ſtrony ſamego Boga w Troycy
jedynego / y Sakramentow ſwigtich / nayużeſzy Theolog / nie-
uczyni doſyć / by im y Stary y Nowy Teſtament / oraz przyczy-
tal: naydą oni przedſie / czym przeczyc.

Luc: 4. Ale jednak też Pan Chryſtus ſam ſobie tylko / takie odpowie-
dźi y dysputowania zachował / co od nich Szatan uciekaia / a
Saduceuſowie zaraz vmiłknąć muſia / a nie daie tey prerogaty-
wy / iedno eſam / barzo wybranym naczyniem ſwoim.

To też iuż doſyć y Ceremoniach naſzych / a tym eſam niech
ſie y Abverſarze w ſwych porachnia dobrze / a z ktorego piſma
wzięli ſwe obrzedy / poſtepowania / formy mow / co ie tak eſto
odmieniaia / niech ſprawa dadza. Wielkie w tym wſyſtkim nie-
ſtacki bywały zawiſe / y odmiany eſte. Nie zmyſla ſie to na
nie. Ci co kiedy ſpokli z nimi miewali / a ich rzeczy powiadomi /
dobrym ſumieniem zawiſe to ſeznać mogą.

PRZYCZYNA XXVII:

Ze naſzy kiedy kaza ábo piſa przeciw Ewangeliz-
tom / nie láia / áni rzeczy ſwietych bluźnia. Oni
w tym oboyy / práwie nádziecie obron y do-
wodow ſwych / polożyli.

Eph: 4. **R**acholicy naſzy / iłtroć piſa przeciwko Ewangelikom / ábo
diſputuia z nimi / wyſtrzegai ſie wſelakiego ſtorzeceń-
ſtwa / a miánowiecie bluźnierſtwa: pominac narozkazanie
Pańſkie / abyſiny byli ſtromnemi / cichemi / iako y on cichy ieſt.
na vponinanie takze Pawła ſwietego: áby żadna mowa

zła / z wst naszych nie wychodziła / kiedy fałsz fałszem /
bład ich kacerstwem / onych samych heretykami nazowa / to iuż
wszystko kłamie / jeśli też którego Autora albo Heretika ich / z żywota
tego zgánionego / nie dobrze wspomnią / y to rzadko bywa / da-
ley iuż nie postapia.

Oni zaś / wszystkie swe nabystrzeysze dowcipy / na to obraca-
ją / iakoby nam dotkliwie kłaić / co nabarsiey stworzyc / tytuty
rozmaitemi przesywać / spotwarzac / swiatu ohydzać / y nas / y
Zakonniki / y Doktory / y przetożone nasze / tak duchowne iako y
Swietckie mogły.

Alle to iuż mnieysza / by na tym przestáli / a nam tylko teraz
co sie znamy / y tego wieku ludzom kłaić. Leez żaden Ociec
swiety / żaden Papież by napobożnieyszy / nauceńszy / przed nimi
sie nie wybiega / wszystkich w obec szałnia / szu / biednikami / bat-
wochwalcami / Antychrystami nazywając.

Jesze y toby znosnieysza / ludzom przedsie kłaić / na ktore
mogła paść / po ki tu w Ciele byli / w prywatnym życiu ich / nie-
doskonatosć iaka.

Alle wyuzdanie ich stworzecznistwa / y Poganstkie prawie blu-
źnierstwa / iako poczytac / przeciwko Trojcy swietey. Przedwie-
czności Chrysta Pana / Duchowi swietemu / Sakramentowi
Ciata y Krwie Zbawiciela naszego / Pannie Nasrctetsey / wszy-
stkim Swietym / a swietecom w niebia.

Z tego / iest tak wiele po ich Ksiegach / ze to bosyc złe / y strach
samemu czytac / nierzucac przed ludzmi powtarzac. Dyzyc tego
sobie ma każdy / komu sie to raz czytac crasito / aby mu wietzne-
mi czas / drugi raz na pamiec nie przychodzil.

Wszystkiego tego Luterstkie Tomy: zwlascza w Ksiegach
de Captiuitate Babylonica, de Papatu, w Biesiadnych / na iac-
wia / od własnych iego Discypulow / wydanych do druku Ko-
znowach / aż do oprzykrzenia sa petne / także nasladowcom tego /
pisma Kalwinowce / Bezine v nas w Polsce / Krowickiego /

Grzegorzowe / Budnego / Socynowe / Smalcuſowe / y inſyich wiele. Pánie Boże day każdemu co ie czyta / z okrutnych bliźnierstw powſtanie.

PRZYCZYNA XXVIII.

Ze Kátholicka wiára dobra z iey dobrych owocow / poznác to / że Ewángelicka zła / z iey tákże zlych owocow.

Matt: 7.

NJe máia nic czeſciey / w wſciech ſwych Ewángelicy / iáko one ſłowa Pána Chryſtusowe: **Z owocow poznacie ie.** y chca nam zaruſe / bydz nimi ſilni / mowiac. Pan Chryſtus powiedziat: że z owocow poznác fałſzywego Proroka: Kieja Kzymſcy / pełni ſa zlych owocow / ſa tedy fałſzywi Prorocy. Lecz my pokazem / że ta woda / ná náſze kótá iſc ma / á że to po nas / nie po nich rzecono / tym ſpoſobem.

1. Corin: 10.

Pan Chryſtus cokolwiek mowi / prawdziwie mowi / iáko wieczna prawda / y pewna to rzecz ieſt / że po zlych owocach poznác fałſzywego Proroka. Ale trzeba wiedziec / o iákich tu owocach Pan Chryſtus rozumie / bo gdsie przez owoce bedziemy rozumiec / grzechy potoczno zlych ludzi / iáko to píanſtvo / nieczyſtoſc / takomſtvo / mejoboyſtvo / y inſze ztoſci / barzo pobladziemy / gdyz takowe grzechy / y o dobre Proroki ſie kuſa / o ktorych S. Páwel mowi: **Kto ſtoi / niech ſie ſtrzeże by nie vpadl:** Jáko wiemy po wielkim Proroku Dawidzie / co ſie mu traſto / nie wſpominaiac miedzy 2 poſtoſty / Syná zátrecenia. A kiedyby ták argumentowác miáno / zadnaby wiára ná ſwieciec dobra nie byta / bo w kázdoy nayda ſie / iáko dobrzytak y zli: záczyń wſkazawſzy w ktoreykolwiek / dwuch ábo trzech zlych / mozonoby rzec / tych owoce zle / to y wiára zla. Przecáw rozumowi przyrodzonemu / nie tylko przecáw piſmu / taki dowod: a wždy

Adwerſ

Adwersarze nášy moc w nim wielka pokładają / w tym sie nie
 baczac / że y z tey miary wielki defekt ma / iż oni ze złości tych
 teraznieyszych Kiezy / chcą posadzać naukę / ktora kilanaście set
 lat / ich złości poprzedziła: Ktemu / że nie poznali sie iestże / ze
 wszyscy Kiezy / po serotkiem świecie / a nie godzi sie z tych tylko
 wspominać / a pobożnych / światobliwych / ktorych wśędzie bære
 30 wiele / omiść.

Rozumie tedy Pan Chrystus / na tym miejscu / nie grzechy
 potoczne z tych ludzi / ale owoce z tych Prorokow. Opisują te owo-
 ce y grzechy / Apostotowie święci / na wielu miejscach: Judas
 święty między innymi / te miaruie / **Maiestat bluźnić** / (pe-
 wnie Boży / y świętych jego) zwierchnością pogardzić.
 Święty Piotr: **Listy świętego Pawła fałszować** / na
 swe y czyie inſze zadrženie. **Pawel święty: Nie ſzã-
 nować trzody Pána Chrystusowey / mowić prze-
 wrotne rzeczy / przemieniać sie w Apostoty Chry-
 stusowe / a bydź Ministrami ſatanſkimi / zamie-
 ſzać ludźie / a chćieć wywrocic Ewangelia Chry-
 stusowa: Owo zgotã kłamstwo / bluźnierstwo / roſterk w wie-
 rze / niezgodã / ſekt czynienie / niſzenie obyczajow dobrych / za-
 wodzenie y gorſzenie ludźi / pobudzanie grzechom / pozwalanie
 roſpuſty / y tym podobne rzeczy / to ſã wlaſnie owoce fałszywego
 Proroka / bo inſy człowiek choć ſty / kiedy nie wdawa ſie za Pro-
 roka / takich owocow z siebie nie bedzie wydawał / ale takie takie
 ſie powyżey wspomniaty / a ktore ſwięty Pawel zowie: **Wzyn-
 kãmí Ciãkã.****

Teraz tedy przydźcie ſie nam porachować w tych Owocach.
 Nášych Katholickich Prorokow / ſwiętych onych Papięzow /
 Biſkupow / Mezennikow / Wyznawcow / wiec y Ceſarzow /
 Krolow / Księzat / Pánow Katholickich / co ich / Proroctwa /

to jest / nauki naśladowali / owoce iasne y obwołane sa / wwszystkim
 mu swiatu. Gdzie iedno z wiara Kacholicka przysli / od bat-
 wochwalstwa ludzi / do poznania prawdziwego Boga przywo-
 dzili: Odkupienie nasze / przez krzyzowa meke Zbawiciela naszego
 go / kazdym sposobem wstawiali. Boiazniey Bozey / posluszenia
 swa zwierzchnosci / y wswelatich inszych cnoc Chrzescianskich /
 ludzi wczyli. Krolestwa / Rzeczypospolite / prawy dobremi /
 przetozenstwem powaznym / tak Duchownym / tak Swietckim /
 wtwierdzaly: tu szesliwemu a spokojnemu / w boiazniey Bo-
 zey a mitosci blazniego zyciu / wwszystko sporadzajac.

Slepy tylko / ten nie widzi / po samychze Kosciotach / we
 wwszystkich trzech Czesciach serokiego swiata / po fabrykach / Klas-
 storow / Szpitalow / kostem y nadaniem nieosacowanym / wy-
 stawionym / dobre owoce Kacholictwa naszego. Nie na Anty-
 chrysta ci pewnie robili / ktorego wtasnie dzieto / Chrystusowym
 bydz przeciwnikiem / bluznic Przybytek: y swiete iego / nie roz-
 zmnazac y szepiec chwate abo pamiatke iego. Znac ze prawica
 Boza spot z nimi robila. Wo sie zdumiewac nad tym teraz przy-
 chodzi / iako to pierwey / domowym y lichym swym dostatkem /
 ale zapalonym w mitosci Bozey sercem / iedno gdziekolwiek
 zawołane miasto / tak wiele tego sprawic mogto / czemu by teraz /
 bogactwa cacych Krolestw / ledwie podotaly.

Nie godzi sie tez tu przepomniec / wypraw onych wielkich
 a czestych / wwszystkiego Chrzesciansstwa / ktore sie byly pocety o
 koto Roku tysiacznego / dzierwiecdziesiatnego y piatego. Za Vr-
 bana Papieza / y Cesarza Henryka / dla odzyskania ziemie swie-
 tey / y Bozego Grobu. Nie sanowaly sie w tamten czas / Ksia-
 zeta wielkie / y Krolowie zacni / Cesarze samuz / przeciw Sarace-
 nom y Turkom / wywodzac mnostwo ludu Chrzescianskiego
 z soba / wojnac malo nie putora sta lat / wielka przewaga / a dzia-
 rownym czesto szesciem z nimi. Zdarzyl byt Pan Bog / ze o-
 siedli byli tamte kraie / y w Hieruzalem Krolestwo zalozyli.

Prawda ze za grzechy nasze / prze nawatnosc bliskich nie-

przyciotal /

przyjaciół / a odległość ratunkow y posittkow Chrzesciãnskich /
 zaś sie tego odbieżeć musiało / atoli za takã y dziwnã opatrno-
 ściã Bożã / czego moça Chrzesciãnstwo nasze dobziżyć nie mo-
 gło / nabożeństwem przedsie do tych dob trzyma. Bo y Zbã-
 wiciela naszego Grob / y miejsca tamte błogdławione / gdzie
 starwały nogi iego święte / zakonniczy wiary naszej obmieściwoia /
 wstawizna ofiare y modte Panu Bogu z nich oddając. do Kro-
 tych Pielgrzymow przybywa każdy rok wiele / co nawiedzaniem
 tamtych miejsc // y przed Pogány wiare nasze wyświadcziã / a
 dobrodzeystwa Zbawiciela naszego / y cudowna pozostałe miej-
 sca / wstawiaia.

Nasze tego prawdziwe opisãnie / w listãch peregrynãciey
 Hierozolimskiej / Jasiãie Oświeconego Zsiãziãcia Mikotãia
 Krystopha Radziwila / Woiewody Wileńskiego. zc. Ktorych czy-
 tãnie samõ / o tamiecznym nabożeństwie / w Katholickim sercu /
 wielkã miłosć ku Panu Bogu wzbudza / a coż miejsca wlasne /
 ofobliwa do tego moc y dar maiaće.

Nie dãliby tym świętym pãmiãtkom / dluogo Adwersarze
 nasze / by w ich mocy byty / w siebie miejsca : podobnoby sie mie-
 dzy nami / gorzej wysspat Pielgrzym / nizeli teraz miãdzy Pogány /
 gdyz oni to wszystko skãlunia / a ziemi owocãmi zowia. Ale nie
 przestana da Pan Bog pobożni Katholicy / wedla Psãlmu :
Wstępowac w przybytek ten / y adorowac gdzie
stały nogi iego / a starac sie o to / iãko Zsiãis prorokowat /
zeby Grob iego byl głosny y sławny.

Ozãchowanu zaś y owocach Adwersarzow naszych / y tych /
 co sie wedlug ich prorocwã rzadzili / y rzadzã / iz sie inż mowito
 nieco / w Przyczynie piãtey / niechce tu wiele powtarzãc. Nie
 wspominaiać Aryanow / y dawnych roznie zwãnych Herety-
 kow / w wiadomosci w wszystkich iest / co Zyskã w Czechach ro-
 biał : po Ktorym wiejskiego gminu / w Niemcech inż za Lutrã / y
 okkãzya pisim iego / powstało wzburzenie wielkie / przeciw Du-

Psal: 131

Esaie
Cap: 11.

chowieństwu y Panom swym / co ie chtopia wojna zwano / y te^o
raz zowia. Szly zaty m inse wojny / w Niemcechże przeciw
Cesarzowi / we Franciey przeciw Krolom / z niezmiernym krwie
roslaniem / a pustoszeniem naywiecey Kosciotow / wiec Holan-
dow y Zelandow / z wladzey dziedzicznego Pana / wybicia sie.

W zamorskich Krolestwach / dosyc takich owocow tez / na-
patrzano y nasluchano sie / a w swiezej pamieci / glosny barzo ie-
den / we Szweciey / Natasnieyssemu Zygnuntowi Trzeciemu /
Panu / Panu nassemu Mitoscetwemu / Krolowi Polskiemu y
Szwedzkemu / r. r. oyczystego iego Krolestwa / fortelne y gwa-
towne odiecie.

Allez dla tego porownywania owocow / Historiy sila trze-
baby przepisac / o tym tak iuz stane / nie watpiac / ze kto prawodzi-
wie bedzie chcial sadzic y wozac / owoce naszych przez kilana-
ście set lat / a tych nowych Prorokow / choc przez te kil osmdzie-
siat / i z za pomocą Boza / wielką rozność obaczy.

PRZYCZYNA XXIX.

Ze Kosciol nasz wazy / i z Antychryst on glowny ie-
sze nie przyshedl / a Ewangelicy przeciwna rzecz
twierdza y koniecznie to wprowadzic chco /
przeciw wszystkimu pismu / ze iuz
przyshedl.

Rosciot Katholiccki trzyma y wazy / ze wszystkimu Doktorzy /
co ich iedno byto na swiecie / Dycow swietych / ze przed sa-
dnym dniem samem / wielki y naygtownieyszy przeciwnik
Chrysta Pana / przysc ma : Czlowiek poiedynkowy / syn zatracca-
nia / wywyskaiac sie nad Bogą samego / cuda czyniacy moça hā-
cāńska : Prześladowca na głowę wszystkim wiernych : Burzyciel
Nsfey swiety / y wszystkimu do chwaty Bozey y zbawienia nale-

żacego :

żacęgo: Błaznierca Boży / Świętych y Przybytku Bożęgo: A tego okrutne y niesłychane Tyraniſtwa / ma trwać nie długo / ktoręgo Pan Jezus zabije / duchem wſt ſwoich / y oſwieceniem przyſcia ſwoięgo.

Tęgo wſyſtkięgo co ſie tu o Antychryſcie powiędziało / ſo po wſyſtkim piſmie / iarone wyraźne ſwiadectwa / ktorých tu nie co bedziem wſpominać / a w kaźdym znajdzie ſie ktora / z tych wyliczonych ſeuk / y właſności Antychryſtowych. Naprzod. Zbawiciel naſ / v Mattheuſa ſwiętego tak mowi. Gdy wyżrzyćie obrzydliwość ſpuſtoſzenia / ktora opowie dziana ieſt / od Danięla Proroka / ſtoiac na mieyſcu ſwiętym / kto czyta niech rozumie / a bedzie wſtrapiętie wielkie / w tamten czas / iakie nie bylo od poczatku ſwiata / aż dotad / ani bedzie / a by nie byly ſkrozone tamte dni / nie bylo by zbawione wſytko ciało / ale dla wybranych / skroca ſie tamte dni. Powſtana fałſzywi Chryſtuſowie y Prorocy fałſzywi / y dadza znaki wielkie y cudá / żeby wblad byli przywiezieni / ieſli moze bydź y wybrani / a zaraz / po wciſtku dni onych / ſłońce zacięmie ſie / y mieſiac ſwiatła ſwego nie da / y gwiazdy z nieba padac beda / y mocy niebieſkie poruſza ſie / a tedy / po ka ze ſie znak / Syná Człowieczęgo / na niebie. Toż máto nie w te ſłowa napięſano v Marká s. A iż Zbawiciel naſ na tych mieyſcach Danięla czytue / wypięſemy teź / wſytko ięgo o tymię Proroctwo. W Kapit: ſiodmęy ma te ſłowa: A ſłowa przećciw Naywyſſęmu mowie bedzie / y ſwięte zetrze y bedzie mnięmal żeby mogli odmienić / czasy y práwa / y beda dane w rece ięgo / do czasow / czá-

Cap: 24.

Cap: 13.

Daniel: Cap: 7.

ſu y pot

su y po czasie. w Kapitułe siedemnaſtey: A ci co z nim
 (co ieſt z Antychryſtam) oſpęca ſwiatnice mocy / y
 odeyma wſtawieczna oſiäre (perwne Miſa ſwięta / bo ſie
 to ná co inſog wykladać nie moſe) y dáda obrzydliwoſć
 w ſpuſtoſzenie. Po niſzey potym: A uczyni wedla wo-
 ley ſwey Krol / y podnieſie / y w wielbion bedzie /
 przeciw każdemu Bogu / y przeciw Bogu Bogow
 mowić bedzie wielmoſnie / y powiedzie ſie mu / áz
 wypelni ſie gniew / á Bogá oycow ſwych nie be-
 dzie poważał / y bedzie w poſadliwoſciách nie-
 wiaſt / á o żadnego Bogá dbać nie bedzie / á bo-
 wiem przeciwko wſzytkiemu powſtanie. Bogá lecz
 Máozym / ná mieyſcu ſwym czcić bedzie / y Bogá
 ktorego nie ználi oycowie iego / czcić bedzie / zlotem /
 ſrebrzem / kámięni drogimi / y rzeczám koſtowa-
 nemi. A ſpráwi / że obroni Máozym z Bogiem cu-
 dzym. Przez Libią teſz y Murzynſka ziemia przyedzie
 Swięty Paweł do Theſſalonicensow 2. Kap: 2. máło nie por-
 tarza wſyſtkie o tym ſłowá Pána Chryſtuſowe / takſe y Danięła
 Proroká / á piſe tak: Niech was niſt nie zwodzi za-
 dnym ſpoſobem / (to ieſt / żeby byt błęko ſadny dzień) á bo-
 wiem / ieſli nie przydzie odſtapienie wprzod / á
 obiawion bedzie czlowiek grzechu / ſyn zátrocenia /
 ktory przeciw ſie y wynoſi nád wſyſtko / co zo-
 wia Bogiem / ábo cza / ták / że y w Koſciele be-
 dzie ſiedział w kázuiać ſie / iákoby byl Bogiem / nie
 pámietacie / że kiedy byl w was / tom wam powie-

dział / á teraz co przestadza wiecie / áby byl obia-
 wiony swego czasu: Abowiem tajemnice iuz sprá-
 wnie nieprawosci / tylko áby ten / co teraz trzyma/
 trzymal / áz bedzie znieiony z posrodka. A w te-
 dy/ziawisie on zlosliwy (to znac/ze osoba pojedyncza)
 ktorego Pan Jezus/zabije duchem wst swoich/y zni-
 sczy oswieceniem przyscia swego / ktorego przy-
 scie iest/ z sprawy szatanstkiej/ we wselakiej mocy
 y znakach / y cudach falszywych / y we wselakim
 zwodzeniu/ nieprawosci tym ktorzy gina. Jan S.
 tak pisze w Obiawieniu Kapitule 13. y Kapitule 17. Adana
 iest bestyey (ktora Antychrystem wshyscy rozumieja) moc/v-
 czynic miesiacow czterdzieści y dwa / y otworzy-
 la wsta swoje / do bluznierstwa na Boga / bluznic
 imie iego y przybytek iego / y tych co w niebie mie-
 skala y dano iey woynie wieśc z swietymi y zwy-
 ciezyt ich: Troche nizey. A widzialem druga bestya
 wstepniaca z ziemie/ y miala rogi dwa podobne
 barankowi/ y mowila iako smot/ y moc pierwszey
 bestyey wshytka czynila/ w obliczu iey/ y sprawila/
 ze ziemia y mieszkaiacy na niey/ wzywali bestya
 pierwsza/ ktorey zagoula sie rana smierci / y czyni-
 la znaki wielkie / ze tez y ogien wstepowal z nieba/
 w obliczu ludzi / y dano iey/ áby dala ducha obra-
 zowi bestyey / y uczyni / ze ktokolwiek nie bedzie
 wzywawal obrazu bestyey / zabija go / y uczyni / ze
 малы y wielki / bogáci y vboodzy / w oney niewoli

bedo miec platno ná prawey rece / abo ná czolách
 swych / á żeby nikt nie mogl kupowac / ani przeda-
 wac / tedno ktory bedzie miał platno / abo imie Be-
 ſtey / abo liczba imienia iey / tu madrość iest / kro-
 ma rozum niech liczy liczba Beſtey: Liczbá abo-
 wiem czlowieká iest / á liczbá tego Szesć ſet ſzesć
 dziesiat y ſesć. Poty Jan ſwiety. Jest inſzych mieyſc kilá
 w piſmie / ktore Antychryſta wspomina / á tych dla objaſnie-
 nia y lepszego wyrozumienia / uż wspomnionych omiáć ſie nie
 godzi: Mowi Pan Chryſtus do Żydow / v Jana Światego w
 Kapitule Piátej. Jan przyſzedł w Imie Oycá mego /
 á nie przyieliſcie mie / ieſli inſzy przydzie w imie
 ſwoie (to iest Meſſyaf Żydowski Antychryſt ktorego czekaic)
 táme go przyimiecie. Apoſtol Jan Świety 1. Kapitule 2.
 Ten iest Antychryſt / ktory ſie przy Oycá y Syná.
 Táme: Wſeláki Duch ktory wyznawa / że Jezus
 Chryſtus przyſzedł w cieie / z Bogá iest / á wſelá-
 ki Duch ktory rozrywa Jezusa / z Bogá nie iest / á
 ten iest Antychryſtem. Teſe tenże Ephes: 2. Kto nie
 zeznawa / że Jezus Chryſtus przyſzedł w cieie / iest
 wodzićcielem y Antychryſtem. Te wſyſtkie mieyſca
 przytoczone dowodnie wyſwiadczaia / co ſie ná początku o An-
 chryſcie / z zeznania Katholickiego powiedziáto.

Lecz Adwersarſe náſy / wiec wſyſtkich Sekt / zaſtoniwoſy
 ſobie czoto / aby ſie piſiná nie zawiſtydác nigdy / y ludſi co te cze-
 taia / ſnieta wezyc y piſac / że Antychryſt uż przyſzedł / w oſobie
 Papięzow Rzymſkich / á inſzego uż oczekywać nie potrzeba. Te-
 go niepobożnego wymyſlu / pierwſzym Autorem był Luter / y nie

smaydzie go v zadnego Pifarza / choć Heretyckiego przed nim. A to chćwie od niego zaraz insy Sektarze porwali / y bronia tego / iako naperwneyfego artykułu wiary: bo do zasterdzienia ludzi / przeciw Scolicy Rzymfkiej / a przewabiemia ich do siebie / dzwienie im ta nauka pomaga: abowiem / krotzby pod Antychryfem chćiat bydz: a konuzby sie wiara y nauka Antychryfowa podobac miata:

Lecz iako ta nauka wiele ludzi do siebie zarciedli / tak tak sama nauka / ten Artykul sam / miatby ie zas od nich odwodzić / kiedyby za grzech iakis / ostatnia slepota od Pana Boga nie byla pokarami. Gdyz iest to / w tym punkcie / tak grube / ktorego nad nimi zazywaja omanienie / ze grubfego a znaczneyfego trudno znaleśc.

3 Obiarcienia swietego Jana nawiecey narabiacia. 3 Kap: 13. y 17. ktore / by nie to / darono zarzucikby / ale ie dotad waza / iz w nim nayduia siedm pagorkow / na ktorych mienia ze Rzym stoi / choć tuſe / ze ich nie siedm / ale siedmnaście nalaztoby sie: ktemu / ze tam o biateygtowie / krewia swietych opoiony czytala / co v swych sluchaczow / snadnie im na Papieza windowac / iz Heretyki / ktore omi swietemi zowia / wyklina / y karac kaze.

Alle na pohanbienie tey mowy ich / nie trzeba nic wiecey / iedno tancz Kapituly wystawic. Poniewaz tak mądrzy / ze wniecia te siedm pagorkow / y biatagtowe opoiona / y miasto nad nimi panuiace wytkadac / niechze wytoza y ostatel / a tak barzo doſkonali Theologowie. Niech rozporozdza / iako Jan swiety wspomina / Sakrament tey Niewiaſty y bestyey. Co to za bestya / co na niej Niewiaſka siedzi / y co byla / a tuż tey nie maſt: Co tam za Krolow siedm / piec ich zgineto / hosty iest / a siodmy iefze nie przyſedl: wiec ktorzy to Krolowie / a ma ich bydz dziesiec / co moc wezma po bestyey. Wiec imie bestyey / y liczbe imienia tey / ſeſc ſet ſeſcdziesiat y ſeſc: a ma toz tam iefze tego. Przeto potrzeba tu / nie lada wymyſlnych wykretow / coby te

Kapituły y inſe przy niej / takſza Damiela / y Ewangelię na Pa-
pieżu Rzymſkiego / kierować.

Alle ſoro Miniſtry / y Ewangeliſki / odwiedzieſz od ſied mi-
pągorkow / y niewiaſty piąney / ſiżana ſie niememi iako rybi⁶ / y
poca ſie / krecą / piſmo ſpocac / y prawię po nim depac / wſyſtęł
wſtyd y Boiażni Boża odrzuciwoſy / coby iedno to / w ſercach
ludzkich oſtać ſie mogło / że Papięz ieſt Antychryſtem.

Lećz nie potarał Pan Bog ieſze luźi / taką oſpatoſcią / że-
by nie mieli porywać ſie / w poſłuſzeńſtwie zwotaſzają / Koſciota
Katholickiego / do czytania wſyſtęłch tych mięyſc / co o Anty-
chryſcie mowią : lubo od Ewangeliſkow ſamychże cytowanych.
Co czyniac oſzywiſcie znajda / y prawię rełomą wtaſnemi do-
mącaia ſie / chytrych ich wykretow / a opacznych y zfałſzowanych
wykładow / ktorem i narábiaia / na Papięza Antychryſtoſtwo
prowadzac.

Piſmo o Antychryſcie / iako ſie na początku tego Traktatu
wiele mięyſc przypomniato / mowi iako o iednym / iedney oſoby
człowieku / a oni powiadaia / że Papięz / to ieſt / Orząd Papięski ieſt
Antychryſtem / ſpot trzeciur ſet Papięzow abo y wieczy / czyniac
iednego człowieka. Piſmo daie Antychryſtowemu Tyraniſtwu
czas barzo krotki / dla wybranych / y zgadzaią ſie na to Doktoro-
wie ſwieci / że okoto pot czwartu lat tylko / a prawię przed Sa-
dnem dniem tego Regimient / y okrucieństwo trwać ma : a wredla
nich iako Papięzowie ſa / inżby to kilanaſcie ſet lat trwało. A
ponieważ on dopiero przed Sadnym dzieñ przyſc ma / iako ſie to
na Papięze dawno y teraznięyſe rymować może / niech každy ba-
czny oſadzi. Antychryſt ma bliźnić przybyteł Pańſki / y Swiate
w Niebie. Papięz tego nie czyni / y owſem wielbi ie / y proſi ich
do Pana Boga : o przyczyne. Antychryſt wynieſie ſie nade wſyſ-
tęłco co ieſt / y rzeczo no Bogiem. Papięz na každy dzieñ wniża ſie
y kłania / y modły / y oſiawe publiczna oddaie / Bogu w Trojcy
iedynemu. Antychryſt trzech Krolow ſtłumi : Egipteſkiego / Li-
byſkiego / Murzyńſkiego / o żadnym ieſze Papięzu tego ſlychac

nie byto :

nie byto: takoz ani o tym / iesli ktory z nich w Jeruzalem byl.
 Lecz Antychryst / tam gdzie Pana naszego Ukrzyzowano / wedla Ap: 20.
 Jana swietego ma panowac. Antychryst / ten jest abo tego
 przeslaniec / ktory sie przy Oycy y Syna / a ktory nie przyznawa / ze
 Pan Chrystus przyszedl w cieie. Ano przecironym obycaiem /
 Papiez tej nauki naybarzciey bromi / y one po wszystkich swiececie
 rozstiera. Antychryst Mnozom Zamek ma vmacniac / zadnemu
 Papiezowi o tym sie nie snito. Antychryst wstawiczna ofiara (co
 nie moze bydz rozumiano / iedno o Msey Swietey) ma zmiesc.
 Tej naybarzciey Papiez bromi / y co dziei ja abo sam miewa / abo
 przed soba miewac kaze. Antychryst ma czynic cudá wielkie acz
 falszywe. Nie czyni ich Papiez. Za Antychrysta ma bydz niawy-
 mowna / a przed tym nigdy nieslychane wtrapienie: nie bedzie
 mogl nikt przedawac ani kupowac / ktoby nie mial piatna / abo
 znaku tego. To za zadnego Papieza nie byto.

A ktoby sie mogl nawyliezac / znakov / przymiotow wta-
 snych / y okolicznosci nie odmiennych / Antychrystowi z pisma
 nalezacych / a nam na przestroge danych / z ktorych zadna na
 Papieza pasc nie moze / bez czynienia iawnego gwatwu / pismu
 swietemu y slowom Zbawiciela naszego.

Pisalo o tym Artykule wiele zacnych Theologow / po wszy-
 stkich Nacyach / a mianowicie Sanderus Anglik / de Monarchia
 Ecclesie. naszego tez Polaka nie ganiac / barzo wezonego Kazno-
 dziecie Kiedza Grodzickiego Societatis I E s v. Potkaznia ci y wszy-
 scy inisy / zywni niezbitemi dowody / ze ostawiwszy pi-
 smo w cale / nie podobna rzecz / zeby Antychryst
 iuz przyszedl / abo im Papiez byc mogl.

Lecz o tym iuz tak staniemy.

Zamknięcie tych Książek.

Z Ożumiem temu / iż ta przywiezione przyczyny / oprocz
niezłozonych innych / ktorych sie w Kościele Katholi-
ckim / każdy na oko zarwie napatrzy / od káznobzielow w-
szonych nasłucha / w Księgach Doktorow swiatych y Theologow
naczyta / każdego bogoboynego człowięka / w wierze Porofekchney
zatrzymać / á iesliby za grzechem y przepuszczeniem Bozym z
niey wypadł / do powstania zaś y nawrocenia / pomocy dodażę.
Zwłaszcza / iesli nie będzie serca zakłamiatego / á vsy zácietych / nies-
chcących słuchać / rady dobrej / y słow prawdy.

Leż idźcie o busie mita / nad ktorą nie máś nic drozszego : á
mianowicie każdemu z tych / co pospolitym tych wieków zawies-
dzeniem / w ktoreykolwiek Sekcie wwiąznał. Ten zaprawde /
niema ładaczym sumnienia swego tulic / iesli go kiedy bożania
Boża / abo też / iako to bywa / wspomnieniem ostatniej godzinki
swey / wzruszono / tajemnie zopyta / nie zawodzili sie ta wiarą /
ktora sobie ma za dobra.

Á prozno / w tak niewymownie wielkiej rzeczy á trudnej /
iako sie tuż o tym wiele na swych miejscach monito / sobie po-
błazac / spuszczać sie / na swie rozumienie pisma / y na własny o-
nauce rozsadek / pogotoriu na Ministry / co posłania swego / y
porządneho przyścia / ni początku / ni środku / mogą pokazać /
státecznego.

Ktemu też / tak sie w naukach gtownych między soba rozro-
znili / przeciwne teben drugiemu rzeczy pisać / á na Zbory sie
dzielać / że chociaż y temu / co od nas odstąpił / á z nami trzymać
niechce / trudno teDNAć sie rezolwować (iesli nie lekkomyślnie /
zá ladá Zborem wdać sie chce) ktorąby sobie Sekte / warownie
obrać miał.

Ci co po Śląsku mieszkają / y Nysyjskiej Ziemi / y po in-

fy h kracich blizszych Niemieckich / daliby gardto za Luterka
wtore / a trzymaja mocno y smiele / ze ta naprawdziwsza y na
gruntownieysza.

W Phaltzgrabstwie w Szwarzarskiej Ziemi / we Franciey /
uz y w Angliey / gdzie pierwey barzo pluzyla / za nic nie stoi : w
nas takze w Polsce / malo o niey chca wiedziec / Kalwińska / No-
wochrześcijańska / Arianńska / zagłuszyła ją.

Przeto niech mowci / co kto chce / Ewangelikowci pobożne-
mu / kiedy wvolniwoşy sie od affektor / sam dobrze w sie wepşrzy /
a myśli swe do kupy zbierze / na przyszte czasy barsiey / niżeli na ni-
nieysze sie ogladaic / takowe rzeczy zatwozenie nie ladaiakie /
na sumnieniu czynic musza. Co bywa znat wielki taſki Bożey /
kiedy tak do zawiedzionego w blad serca / kotalac poczyna.

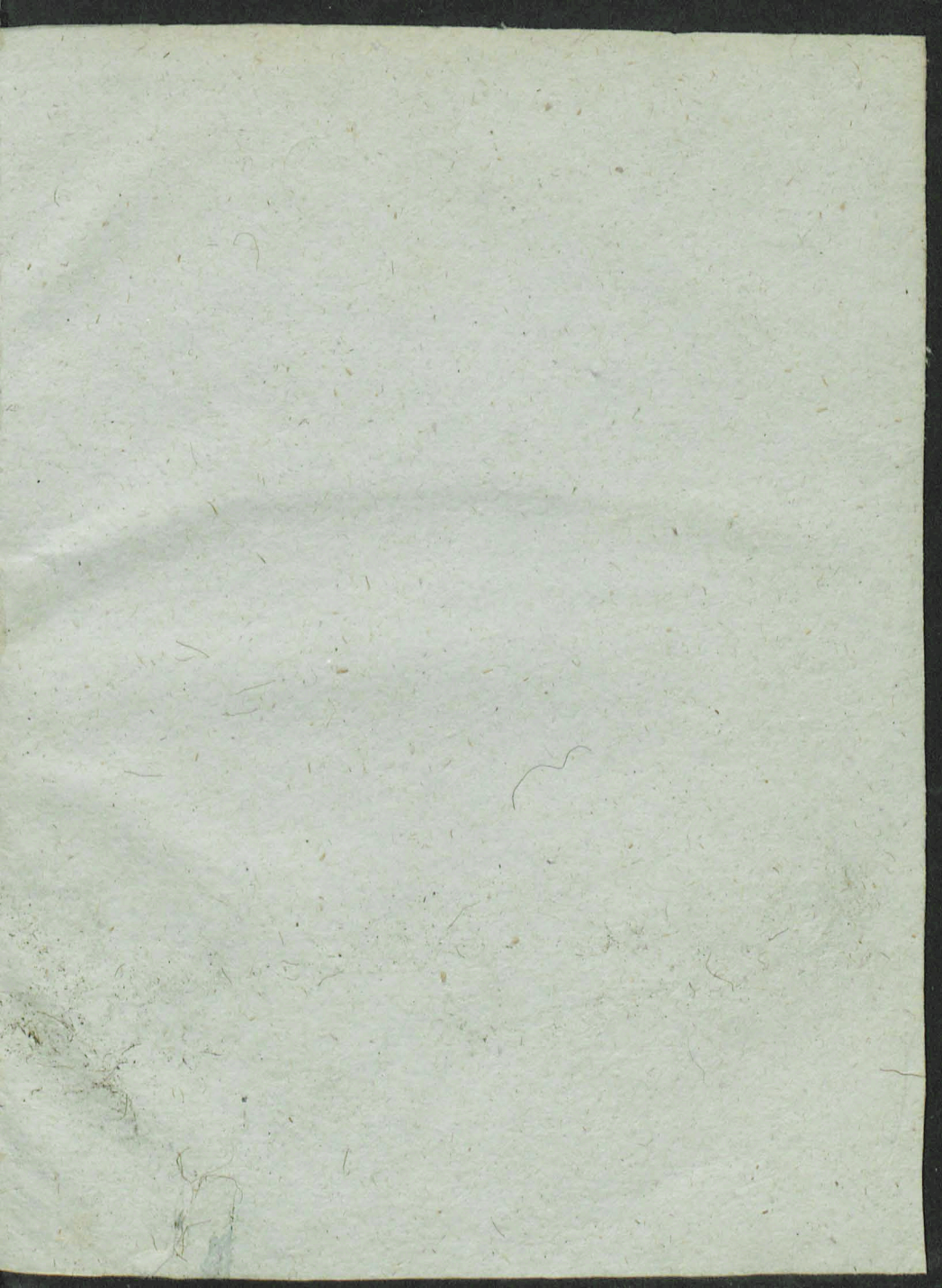
Juzby ten takowcy / sam Pana Boga prosic mial / aby tych
skierek w nim nie zagaszał / ale do wietszego oświeccenia prowad-
ził go. A tego / niech sie nie spodziewa / znaleśc gdze indziej / ie-
dno w Prawdechnym Chrzesciainskim Katholickim Koscielu / y
w wyrokach iego. gdyz ten sam jest filarem y vmocnieniem pra-
wody. Ten go abowciem nauczcy prawdziwego pisina wyrozum-
nienia / y wkaze mu co sie z nim zgadza / co nie zgadza. Tego
sluchajac / nie zabadaſi nigdy / ale sumnienie swe wbespieczy /
y duszy swojej / tak cieszny jako y wieczny pokoy ziedna.

W czym go Panie Boże wspomoz. Wſzystko
to na cześć y chwale Bogu w Troy-
cy iedynemu. Amen.

9242
9

2525

9242

9

